

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasuti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Saíróadalmi munkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 789. Kiadóhivatal 706.

A véderőtörvény és a tanítók.

Irta: Mezőssy Béla.

Budapest, szeptember 30.

Már a bizottsági tárgyalások során rámutattunk többen az ellenzéki oldalról arra, hogy minő képtelen helyzetek fognak előállni abból, hogyha a véderő azon rendelkezését, amely szerint a jövőben az okleveles tanítók is az eddigi 8 heti kiképzés helyett egy évi szolgálatot lesznek kötelesek teljesíteni, szigorúan végrehajtják. Azzal biztattak bennünket, hogy ott, ahol tanítóhiány van: a felmentésnek — törvény szerint — is meg van a lehetősége, de különben is méltányos esetekben a miniszter a póttartalékba helyezések jóindulatu elbírálásától sem fog elzárkózni.

Kötelessége lenne a kultusz kormányának, hogy kollegáját az ígéretére emlékeztesse és annak beváltását megsürgesse.

Ami az ígélet első részét illeti, t. i. azt, ami törvényen állapszik: annak sajnos, minálunk vajmi kevés gyakorlati jelentősége van. Az Ausztriának szól, arra szabott. Magyarországon tanítóhiányról nem lehet beszélni, ellenben Ausztriának számos vidékén tényleg nincs megfelelő számú tanító és így a törvény ezen kedvezését az osztrákok készséggel igénybe is fogják venni.

Ellenben mi kizárólag a honvédelmi miniszter ur megígért méltányosságára appellálhatunk. Utóvégre is az államnak nincs joga ahhoz, hogy teljesen jóhiszemű emberek családját koldusbotra juttassa.

Az állításköteles tanítók abban a hiszemben, hogy ők besoroztatásuk esetén ugyanis csak 8 heti kiképzésre lesznek behiva, igen sok esetben már az első korosztályban megnősültek. Falusi tanító a maga hihetetlenül szegényes fizetéséből csak akkor élhet meg és csak akkor tudja nehéz kötelességét teljesíteni, ha a háztartás gondjaitól szabadulva, egy jó asszony segíti őt a létfenntartási küzdelmeiben.

Szóval családot alapított. És most, mikor már 3 éve dolgozik nehéz hivatásában, most, mikor a gyermekek már követelik tőle a kenyeret: az utolsó korosztályból beveszik katonának és elviszik egy évre; ott hagyván egy krajczár, minden támasz nélkül, a biztos nyomornak egy kicsi családot.

Ilyen barbarizmusra az államnak nem szabad vetemednie!

A méltányosság legelemibb feltétele tehát az, hogy azok a családok tanítók, akik katonai szolgálatra alkalmasnak találtattak, vagy a póttartalékba helyeztessenek, vagy szolgálatuk egész tartamára teljes fizetésüket utalják ki.

A véderőtörvény a tanítókkal szem-

ben érvényesített drakonikus rendelkezést azzal indokolta meg, hogy a tanítók társadalmi állását, tekintélyét fogja emelni az, ha ők is tartalékos tisztek lehetnek, másrészt kell, hogy azok, akik a jövő fiatalok nevelői lesznek, elsajátítsák a katonai fegyelmet, oktatási módszert, amelyet aztán a saját működési körükben is érvényesíthetnek. Vagyis így közvetve fogják majd a hadsereg harczképességét növelni.

Ez utóbbi feltevésben lehet valamilyen kis igazság. De az előbbiben semmi. Most, mikor a tartalékos tiszti vizsgáknál a jelentkezők 50—60 százaléka is elbukik; most, mikor az elméleti képességeken kívül a tisztikar szigorúan fogja azt is elbírálni, hogy az illető egyénisége alkalmos-e az arany kardbójtra: egészen világos, hogy a gazdagabb, a vagyonosabb elemek fognak elsősorban bejutni és a szegény tanítók alig egy-két percet nyerheti el az arany csillagot.

Különben is a tanítók legtöbbje nem parádét, nem czifraságot akar, hanem kenyeret! Ha tehát, ha a hadsereg harczképességének növelése érdekében kiragadják a tanítókat a maguk egyszerű köréből, megfosztják eddig birt szerzett jogaitól, a méltányosság legelemibb feltétele az, hogy ne tegyenek e réven tönkre, ne döntsenek a nyomorba ártatlan embereket!

A vonat elindult.

Irta: Elek Alfréd.

(Utánnomás tilos.)

Krizsaneec János, egy kis felvidéki szárnnyvonat kalauza, a gőczpont nagyvendéglőjében indulás előtt még fölhajtott két pohár sört, évdött, trefálódzott az ismerőseivel, régi vicczeket mondott el, azután kiment a pályaudvarra, hol már több vonat állott indulásra készen.

Kissé kábult volt Kriszaneec a sörtől s a vendéglői füstös levegőtől. A vonatja felé tartott, amely rendszerint a budapesti gyorsvonat mellett lévő vágányon várt indulásra. A budapesti gyorsvonat még ott állott, előbb az indul; előkelő fejek néztek ki a kocsi ablakából; szánakoztak a szegényes, kis pályaudvaron és látszott rajtuk, hogy már szívesebben lennének Budapesten. Ezen túl kellett volna lennie a Kriszaneec vonatjának.

De nem ott állott. Az a szerencsétlen tólató más vágányra állította a félötöst, a Kriszaneec vonatját. Így történt azután, hogy amikor megadta az ismert jelt az indulásra a vonat, amely előtt állott, nem akart elindulni. Azonban elindult egy másik vonat és ki is robogott az állomásról: a Kriszaneec vonatja.

Senki sem vette észre, hogy baj van: egyedül ő. A haját tépte, káromkodott, szidta a tolatót, aki most bizonyára elbujt, mert erzi, hogy bűnös. Azután — mit volt mit tenie — elkezdett szaladni a vonat után.

Az emberek rohogtak rajta, amíg csak

ki nem ért a pályaudvarról. Hová szalad, kalauz ur? — kérdezték tőle gunyolódva. — Talán elveszítette a vonatját? — mondták neki. Gunyos arcok vihogtak, vigyorogtak feléje, ő azonban azt már nem hallotta, hanem szaladt a vonatja után.

— Jaj! Soha még ilyet! No, most mi lesz velünk? — nyögte Kriszaneec. — El fognap csapni. Talán még nyugdíjat sem adnak majd. Jaj, a gyerekeim, a feleségem; mi lesz velem!

Még látta a vonatot: most kanyarodott be a szomszéd falu határába. És ő még csak itt van, nem messze a pályaudvartól. És most már egész erejéből futott tovább a pályán.

Most kétségbeesve harczolt Kriszaneec: a zonyos dolog, hogy bármely nemzetközi versenyen az első díjat vitte volna el távfutásban. Őszi vetés ideje volt éppen és künn voltak a gazdák a földeken. Kriszaneec oda se nézett, egyrészt mer félt, hogy nevetségessé válik, másrészt pedig úgy vélte, hogy idővesztés az is, ha félrebillenti a fejét. És futott tovább.

Hátha valami szerencsétlenség történik a pályán: máskor megremegett erre a gondolatra, most azonban szinte szerette volna, ha valami — tudj Isten micsoda — véletlen játszánék közre s nyílt pályán megállana a vonat. Így legalább rendbe jönne minden; az üzletvezetőség nem tudná meg a dolgot. De így, de így! Rettenetes.

Már a Garamhidnál volt, amelyen lassan szokott átmenni a vonat: néki itten is szaladnia kellett, pedig már alig lélegzett. Most még a sapkáját is elejtette, fölvette s ezután

már kezében vitte tovább. Már ide látszott a téglagyár magas kéménye is: ez vonaton már csak tizenöt perc a legközelebbi állomásig.

Most kezdte csak tragikusan és intenzi-ven érezni Kriszaneec, hogy elszaladt előle a vonat és hogy — hiába minden — nem fogja már utólrni. Örökre elszaladt tőle a vonat és most vágat, vágat a távol síneken, nélküle éppen úgy, mint véle. Kérlelhetlenül és könnyörtelenül elvágtatott előle a vonat.

Krizsaneec most hirtelen arra gondolt, hogy mi lesz a legközelebbi állomáson. Gazdátlanul, kalauz nélkül fog beállítani a vonat, úgy fog megállani, mint egy bitang jószág, mely elkóborolt s gazdájának a harmadik határból hozzák vissza. Bűnének teljes tudatában szégyenkezni fog a vonat és senki sem fogja kiabálni az utasoknak: „Varsány öt perc, Varsány, öt perc.” Halotti csónak lesz az első perczben az állomáson; az állomásfőnök nem fogja tudni: mi történt! Valami borzasztó dologra fognak gondolni az emberek: talán gyilkosságra, vagy ki tudja mire. Csak arra nem fog gondolni senki sem, hogy ő lemaradt...

Az állomáshoz közel volt az uraság óriási répa-földje: a varsányi cukorgyár részére itt termelték a répat. Kriszaneec most ide ért. Óriási szekerek álltak a földeken: rakodtak. A béresek, amint meglátták Kriszaneecet, lobogó hajjal futni a pályán, bizonyára azt hitték, hogy megőrült szegény és sajnálkozva néztek utána.

Krizsaneec azonban lélekszakadva csak futott tovább, mint aki önmaga elől akar

Magyarországon minden a protekció dolga! A szegény emberek jajszáva a maguk kis világán nem hallatszik tul.

A kultusz- és honvédelmi miniszter uraknak tehát kötelességük, hogy a szolgálatra termett tanítók mindenikétől a szolgálatba vonulás napján megtudják, hogy közülük kinek van rendes tanítói állomása és felesége, családja? Ezeket mind, kivétel nélkül a póttartalékosok kell sorozni vagy szolgálatuk egész tartamára fizetésüket az otthon maradt családnak hiánytalanul kiutalni.

Az iskolafentartó egyházak olyan nyomoruságos helyzetben vannak, hogy ők képtelenek — még ha akarnának is, mert nem kötelességük — ily nagy áldozatot hozni, ellenben a magyar államnak valóságos szégyene lenne az, hogy ha éhező tanítócsaládok könyein akar-nak néhány nyomoruságos ezer koronát megtakarítani.

En bizom abban, hogy az adott ígéret beváltását nem fog kelleni még egyszer reklamálni.

Budapest, szeptember 30.

Uj zászlósarak. A hivatalos lap vasárnapi száma jelenti, hogy a király gróf Csáky Albinhoz és Esterházy Miklós herceghez a következő kéziratokat intézte:

Kedves gróf Csáky! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt a tárnokmesteri méltóságra kinevezem.

Kelt Bécsben, 1912. évi szeptember 24-én.

Ferencz József s. k.

Lukács László s. k.

Kedves Esterházy herceg! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt a magyar főpárharnokmesteri méltóságra ezennel kinevezem.

Kelt Bécsben, 1912. évi szeptember 24-én.

Ferencz József s. k.

Lukács László s. k.

A tárnokmesteri állás gróf Zichy Nándor, a főpárharnokmesteri méltóság pedig gróf Winckheim Frigyes halálával üresedett meg.

menekülni. A kezeit ökölbe szorított, a körmeit szinte belevájta a markába, düühösen összeszorította a fogait. Most fűtülni halotta a vonatját: tehát pár percz múlva berobog az állomásra vagy mire ezt elgondolja, már ott is van talán!

És most talán husz év alatt először történt meg Krizsaneczel, hogy elöntötte szemét a könny. Azonban csak pár perczre, azután ismét erős lett és már a jövő eshetőségeire gondolt. Arról már lemondott, hogy továbbra is megradahasson az állam szolgálatában. De azért futott tovább.

A füst egy helyből szállott az ég felé: a vonat állt. Krizsanec lihegett és most már legjobban szeretett volna letérni a pályáról, szépen hazamenni a hatodik faluba: este tízre haza érne. Otthon rögtön becsomagolná a jegylyukasztót és a kalauzruhát s lemondásával együtt elküldené fölöttes hatóságán. Ez legalább férfias cselekedet volna — gondolta Krizsanec. De most így lihegve, mint egy kutya, befutni az állomásra, hogy ne vessenek rajta, hogy kitegye magát az állomásfőnök szidásainak. Nem! Ebből nem kér. Azonban itt volt már előtte az állomás egy kőhajításnyira. És hátha mégis jóvá lehetne tenni a dolgotó hisz önhibáján kívül történt és maradna minden a régieben. Hátha!

Az állomásontényleg ott állt a vonat. Krizsanec még látta, amint az emberek elébe szaladnak, integetnek néki. Azután már nem látott semmit.

Összeesett

A rendőrség.

Budapest, szeptember 30.

Éppen elég ok szorít rá, hogy egy kissé a rendőrség dolgával is foglalkozzunk. Ma kezdte meg a budapesti törvényszék a májusi utcai zavargások vádlottjainak, számszerint másfélszáz munkásnak ügyében a végtárgyalást s már ezen az első napon is kitünt, hogy az igazi áldozatok a vádlottak padján ülnek, míg az igazi vádlottak tanuként szerepelnek. A vádlott munkások közül egyik-másik csakugyan beverhetett néhány gázlámpát, de az egészen bizonyos, hogy őket viszont agyba-főbe verték s akik velük olyan kegyetlenül elbántak, azok éppen terhelő tanuk ellenükben, rendőrök és detektívek. Micsoda vádlottak és micsoda tanuk! A vádlottak tele vannak kék foltokkal és a tanukat nem lehet megesketni, pedig rendőrök, de a keresztkérdések tüzeiben elárulják magukat, hogy legtöbbször nem is látta azt a vádlottat, aki ellen tanuskodik. A legsötétebb fejezet ez Budapest rendőri mélységeiből és kulturállamban nincs rá példa, hogy rendőrök egész tömege mutatkozzék ilyen féltelmesen sötét színben. Mert az ember sok mindent hajlandó ugyan megbocsájtani egy folytonos szolgálatban elcsigázott rendőrségnek, ha az nagy utcai tüntetések alkalmával ártatlan járókelőkön is kiönti haragját, de azt már semmiféle pszichológia nem mentheti, csak a speciális budapesti rendőrsziche magyarázhatja meg, hogy éppen ezek az elvakult és elvadult rendőrlégények akarnak tanuskodni áldozataik ellen.

De hát, ez a kép, amilyen sötét, olyan régi mégis. A budapesti rendőrök viselkedése és különösen munkások ellen és tüntetések alkalmával: régi és szégyenletes sebe a magyar fővárosnak. Erről már nehéz volna új dalt mondani. Itt van azonban egy másik ok is, mely aktuálisá teszi a rendőrséggel való foglalkozást. A rendőrség tisztikara tisztelni kívánt a főkapitány urnál, akit a király a Szent István-rend kiskeresztjével tüntetett ki s aki arra kérte a tisztelgést, hogy halaszszák el a tisztelgést, mert ő, már mint a főkapitány, előbb be akarja mutatni köszönő válaszát a távollevő miniszterelnöknek. Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy a főkapitány ur egy politikai rendőrség fejének érzi magát, aki még egy kitüntetés sem köszönhet meg, ha előbb válaszát nem approbáltatta a felelős miniszterelnökkel. S ne mondja senki, hogy a főkapitány ur nagyozol, mikor magát egy politikai rendőrség fejének érzi. Egészen eltekintve attól, hogy június eleje óta ez a rendőrség jóformán kizárólag politikai szolgálatokat teljesített, még pedig nemcsak Budapesten, hanem Bécsben is s hogy ez a ma megkezdett végtárgyalás is a rendőrség politikai szolgálatának egyik bizonyítéka: van még egy megczáfollhatatlan, szinte megdöbbentő bizonyíték a rendőrség politikai jellegének megállapítása mellett. Ez a legfontosabb, ez a legszomorubb.

A király ugyanis, mikor szinte demonstráció jellegével tüntette ki a kormányt, a Ház egész elnökségét s még azokat a bizottsági elnököket is, akiknek közeli vagy távolabbi vonatkozásban szerepük volt a véderőreform keresztülrészakolása körül: kitüntette egyben a rendőrség mindama főtényezőit, akik ez alkalommal a parlamentben és a parlament körül szolgálatokat teljesítettek. Ezzel legfelsőbb helyen is elismertették, hogy a véderőreform megszavazásában közreműködött a Ház elnökségén kívül a rendőrség is. Ezzel a korona is tanuságot tett róla, hogy a véderőreformot a parlament rendőri segítségével intézte el, még pedig igen hathatós rendőri segítséggel, mert hiszen ha a rendőrség segítsége nem lett volna elsőrangú segítség, akkor nem járt volna ki érte annyi nagyszerű kitüntetés. Pedig a kitüntetések közül kijutott a rendőrség vezetőembereinek s ők teljes joggal mondhatják, hogy a királyi kitüntetés ugyanazokért a

politikai szolgálatokért kapták, mint Tisza István, Beöthy Pál és Jankovich Béla. Ha ilyen körülmények között a főkapitány nem mert addig nyilatkozni, míg beszédét a kormány fejének előzetesen be nem mutatta, tökéletesen értjük elővigyázatát.

Annál kevésbbé érthetjük azonban a politikai judiciumnak és politikai morálnak azt az abszolút hiányát, mely a királynak a rendőrségi kitüntetések iránt előterjesztést tett. Mikor a képviselőház törvénytelen határozatának formás vizsgálásába sem engedték belemenni a főrendeket: akkor azt mondták, hogy nem tartozik a főrendházra a határozathozatal formáinak felülbíralása. S mikor a királylyal a véderőjavaslatok szentesítését aláírták: akkor is azt mondták, hogy a király nem tartozik tudomást venni másról, csak az elébe terjesztett s formailag kifogástalan jegyzőkönyvekről. Az tehát még bizonyos szeméremre vallott s azt akarta feltüntetni, hogy a királynak — legalább hivatalosan — nincs is tudomása a parlamenti erőszakosságokról, melyeknek a véderőreform elintézése köszönhető. Az erőszak tényét legalább elfájtolták a király szeme elől. De ez az utolsó szemérem is elenyészett, mikor a kormány előterjesztést tett a véderőreform elintézése körül érdemeket szerzett rendőrség kitüntetésére iránt. Akkor meg kellett mondani a királynak, hogy a rendőrség segítségével a királylyal a dolog nem ment volna. Tehát a királynak tudomást kellett róla szereznie, hogy kormány a véderőreformot csak rendőri segítséggel tudta áterészakolni. S a királylyal még kitüntetés is adattak az erőszakban segédkezőknek. Hát hogy egy kormány csak ennyire őrizze meg a korona pártatlanságát: erre még nem volt eset a művelt világban.

Hová törpül emellett a rendőrség magaviselete! Végre is Boda és társai nem lehetnek kényesebbek, mint Lukács és Tisza. A kitüntetés nem utasíthaták vissza. De Lukács László most már a királylyal ismertette el, hogy a véderőreformot csak erőszakkal intézhette el, még pedig a rendőrség támogatásával. S hogy a királynak ilyen tanácsot mert adni, ezzel Lukács László bebizonyította, hogy királytisztelete sem különb, mint törvénytisztelete.

Budapest, szeptember 30.

Kossuth Ferencz félreértett levele. Több lap alaposan félremagyarázza Kossuth Ferencznek Török Kálmánhoz intézett levelét, amelyben Kossuth a gyöngyösi képviselőt arról értesíti, hogy vele szemben a pártfegyelem szempontjából semmiféle intézkedés szándéka fenn nem forog és hogy az utolsó ülésektől való távolmaradásának szubjektív indokait érteni tudja. Azok, akiknek ez érdekében állana, ebbe a küzdelemben tevékenyen résztvevő papképviselő magatartásának elítélését akarják erőltetve belemagyarázni; ez pedig sem Kossuth levelének szövegéből nem következik, sem pedig szándékában nem áll. Kossuth csupán egy egyén szubjektív érzésének méltánylását akarja kifejezni, anélkül, hogy ezzel a legtávolabbról is értintené azokat a tiszteletreméltó egyéneket, kik kötelességüket másképp fogják fel és más alakban teljesítik.

A várnai mandátum. A Haydin Imre halálával megüresedett várnai kerületben már megindult a választási mozgalom. A kerületi nemzeti munkapárt holnap, október elsején értekezletet tart, amelyen a trencsénmegyei árvaszék elnökét, Petrács Károly királyi tanácsost fogja jelölni. A néppárt dr. Ernst Sándort, a kerület volt képviselőjét szándékozik kandidálni.

A bosnyák tartománygyűlés. Szerajevéből jelentik: A tartománygyűlés ad hoc koalíciójának ma tartott értekezletén a tartománygyűlési pártok, a szerbek kivételével, akik az ülésről távolmaradtak, aláírták Bilinski lovag közös pénzügyminiszter programját. A szükséges tartománygyűlési munkatöbbség ezzel jétrelött.

Az interparlamentáris konferencia. Dessewffy Arisztid, a képviselőház elnöki tanácsa, mint az interparlamentáris magyar csoport titkára vissza

érkezett Genf-ből, ahol az idején ott tartott szűkebb körű konferencián vett részt a magyar csoport képviselőiben. Az idén tudvalevőleg a rendes és szokásos nagyobb konferenciát nem tartották meg és csupán bizonyos balaszthatlan és aktuális ügyek letárgyalására ült össze Genfben az a konferencia, amelynek lefolyásáról a magyar csoport képviselője, Dessewffy Arisztid az interparlamentáris konferencia magyar csoportjának legközelebb összehívandó ülésében fog beszámolni.

Lukács, Tisza és társaik Bécsben

— A munkapárt választójogi szárnyai. —

Gróf Berchtold a balkáni helyzetről.

— Hírek a politika világából. —

Budapest, szeptember 30.

A nagy ellenzéki népgyűléseken kívül a politikának alig van eseménye. Pikáns és egyben természetes is, hogy, amíg a nemzet igazi vezetői az országot járják, s a népet felvilágosítják, addig a munkapárti matadorok, Lukács, Tisza és társaik Bécsbe futnak, hogy megkísérüljenek a kitiintetések, amelyeket a parlamentarizmus megnyomoritása fejében kaptak.

Hirt adtunk arról a mozgalomról, amely még június havában keletkezett a munkapártban, s amelynek kezdeményezői az általános, egyenlő és titkos választójog híveiként vallották magukat. Az akció azonban akkor a miniszterelnök közbelépése folytán abban maradt. Ezzel a tudósításunkkal foglalkozik ma esti számában a *Budapester Tagblatt*, „A munkapárt balszárnya” című vezércikkében. Laptársunk azt hangsúlyozta, hogy ez az eset nagy fontossággal bír és a jövő egészséges kialakulásának a magja. A munkapárt balszárnyán kikrisályosodó választójogi csoport a pártprogram voltaképpen képviselője, amelynek a párt keletkezését és létalapját köszönheti. A szabadelvű pártnak éppen azért kellett megbuknia, mert már nem volt mondanivalója, teljesen konzervatív lett s azért kellett győznie a koalíciónak, mert a választójog jelszavát felkarolta. Tisza most ismét vissza akarja vezetni a munkapártot az 1905-ös alapra, a katasztrófa-hoz. Mert azok pyrrhusi győzelmek, amelyeket a többség helyett a karthágókat viv ki. A munkapárt megmentése tehát az ő balszárnyán mulik, miután a jobbszárnyat Lukács lekötötte, csak a balszárny vezethet még ki a mocsárból, ha kiegészíti magát többi pártok választójogi elemeivel. A munkapárt választójogi részének akciója időlegesen elpihenhet, de teljesen meg nem szűnhetik, mert a jövő kibontakozás igazságait rejti méhében. Körülbéltek ezeket írja kitünő német laptársunk, s mi a magunk részéről ehhez szintén csak a fűzhetjük, hogy a megoldás valóban a választójogi reformon át vezet és éppen ezért fájjaljuk azok bátortalan némaságát, akik a Tiszák terrorizmusa alatt a többség soraiban nem emelik fel szavukat vagy nem hagyják mielőbb ott a reakció fertőjében faldokló Lloyd-klubot.

A belpolitikai bonyodalmaknál is izgatóbbak most a külpolitika nagy borderejű eseményei, amelyek ma az osztrák delegáció ülésén már szóba kerültek. A külügyminiszter nyomban válaszolt a hozzá intézett kérdésekre s kijelentette, hogy a kis balkán-államokban igen komoly a helyzet, s a nagyhatalmak igyekezni fognak a béke fentartására. Ez a nyilatkozat azonban aligha fogja a monarchia népeit tulajdonképpen megnyugtatni, s így valóban a legkiáltóbb szükség volna a belső konszolidációra, ha erőinket talán nem sokára kifelé kell majd angazsálni.

Mai híreink itt következnek.

Junius 4. hósei a királynál.

Bécsből jelentik: Dr. Lukács miniszterelnök, báró Hazai honvédelmi miniszter, dr. Székely igazságügyminiszter, Beöthy Pál és Jankovich Béla képviselőházi alelnökök tegnap, dr. Teleszky pénzügyminiszter és gróf Tisza István, a képviselőház elnöke ma reggel Bécsbe érkeztek. Dr. Lukács miniszterelnök és a többi miniszter a Magyar Házban, gróf Tisza, Beöthy és Jankovich a Sacher-szállóban vett lakást.

Ma délelőtt, fél tíz órakor a Magyar Házban

megjelent gróf Tisza és a képviselőház két alelnöke, ahonnan dr. Székely igazságügyminiszterrel magyar díszruhában a Hofburgba hajtottak, ahol a délelőtt tíz órakor dr. Teleszky pénzügyminiszter és a képviselőház két alelnöke letették a titkos tanácsosi esküt ő felsége kezébe.

Az eskütétel után az új titkos tanácsosokon kívül dr. Lukács miniszterelnök, gróf Tisza házelnök, dr. Székely igazságügyminiszter és báró Hazai alhábornagy, honvédelmi miniszter jelentek meg audiencián.

Bécsből jelentik: Gróf Tisza István ma délelőtt kihallgatáson jelent meg a király előtt. Az audienciát Tisza kérte, hogy megköszönje ő felségének a Szent István-rend nagykeresztjét és a kihallgatás em is terjedt túl ezen a formáságon. Tisza István ma délután látogatásokat tett még, aztán visszautazott Budapestre.

A delegációk.

A magyar delegáció holnap délelőtt folytatni fogja esütörtökön félbeszakított munkáját. Egyelőre még az albizottságok tanácskozása tart, mert ezek közül a mult léten még csak a külügyi bizottság tárgyalatale gróf Berchtold expozícióját, a hadügyi és a tengerészeti bizottság még nem végzett a hadügyminiszter és gróf Montecucoli előterjesztéseivel. A bosnyák költségvetést az egyesült négyes albizottság fogja letárgyalni. A delegáció plenáris ülései előreláthatóan csak a hét végén kezdődnek meg.

Az osztrák delegáció hadügyi albizottsága ma délután kezdte meg a hadügyi ordinárium tárgyalását.

Dr. Kozlowski lovag előadó hosszabb fejtegetéseire Aufferberg lovag hadügyminiszter hosszabb szakszerű választ ad. Dr. Eaner behatárolva foglalkozik azon kérdéssel, vajjon a fegyvertechnika jövője a bronz avagy aczélárkban rejlik-e. Olajtandó, hogy az átmenet a bronztól az aczélra, amely amugy sem tartható fel, az állam pénzügyi viszonyainak lehető kiméletével és a közvetlen szükséglet lehető tekintetbevételével történik.

Nemetz felvilágosításokat kér a hadügyminisztertől ama híresztelésekről, amelyek egy új ágyúanyag áttérésére való szükségességről szólnak. Végül határozati javaslatot nyújt be, amelylyel fölszólítja a közös kormányt, hogy intézkedéseket tegyen az iránt, hogy a hágai békekongresszus által már két ízben emelt fölszólítás a leszerelés nemzetközi egyetértéssel való eszközésére végre érvényt kapjon.

Dr. Grabmayr sürgős kérelmet intéz a hadügyi vezetőséghez, hogy a budget túlhaladásának abuzusát szüntesse meg.

Gróf Clamm-Martinitz után dr. Roller, Schumayer, Sedlak és Guggenberg szólaltak fel.

Starhembent, herceg kijelenti, hogy ő azt a benyomást nyerte, mintha az aczélbronzból készült ágyúcsövek nem volnának egyenértékűek az aczélból készütekkel. Ha ez áll, akkor tüzérségünk természetes következményképp a többi államok tüzérségével összehasonlítva visszamaradt volna.

Aufferberg hadügyminiszter: A legnagyobb határozottsággal kijelenthetem és nyilatkozatom bizonyos ünnepélyességgel teszem, hogy a rozsd csőanyagokra vonatkozó niresztelésekből egy szó sem igaz és hogy a nyersanyagokra vonatkozó technikai részletek kérdését sohasem tárgyalták, sőt nem is érintették. Ugy ágyúink, mint tarackjaink csőanyagaitól és különösen ágyúink most is, mint előbb, nagyon kiváló anyagból vannak, amely képes fölvenni az összehasonlítást minden más nagyhatalom tüzérségével. Biztosíthatom az urakat, hogy nem gondolunk tüzérségünk csőanyagának kicsérülésére és hogy azon erős meggyőződésben vagyunk, hogy az oly gyakran bevált aczélbronz még hosszú ideig fogja a mi derék tüzérségünk csőanyagát alkotni. (Élénk nelyeslés.)

Latour gróf delegátus a távirati iroda által küldött belgrádi és szófiai mozgósítási hírekre utalva, kijelenti: A bizottság hangulatának vélek megfelelni, midőn kérem a külügyminisztert, hogy tudassa velünk, vajjon e hírek az ő információi szerint fedik-e a tényeket és ha igen, minő módon itéli meg a miniszter az ezáltal keletkezett helyzetet.

Berchtold gróf külügyminiszter Latour gróf kérdésére a bolgár és szerb mozgósításról szóló hírekre vonatkozólag kijelenti: Latour gróf kiküldött kérdésére azt óhajtom válaszolni, hogy eddig csak Szófiából kaptunk hírt, mely szerint a hadügyminisztériumban tudomásra jutott, hogy e

perczen — a sürgöny délutáni 4 óra 30 perczről van keltezte — kiadták az általános mozgósítási parancsot, amelyet még a mai nap folyamán fognak közhírré tenni. Belgrádból és Athénből mindezeidig nem kaptunk analóg hírt, habár a helyzetet ott is mint nem kevésbé komolyat kell jelezniünk. Azonban arra is kívánné utalni, hogy a mozgósítás elrendelése és az ellenségeskedések kezdete között melyos felelősségteljes határozat fekszik és hogy a nagyhatalmak törekvései most is, mint azelőtt, arra irányulnak, hogy az ilyen szituációból származó veszélyeket elhárítsák, hogy továbbra is a béke fentartása érdekében közreműködjenek.

Sustersic elnök a minisztereknek megköszöni a fölvilágosításokat, mire berekeszti az ülést. Legközelebbi ülés holnap lesz. Napirendje: a hadügyminisztérium rendes és rendkívüli szükséglete.

Függetlenségi nagygyűlések.

A kolozsvári függetlenségi párt a folyó évi szeptember hó 15-ére tervezett erdélyrészi tiltakozó népgyűlést a szövetkezett ellenzék intézőbizottságának kívánságára elhalasztotta október 6-ára, az aradi gyásznapi évfordulójára. Apáthy István elnök és Szacsavay József titkár aláírásával most küldték szét a nagyarányú népgyűlésre szóló lelkes fölhívást, mely a politikai események tömör ismertetésével október 6-ának délelőtti féltenegy órájára Kolozsvárra, a Mátyás király-terre szólítja Erdély népét.

Elmondja a fölhívás, mi a célja a nagy népgyűlésnek: tiltakozni az alkotmány letiprása ellen; követelni Tisza István és Lukács László távozását, az előbbinek politikai kiközösítését, az utóbbinak vád alá helyezését; új miniszteriumot, a képviselőháznak haladéktalan fölösztatását és becsületes választásokat pénz, pálinka és hivatali kényszerítés nélkül; követelni az általános, egyenlő és titkos választójog törvénybe iktatását az ellenzéki pártoktól elfogadott formában; a sajtószabadságát biztosítását.

A nagy erdélyi népgyűlésen részt vesznek a nemzeti ügy parlamenti vezetői, az erdélyrészi ellenzéki képviselők és ellenzéki pártszervezetek, az általános választójog országos szövetsége és a szocialdemokrata-párt kiküldöttei.

A zombori függetlenségi és 48-as párt a többi ellenzéki pártokkal karöltve e hónap 27-én nagy fölvonulást akart rendezni, a rendőrség azonban, bár a vezetők szavatolták a rend fentartásáért, nem engedték meg a fölvonulást a következő mulatságos megokolással: „A tüntető-körmenet tartására az engedélyt nem adhattam meg, mert nem látok kellő biztosítékot arra, hogy a körmenethez csatlakozók, vagy a menet elszéledése után onnan távozzák a sötétség leple alatt vagyon- vagy személybiztonság elleni cselekményeket nem követnek-e el, annál is inkább, mert a hetipiaczra érkező vidékiek részvételére is kell számítanom. Listyevity s. k. rendőrkapitány.” A függetlenségi párt ugyancsak 27-én pártnagygyűlést tartott, amelyen rendkívül sokan vettek részt. Elhatározták, hogy a Schweidel-szobornál október 6-án a hivatalos képmutatásból rendezett ünneptől függetlenül külön ünnepet rendeznek. Egyben tiltakoztak a gyülekezési és véleménynyilvánítási szabadságuk elkobzása ellen. Elhatározták továbbá, hogy a jövő hónap egyik vasárnap délelőttjén megtartják a tüntető-fölvonulást, amikor talán a rendőrség nem takaródhatik a „nagy sötétség”-gel. Prokopy Imre tanár indítványára kimondta a párt, hogy minden tagnak kötelessége most már társadalmi téren is a választójog kiterjesztéseért a legbuzgóbb agitáció. Jurisits Miklós, Lauer Károly, Klapecz György és Szlavy Péter pártelnök lelkes buzdító szavai után a nagygyűlés véget ért. A szövetkezett ellenzék a nagygyűlés táviratban biztosította meg nem lankadó támogatásáról.

Sásdon vasárnap délelőtt mintegy kétezer ember jelenlétében ellenzéki nagygyűlés volt. Dr. Kerese György lelkes megnyitója után beszéltek: gróf Benyórszky Móricz orsz. képviselő, dr. Beck Lajos, dr. Toldy Béla, Véghe Lajos és Rátkai István, ismertette a politikai helyzetet és követelte az általános választójogot. A függetlenségi megindították a most munkapárti, azelőtt függetlenségi kerületben az ellenzéki szervezkedést és pedig óriási sikerrel. Folytatni fogják legközelebb Mágocson és Szászváron.

Beszámolók.

Szerényi József v. b. t. t. volt államtitkár október 6-án tartja beszámolóját Brassóban, amely alkalommal az illusztris politikus nagyszabású beszédben fog nyilatkozni a helyzetről.

A pécsváradai választókerület egyik legnagyobb községében, Véménden tartotta beszámoló-ját Frey János néppárti képviselő. A gyűlést, amelyen az egész kerület papsága, tanítószága és polgársága részvett, a templom előtti téren tartották meg. A megnyitó beszédet Raisb Antal plébános mondotta, utáni Huszár Károly országgyűlési képviselő beszélt a véderő és a választói jog reformjáról, a parlamentben történt törvénytíprásokról. Kritika tárgyává tette hogy a rendőrségi kitüntetések révén a király személyét is bevonják a napi politikába. Beszéde második részében a néppárt gazdasági és keresztény programját ismertette. Frey képviselő mondotta el azután beszámolóját, amelyben a parlamenti helyzetről szövegezt és a néppárt állásfoglalását okolta meg. A közönség mind a két beszédet tetszéssel fogadta és végül bizalmatlanságot szavazott a kormánynak és a munkapártnak és tiltakozott a házelnök eljárása ellen.

Rakovszky Iván, a stubnyai választókerület munkapárti képviselője tegnap tartotta beszámoló-ját Turócsnémeti, Alsóturcsok és Felsőturcsok községeiben. Rakovszky a parlamenti rend hívének vallotta magát, amelyért küzdeni fog, akár béke, akár küzdelem árán érhető is az el. A gyűlés egyhangulag üdvözölte Tisza István grófot, a képviselőház elnökét és Lukács László miniszterelnököt.

Zavarok a bácskai munkapártban.

Szabadkáról írják: Báró Vojnits István még a szabadlevű párt fénykorában a 67-es politika erős várává szervezte Bácsbodrogmegyét. — Az utóbbi időben azonban, mintha bomladozás volna észlelhető a munkapárti Bácskában. Pár hónappal ezelőtt Szemző Gyula bajai főispán otthagya állását és az ellenzékhez csatlakozott. Rövid idő kérdése, hogy a báró közeli rokona, bajsai Vojnits István megyei és zombori főispán szintén elhagyja bozalmi pozícióját. Báró Vojnitsra az a panasz a munkapárti körökben, hogy koncezziliánsan kezeli a közigazgatási hatalmat. A főispán, aki megyebeli ember, meghitt barátságot tart az ellenzék komoly vezérével és ez szemet szur már hónapok óta a báró környezetének, amelynek csakugyan sikerült a megingathatatlan hitt főispán bukását előkészíteni. Az új főispánjelölt Skultéty Ferenc mostani alispán. Vojnits főispánt bukásáért közigazgatási bírói állással vagy a Ferenc-csatorna társaság igazgatói állásával akarják kárpótolni.

Ugyane forrás szerint hasonló okból van már három hónapja szabadságon Hegedűs Aladár kir. tanácsos, bajai polgármester is, aki több mint husz éve áll a város élén. A polgármesternek is azért kell menni, mert nem hódolt be szolgáló módon a Tisza-Vojnits-rezsim ellentmondást nem tűrő követeléseinek. Hír szerint a bajai polgármesterséget már fel is ajánlották a vármegyei tisztikar egyik régi kipróbált tagjának.

A bomlás jelei nemcsak abból látszik, hogy az őrszemek elvesztik pozíciójukat, hanem abból is, hogy az az egyetértés, amely a bácskai familiák és báró Vojnits között fenállott, az utóbbi időben gyengült. Az emberek már ráuntak arra, hogy báró Vojnits járszalagon vezesse őket. Ennek hangos kifejezést is adnak. Megunták, hogy minden kegy, minden kinevezés a bárótól függjön és hogy egy ember legyen Bácska diktátora, aki ezt a hatalmat úgy gyakorolja, mint egy középkori kényur.

A nemzetiségi párt álláspontja

A nemzetiségi párt magatartására vonatkozólag egy hírlapírónak alkalma volt Pop C. István országgyűlési képviselővel, a román csoport egyik vezető emberével beszélgetni.

— A többségi erőszakkal szemben — mondotta Pop képviselő — teljesen az ellenzék oldalán áll a nemzetiségi párt. Ennek szemléltető bizonyítéka volt, hogy engem Mihályival együtt rendőrök hűrczoltak ki az ülésteremből. És itt megjegyzem, Tisza és Pavlik nyilatkozatával szemben, hogy amikor Mihályit és engem, akikre sem kivételes parancs nem volt, sem a karhatalom útjában nem állottunk, a rendőrök brutalizáltak, Pavlik így szólt:

— Parancsom van, hogy mindenkit vezetessék ki.

— Ki adta a parancsot? — kérdeztem

— A házelnök ur ő exczellenziájára, — volt a válasz.

— Hogy az elnöki önkénykedéssel szemben mi az álláspontunk, azt megmondoztuk volna, ha felszólalhatunk. De az ellenzék iránt való rokonszínünket — az erőszak dolgában — azaz is dokumentálni akartuk, hogy a munkapárti zártkörű értekezleten nem vettünk részt.

— A választójogi reform tekintetében — folytatta Pop — mély szakadék választ el bennünket a szövetséges ellenzékétől. A mi felfogásunk szerint: az ellenzék reformtervezete sem felel meg a suffrage universelle követelményeinek s főleg a

nemzetiségi propagandára vonatkozó szakaszok (az igazító első ízben tíz évre, másodszer egyszer s mindenkorra elveszti választójogosultságát) tesz ránk nézve megközelíthetetlenül a szövetséges ellenzék álláspontját. Pedig ha ebben a kérdésben megérthetnők egymást, azt hiszem, az egész nemzetiségi probléma megoldása lehetséges volna.

Ami nem tetszik a kormánynak.

Karlóczáról jelentik: Miután a szerb ellenzék pártok a szerb egyházi autonómia dolgában indított akciójukat összekapcsolják az általános, egyenlő és titkos választójog ügyével, a hatóság minden hasonló irányú gyülekezést be fog tiltani. Ez a téma a „radikális” Lukácsnak, úgy látszik, sehogyan sincs inyéne.

Törvényhatóságok.

Ungvárról jelentik: Ung vármegye törvényhatósági bizottságának mai közgyűlésén Torontál vármegyének a kormánynak bizalmat szállító átirata került napirendre. Az állandó választmány az átirat fölött, tekintettel a legutóbbi eseményekre, napirendretérést javasolt. Kende Péter országgyűlési képviselő, az országos munkapárt exponált tagja az állandó választmány javaslatával szemben e jelszóval „Ne kertesüljünk!” azt indítványozta, hogy a törvényhatósági bizottság Lukácsnak és Tiszának szavazzon bizalmat. A törvényhatósági bizottság az állandó választmány javaslatát egyhangulag elfogadta. Kende Péter indítványával teljesen magára maradt. Veresége osztatlan örömet kelt az egész vármegyében.

Pozsonyból jelentik: Pozsony vármegye őszi közgyűlése Bartal Aurél főispán elnöklése alatt ma tárgyalta Torontál- és Zemplénmegyék átiratait kapcsán az állandó választmány bizalmi indítványát a Lukács-kormány iránt. Vermes Zoltán munkapárti képviselő hosszabb beszédben jellemezte a képviselőházi obstrukció elfajulását, amely elkerülhetlenné tette a legerősebb eszközök használatát. Az állandó választmány javaslata mellett szólalt fel gróf Zichy József volt kereskedelmi miniszter is, aki elismeri ugyan, hogy a véderőtörvényen lett volna javítanivaló, de az ellenzék ezt lehetetlenné tette obstrukciójával és indiánusokhoz hasonló viselkedésével. Sággy Gyula udvari tanácsos, Kossuth-párti képviselő ellenjavaslatot terjeszt be, míg Juriga Nándor tót nemzetiségi képviselő a napirendretérést javasolta. A közgyűlés végül 190 szavattal 43 ellenében elfogadta az állandó választmány javaslatát és úgy a kormánynak, mint Tisza István grófnak bizalmat szavazott.

Győről jelentik: Győr. szab. kir. város törvényhatósági bizottsága ma délután Goda Béla főispán elnöklése alatt tartott közgyűlésében 46 szavattal 28 ellen elfogadta az állandó választmányának határozati javaslatát és kimondta, hogy a közelmúltban történtek hatása alatt az obstrukciót újból elítéli, keresni kívánja az eszközöket, hogy a nemzet életét megbénító, a parlamenti kormányzást lehetetlenné tevő obstrukció eleve kizárassék, azonban a teljes és valódi képviselői immunitás intézmények biztosításával. A közgyűlés reményét fejezi ki az iránt, hogy a képviselőház megtalálja a békés kormányzás eszközeit és üdvözli gróf Tisza István grófot a merényletből való megmenekülése alkalmával.

Egerből jelentik: Hevesmegye ma tartotta közgyűlését Kállay Zoltán v. b. t. t. főispán elnöklésével. A főispán szép szavakkal parentálta el Samassa elhunyt érseket. Gróf Károlyi Mihály nem jeent meg a gyűlésen s így az ellenzék nélküli munkapárt bátran tüntetett a főispán mellett, aki nagy óvatossággal minden hívet berendelte. A törvényhatósági bizottság ellenzék érzelmi tagjai értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy az alkotmány önfelelőző védelmében küzdő ellenzék üdvözli s azok élén Justh Gyulát, Kossuth Ferenczet, gróf Apponyi Albertet, gróf Andrássy Gyulát, gróf Zichy Aladárt, gróf Károlyi Mihályt és Egrý Bélát lankadatlan kitartásra buzdítja.

Szegszárdról jelentik: Tolnamegye új főispánjának, Simontsits Elemérnek mai installációján csupán a munkapárt volt jelen. A megyei egyesült ellenzék a következő határozat publikálása mellett távol maradt a czéczótól: „Az egyesült vármegyei ellenzék úgy a hivatalos főispán installációjával, mint Simontsits társadalmi ünneplésével szemben tüntetést ren rendez, hanem az installációról egyszerűen nem vesz tudomást, azzal szemben a legteljesebb passzív rezisztenciára helyezkedik, mert Simontsitsot mint a gyűlöletben kéjelgő Lukács-Tisza-rezsim helyi képviselőjét sem politikai, sem társadalmi téren még csak az a mérsékelt bizalommal sem fogadhatja, amivel pedig mint ellenzék bármely normális viszonyok között uralmon levő kormány sakk-figuraként ki-

nevezett főispánját is fogadná.” Ellenzék körökben jellemzőnek tartják, hogy a most kinevezett főispán volt az, aki a Fejérváry éra alatt az általános, egyenlő és titkos választójog mellett annyira exponálta magát és ma a Tisza-Lukács-féle választójogellenes rezsim idejében vállal főispánságot. Vagy aban az időben, vagy most rendelte alá az elveit a hatalom érdekének.

Aradról jelentik: Aradmegye mai őszi közgyűlésén Urbán Iván főispán elnökelt. Schill főjegyző ismertette a kormány kinevezési leiratát, Torontálmegye határozatát, amely az ellenzék magatartását elítéli és Kintzig Jánosnak erre vonatkozó határozati javaslatát, amely a parlamenti viszonyok elfajulását az ellenzéknek tulajdonítja. A közgyűlés a politikai pártokat a béke megteremtésére hívja fel és örömet fejezi ki Tisza Istvánnak a merényletből való megmenekülése fölött. Dr. Lázár Zoárd kisjenői ügyvéd napirendretérést indítványozott. Goldis László román beszédben bizalmatlansági javaslatot nyújtott be. Másfél órán át tartott vita után névszerinti szavazással 164 szóval 43 ellen elfogadták az állandó választmány által pártolt Kintzig-féle indítványt, mire az összes többi indítványokat elvetették.

Temesvárról jelentik: Temesvár város törvényhatósági bizottsága ma délután tartott közgyűlésén az országban elsőnek foglalkozott a belügyminiszternek legutóbb kiadott sajtórendeletével Láng Béla ellenzékai bizottsági tag indítványa fölött napirendre tért és helyeselte a tanács által előterjesztett javaslatot, amely szerint a belügyminiszter körrendeletében sem a sajtószabadság, sem sajtótörvényünk sérelmét nem látja felforgatni.

Kossuth Ferencz Nyiregyházán.

— A hatvankilencedik Kossuth-szobor. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 30.

Vasárnap leplezték le országos ünnepek között Nyiregyháza város főterén Kossuth Lajosnak immár hatvankilencedik szobrát. Az ünnepeken jelen voltak: Kossuth Ferencz, Meskó László volt államtitkár, Szalay László, Muzsa Gyula, Horváth József, Jármy István, Pap Zoltán függetlenségi képviselők, a munkapárt részéről gróf Vay Tibor Szabolcs vármegye főispánja, Vadász Lipót és Liphay Béla országgyűlési képviselők és mások.

Pontban 11 órakor a Himnusz énekölésével vette kezdetét a hazafias ünnep, amelyen több mint huszezer ember vett részt. Mikecz Dezső alispán a szobor-bizottság elnöke megnyitja az ünnepélyt, Meskó Lászlót, a város képviselőjét kéri fel az ünnepi beszéd elmondására. Meskónak nagy éljenzéssel és tapsal fogadott beszéde közben lehullott a lepel a város háza előtt levő szoborról és a közönség néma ábitattal gyönyörködött Bethlen Gyula művésznek gyönyörű alkotásában. Vietorisz József tanár szavalt el ezután nagy hatással ez alkalomra írt ünnepi ódáját, majd a közönség hangos kívánságára Kossuth Ferencz szólalt fel és a következőket mondotta:

— Némán áll a szobor előttünk és mégis hallom hangját, mely lelkemhez szól. Azt mondja e hang: Meghaltam, de azok az eszmék, amelyekért éltem, örökké fognak élni. Azt mondja e hang: Eltemettek, de elveim kitörnek a sírból és eget kérnek. Azt mondja e hang: Nem vagyok többé köztetek, azért mégis ott ülök mindenütt a magyar tüzhelyeknél és ha lesz szüksége a hazának arra, hogy legyen egy eszme, amely egyesíti az egymásra törő magyarokat, ez az eszme az én eszmém lesz, Kossuth Lajos eszméje. (Zajos éljenzés és taps.) Ez a szobor hirdetni fogja itt azokat a nagy elveket, amelyekhez hűtelen nem lehet a magyar soha! (Eljenzés és taps.) Mert a magyaroknak bármely párthoz tartozzék, kívánnia kell, hogy hazája legyen független és szabad! (Zajos éljenzés és taps.)

Ezután a koszorúk elhelyezése következett. Elsőnek a negyvennyolczas honvédek koszorúja. A képviselőház koszorúját a vármegye alispánja, a főrendiház koszorúját Nyiregyháza polgármestere, a Kossuth-párt koszorúját Horváth József képviselő tette le. Egymás után következtek a városok és megyék, s testületék. Ugyancsak megkoszorúzták

Kossuth Lajos szobrát a magyar szabadságharcú Szabolcs pálolya nevében Popini Albert főmester, továbbá a nyiregyházi szociáldemokrata párt.

Nagy lelkesedéssel fogadta a közönség Pap Zoltán országgyűlési képviselőnek ünnepi ódját, amelyet a képviselő maga szavalt el.

Délután két órakor a Korona-szálló nagytermében bankett volt, amelyen négyszáz ember vett részt. Az asztalfőn Kossuth Ferencz foglalt helyett Geduly püspök és Meskó László között.

Az első felköszöntőt Geduly püspök mondotta Kossuth Lajos legendás alakjáról. Somogyi közjegyző Kossuth Ferenczet élteti, aki nagy figyelem között a következőket mondotta:

— Midőn az a szerencse ért, hogy jelen lehetek olyan lélekemelő ünnepélyen, amilyen a mai, akkor vagyok a legboldogabb, mert látom, hogy édes atyám emlékét pártkülömbőség nélkül tiszteli meg az egész magyar nemzet. (Igaz, ugy van!). Mindenki természetesen fogja találni, hogy erős párt-ember vagyok, hiszen a függetlenségi eszmékért való rajongást az anyatejjel szívtam magamba. Szent meggyőződésem, hogy hazánk csak akkor lehet szabad, boldog és megelégedett, csak akkor lehet ura saját sorsának, ha államilag független. Ezt a meggyőződést a mesterek legnagyobbikától, édesatyámtól örököltem és tanultam. És ámbár kétségtelen, hogy ahhoz a párthoz áll legközelebb édesatyám emlékét, amely pártnak én is szerény tagja vagyok, mégis helytelennek találnám, ha emlékémet, akármelyik párt a maga számára akarná lefoglalni. Ezzel csak kicsinyíteni lehet emlékémet, holott ez egy mélyesen magyar nemzeti kincs, az ő dicsősége, amely előtt ké világrész hajolt meg, mélyesen magyar dicsőség. (Zajos éljenzés és taps.) Én tehát nem mint párt-ember szólok Kossuth Lajoshoz, de állítom, hogy vannak az ő hagyományos elveinek olyan lételei, amelyek örök igazságok voltak és lesznek minden magyar előtt. Ezek az igazságok lerontják a pártkereteket és előttük a fájdalom nagyon is párokra szakadt nemzet önkéntelenül meghajol és összeforr. (Éljenzés és taps.) A magyar nemzeti eszme gondolatától áthatva élttem és cselekedtem mióta hosszú hontalanságomból hazajöttem. Minden tettemben a magyar függetlenség, a magyar államiság, a magyar nép jogai teljeségének kivívása, jólétének biztosítása volt vezérlő csillagom. Nem tagadom, hogy a céljaim elérésében mindig mérséklettel jártam el, mert hazámat mindig féltettem, de a mérséklet nemcsak, hogy nem zárja ki az erős elhatározást, sőt ellenkezőleg ezt tartóssá és megingathatlanná teszi. (Igaz, ugy van!) Ez az irány vezetett kormányzásom ideje alatt is, amidőn, ha rövid idő alatt az évtizedeken keresztül mélyen megásott utirányból a nemzet szekerét nem lehetett is egyszerre kizökkeníteni, a szeker rudja többé nem visszafelé állott, hanem előre fordítottat (Élénk éljenzés, igaz, ugy van!) és ha elég lett volna a nemzetben az összetartás, a szeker megindulhatott volna a magyar nemzeti eszme megvalósításának útján. De mi tagadás benne, a mai közszellemben nem haladás, hanem visszacsúsztatás tapasztalható, annyira, hogy ma talán még a hatvanhatet sem tudta volna megcsinálni Deák Ferencz. Éppen ezért tartom szükségesnek felébreszteni a közszellemet. Reményeimben nem is csüggedek, mert jól tudom a magyar történelemből, hogy a közszellem visszacsúsztása követte mindig ennek ébredését. De most már elég a visszacsúsztás, mert hazánk ellenségeinek száma nagy és láthatóan sorakoznak ellenünk. Ebből kifolyólag honfiai kötelességemnek tartom felhívni az alkalmat, amidőn Kossuth Lajos emlékében, hazaféltésében és örök életű elveiben itt ma pártkülömbőség nélkül találkozunk, hogy buzdítsák minden magyar embert arra, hogy ne álljon szembe magyar a magyarral, hanem találjuk meg a módját annak, hogy elhárítsa azokat az akadályokat, amelyek ez idő szerint is a béke kibontakozásának útjában állanak, kiki a maga helyes és a maga elvei szerint munkálkodjék a végeztelért, a magyar haza független-

ségeért és önállóságáért. (Hosszanartó zajos éljenzés és tap.)

Pröhle Vilmos a szobor alkotóját éltette. Ez után még többen beszéltek. A bankett lelkes hangulatban ért véget.

Kossuth Ferencz és kísérete délután négy órakor visszautazott a fővárosba.

A politika vasárnapja.

Három ellenzéki népgyűlés.

Apponyi, Zichy, Mezőssy a kormány ellen.

Saját tudósítónktól.

Budapest, szeptember 30.

Vasárnap három népgyűlésen tiltakozott az ország népe a Tisza-Lukács-kormány garázdálkodása ellen és foglalt állást a demokratikus választójogi reform mellett. Két népgyűlésen, Nagykárolyban és Komáromban, a szövetkezett ellenzéki pártok képviselői beszéltek, a harmadik népgyűlésen, Ugodon, az ottani munkapárt szavazott bizalmatlanságot a kormánynak és mondotta ki feloszlását.

A három népgyűlés között a legjelentősebb a nagykárolyi népgyűlés volt, ahol a kerület népszerű képviselőjének, gróf Károlyi Józsefnek beszámolója alkalmából az ellenzéki pártok képviselőiben gróf Apponyi Albert, gróf Zichy Aladár és Mezőssy Béla is megjelentek. Az itt elhangzott beszédek mindenikének megvolt a maga speciális jelentősége.

Gróf Károlyi József az egységes ellenzéki pártalakulás mellett tört lándzsát, gróf Apponyi Albert pedig a demokratikus választójogi szükségességéről beszélt oly meggyőző erővel, hogy azzal szemben semmiféle érvelés nem állhat meg többet, Apponyi a negyvennyolcadiki nagy elvekből fejtette ki, hogy a választójogi demokratizálásán szükség van, mert csak ez lehet kellő biztosítéka az alkotmányos jogrendnek és államformának. Tiszát jelölte meg, mint legfőbb ellenségét a demokratikus választójognak, aki az indokolatlan erőszakot is minden valószínűség szerint azért követte el, hogy a választójogi kérdésében a biztosra vett meggyőzést meghusítsa.

Apponyi a negyvennyolcadiki nagy elvekből annyi nagy és csodás tanulságot vont le, hogy gróf Zichy Aladárt, a 67-es néppárt vezérét is bámulatra ragadta. Legalább is feltűnő volt az a melegség, amivel Zichy a népgyűlést követő banketten a negyvennyolczas elvekről nyilatkozott és amivel elismerte annak a lépésnek feltétlen helyességét, hogy gróf Apponyi Albert annak idején 67-esből 48-assá lett.

Külön kell még megemlékeznünk Mezőssy Béla beszédéről, aki szokatlanul éles hangon támadta meg Lukács László miniszterelnököt és követelte a béke érdekében való mielőbbi visszavonulását. Mezőssy ez alkalmal a miniszterelnök arczbőrére is tett egy félre nem magyarázható kijelentést és az izlés, szemérem és a tisztesség dolgának nevezte, hogy meddig marad meg még a kormány élén.

A nagykárolyi népgyűlés mellett igen nagy figyelmet érdemel az ugodai népgyűlés is, ahol a magyar arisztokráciának olyan tagjai szóltak a néphez, akik eddig jórészt a munkapárthoz tartoztak és akik eddig nem igen mutatkoztak nyilvános népgyűléseken. Ugodon ott láttuk gróf Eszterházy Pált, az ugodai kerület feloszlott munkapártjának

elnökét, gróf Batthyány Lajost, ifj. báró Szentkereszthy Bélát, Jankovich-Bésán Endrét, stb., akik mind a legteljesebb bizalmatlansággal nyilatkoztak a kormány erőszakos politikájáról és akiknek indítványára kimondották az ugodai munkapárt megszűnését. Ennek a kezdeményező lépésnek kétségkívül nagy hatása lesz az ország különböző munkapárti szervezetére, amelyek belső háborgásairól amugy is egyre sürűbben kapunk híreket.

A szövetkezett pártok ezenkívül igen sikerült népgyűlést tartottak Komáromban, ahol gróf Batthyány Tivadar volt a népgyűlés vezérszónoka, aki élesen támadta Tiszát az elkövetett törvénytelen ségekért és olyan kormány kinevezését követelte, mely garanciát nyújt a választójogi reformjának megvalósulására.

A három népgyűlés lefolyásáról részletes tudósításunk a következő:

A nagykárolyi népgyűlés.

Szatmár vármegye ellenzéki polgársága vasárnap gróf Károlyi József beszámolója alkalmából Nagykárolyban juttatja kifejezésre a kormány és a házelnökséggel szemben való bizalmatlanságát és ítélte el a törvénytelen ségeket és erőszakot. A beszámológyűlésre elkísérték gróf Károlyi Józsefet a szövetkezett ellenzék részéről gróf Apponyi Albert, gróf Zichy Aladár, Mezőssy Béla, Justh János, báró Mandorff Géza, Zlinszky István, Bottlik István, Fráter Loránd, Szemrecsányi György, Proszly Elemér, Szalkau Sándor és Jármy Béla országgyűlési képviselők.

Délután 3 órakor vette kezdetét a népgyűlés a városbába előtti nagy téren. Óriási lelkes közönség gyűlt már akkorra össze, mikor a képviselők a népgyűlésen megjelentek és lelkesen tüntetett a sok ezernyi tömeg gróf Apponyi Albert, gróf Zichy Aladár és gróf Károlyi József mellett.

Dr. Adler Adolf nyitotta meg a gyűlést lelkes szavakkal és üdvözölte a szövetkezett ellenzéki képviselőit, majd felkérte gróf Károlyi Józsefet beszámoló beszédének megtartására.

Gróf Károlyi József beszámolója.

Gróf Károlyi József megköszönve a szép ovációzt, beszédében rámutatott arra, hogy milyen nagy súlyt helyez arra, hogy azok, akik a nemzeti eszme kizárólagos szolgálatának akarják szentelni életüket, egy párttá tömörüljenek, hogy így hatékonyabban szolgálhassák önzetlenül a hazai ügyét. A súlyos nagy küzdelmekben ez a várt közlekedés megtörtént, mindazok, akik a szövetkezett ellenzékhez tartoznak, összeforrtak párt és személyi tekintet nélkül. (Lelekes éljenzés.) De az elmúlt harezok közelebb hozták az ellenzék nemcsak a múltban, hanem a jövőre is. Birálja a kormány cselekedeteit. Juniában azt lehetett hinni, hogy elszigetelt esettel állunk szemben, hogy a véderőjavaslat keresztülrészakolására félretéve a házszabályt, jogrendet, az alkotmányt lényegét egyszer megsértve, erőszakhoz folyamodtak, de látjuk, hogy az az erőszaknak egész rendszere, a hatalomnak egy mániákus őrjöngése, amely őrjöngés nem tekint sem személyt, sem elvet, sem hazát, sem alkotmányt, hanem csak minden áron érvényesülni akar Bécsnek szolgálatában és a rendjelek, melyek ezért jutalmul kijártak, hasonlítanak ahhoz a judáspénzhez, amelyet Judás apostol Krisztusnak megtagadásáért kapott. És ez a rendszer veszélyesebb, súlyosabb egy nyílt abszolutizmusnál, mert alapja hazugság. Beszél a kibontakozásról, melynek alapja csak az általános választójogi jog lehet. Az új korszaknak jellemzője a választójogon kívül kell hogy legyen visszaférés a régi erkölcsökhöz, mert ez a kiinduló pont. A megsértett jogrendnek helyreállítása első kötelességünk és ha maga a törvény, amely formailag semmis, tényleg meg nem változtatható többé, hát bélyegzetessék meg születésének formája, létrejöttének törvénytelen sége, mert ha ez sem törődhetik meg, akkor alkotmányossággról nem beszélhetünk. És ennek a megbélyegzésnek az első lépése, hogy elvázzanak a hatalmi pozícióról azok, akik ezeket a sérelmeket elkövették. Csak ha ez megtörténik, akkor lehet szó a választójogi reformjáról, de akkor mindannyiunknak a kötelessége egy olyan választójogi törvényt elősegíteni, mely egyrészt jogot adjon a jogtalannak, másrészt biztosítsa a választások tisztaságát, kizárja a vesztegetést, kényszert, pressziót, ha az visszatérjen.

ebben az országban a tisztességnek uralma, amelyet oly sajnosan nélkülözünk, de különösen hogy az ország szabad akaratának megnyilvánulása érvényesülhessen. Önökhez csak egy kérés van, hogy ha az örjögő hatalom önkénye engem ma mandátumomtól megfosztana, ragaszkodjanak azokhoz az elvekhez, amelyek alapján engem megválasztották. (Hosszas lelkes éljenzés és taps.)

Apponyi beszéde.

Ezután gróf Apponyi Albert szólott a nagyszámú gyűlekezethez.

Az ellenzéknek az a czélja, — mondotta — hogy a megsértett jogrendet helyreállítsa és annak fenntartása iránt új biztosítékokat keressen. Erre a czélra különböző taktikai eszközöket használhat, de a czél mindig egy és ugyanaz fog maradni. Beszél a kormány békeajánlatáról. A kormány igenis felajánlotta, hogy mondassék ki, hogy a mi június negyedikén történt, precedensül nem szolgálhat, felajánlotta, hogy a házszabályoknak egy újabb módosítása eszközöltessék a mi hozzájárulásunkkal, törvényes uton, felajánlotta, hogy az elnöki hatáskör újból körülírassék, felajánlotta, hogy a képviselők mentelmi joga törvényben körülírassék. Nos hát én ezt az ajánlatot nem tartom komolynak.

(A személyi kérdések.)

Ezekben az ugynevezett békeajánlatokban mindig ki volt zárva a személyi kérdés, mi ne fesszessük azt, hogy ki lesz a képviselőház elnöke és ki a miniszterelnök, az a többség dolga, mi nyugodjunk szépen bele abba, hogy azok az urak maradjanak. Lehető a képviselőház elnöke az a férfi, aki megtagadta azt az alapot, amelyen az egész elnöki tekintélye nyugszik. Ennek az elnöknek még a házszabályokon alapuló intézkedését sem ismerem el reám nézve kötelezőnek. Mert a jogrendre való hivatkozás, az igazi jogrendre való hivatkozás, ha nem a jogrend abszolút kötelező erejénél, ha nem annál fogva történik, mert az adott pillanatban azt észszerűnek tartja valaki, már nem jogrend, hanem szintén önkény, ennek az elnöknek kezében önkénynek válik az is, ami különben jogos volna. És maradhat-e kormányon az a férfi, aki közt és a parlamenti kisebbség közt lehetetlen az érintkezés, amelyet az ország érdeke gyakran megkíván, aki annak a bizalomnak is minden fonatát elvágta, mely nem politikai bizalom, hanem ami az egyéni megbízhatóságba vetett hit, mivel tárgyalni teljes lehetetlenség, mert az ember nem tudja, hogy az alapon, melyen a megállapodás történt, a következő pillanatban meg lehet-e állani.

Ezeket a személyi kérdéseket nem mi vetettük fel, hanem felveti a dolog természete és azok, akik a jogtalan erőszakot elkövették, még kisebbítik önmagukat, hogy ha vonakodnak ennek logikai következményét levonni, t. i. azt, hogy aki azt hitte, hogy magát tultheti a jogrenden, az legyen elkészülve arra, hogy midőn a jogrend helyreáll, neki félre kell vonulnia, mert ő nem képviselheti azt, amit összetört és megtagadott.

(Miért történt az erőszak?)

Ha kérdem, hogy az erőszak miért történt, akkor erre többféle választ kereshetünk és találhatunk, mindinkább kidomborodik azonban egy gondolat, kidomborodik az eseményekből egy meggyőződés, amely azt hiszem, a dolgok valóságát feltárja. Mikor június 4-én a képviselőház elnöke magát a házszabályokon tulthette és megszavazottan nyilvánította a véderőjavaslatot, akkor erre a csinyre még a maga szempontjából sem volt semmi szükség, mert akkor az ellenzék már olyan javaslatokkal lépett a kormány elé, amelyet saját elvi álláspontjának minden megtagadása nélkül elfogadhatott volna.

Hát miért történt mégis az erőszak? Nekem úgy látszik és ez bennem meggyőződéssé válik, azért, mert a Ház elnöke félt, hogy talán megállapodás jöhetne létre a kormány és az ellenzék közt a demokratikus választójogban. Hogy ennek a megállapodásnak a lehetőségét is eltávolítsa, ezért rögtönözte a Ház elnöke az erőszakot és a végeleges összevesztést és ezért azt hiszem azok az urak nem is akarják a békét, nem akarják őszintén, nem akarhatják az a férfi, akinek kezében minden hatalom van és aki mellett a kormány férfiai tisztán akarat nélküli bábok, nem akarhatják Tisza István, mert ma ismét aggódik, hogy ebből a békéből talán ki-nőhetné magát egy őszintén demokratikus választójogra való megállapodás.

(Készüljünk új választásra!)

Azért készüljünk a választásokra, mert ebből a kínából csak háromféle ut vezethet tovább. Az egyik volna egy becsületes meggyőzés, amelynek alapjait kifejtettük számtalanszor: a jogrend megrentőinek távozása, a jogrend helyreállítása, a népbölcseknak őszinte kiterjesztése és megszilárdítása.

(Lelkes éljenzés.) Ezt nem akarjuk. Marad a másik, folytatni, amint júniusban tették, az ellenzék kizárásával, házilag alkotni ugynevezett törvényeket. Ötvenkilenc képviselő már ki van újból zárva az ülésekről, nem harmincz napra, hanem harmincz ülésnapra, ami annyit jelenthet, hogy talán egy félére is, talán az egész ezentuli országgyűlési folyamatra, akkor meggesinálják házilag az új választótörvényt is Tisza Istvánnak gondolata szerint. Hát ez egészen kárba vezett munka, mert az a választói reform, melyről Tisza Istvánnak nézetei ismeretesek, azt akár meg se csinálják, az nem oldja meg a kérdést, az nyitva hagyja a kérdést, azzal szemben mi csak úgy, mintha semmi sem történt volna, ragaszkodni fogunk ahhoz a megállapodáshoz, mely az ellenzéki pártok közt létrejött és melynek alapján a haza minden értelmes és erkölcsileg fedhetetlen polgárának meg akarjuk adni és szabadságában a titkosság által biztosítani a választójogot. (Hosszas lelkes éljenzés.)

Mi készek lettünk volna ezt a szétört parlamentet összedrótozni arra, hogy legalább egy ilyen választói törvényt csinálhasson és hagyhasson büneinek eltörléséül a nemzet jobb jövőjére, hát ha nem lehet ezt a parlamentet erre sem képezzé tenni, hát akkor ezzel a parlamenttel ne is számoljunk, hanem tartuk fenn a népek erejét, akár a mostani választási törvény alapján, akár annak a némilog kibővített választási törvény alapján, melyet nélkülünk csinálni fognak, tartuk fenn a népek erejét, hogy vegye kezébe saját ügyét a választásoknál, megtámadhatatlan törvényességgel kergesse ki az ország templomából azokat, akik szüveget hoztak rá, akik meggyalázták ezt a templomot, vivja ki jogait azoknak, akiknek ma nincs és akikre szükségünk van, hogy minden polgárnak vállaira támaszkodva épüljön fel a haza szabadsága. (Hosszas lelkes éljenzés és taps.)

Zichy Aladár beszéde.

Pereczkig ünnepelte a tömeg Apponyi Albert grófot beszéde után, majd gróf Zichy Aladár állott fel szólásra.

— Mi körül járjuk az országot — mondotta — hogy meggyőződésünket hirdessük, mert ezt mi az ország házában nem tehetjük, önként terheljük, hogy miképpen talál visszhangra az önkélméjében és cselekedetében. Az elmúlt napokban a fővárosban megmozdult a közönség, példát adva a vidéknek, mondatom, mi, akik az első sorban állunk és a történeknél első sorban viseljük a felelősséget is, új erőt, új biztatást találtunk a főváros megnyilatkozásában, épp úgy, amint örömet, bátorítást, biztatást találunk a nagykarolyiak alkotmányserzetében.

Nem szabad, hogy az ellenzék között különbség legyen, mert ennek az országnak szabadságra van szüksége. Közsabadság nélkül nincsen ellenzék, a közsabadság leigázása, az ellenzéknek elfojtása, az pedig a hatalom ülöknek egészen szabad menetel. A nemzet érdeke ez az ellenzék és ezt az ellenzék csak úgy tudjuk megerősíteni, ha egymás között nincs különbség, nincsen válaszfal. Az ország alkotmányának biztosításában ne is legyen köztünk különbség, hanem mindnyájan törekedjünk arra, hogy legelől küzdjünk. Ez nemcsak az ellenzéknek, hanem a magyar népek is igazi érdeke. (Hosszas lelkes éljenzés.)

Az óvációk csillapultával báró Maundorff Géza Justh Gyulának és Felérvármegyének és Szekesfehervárnak üdvözlétét tolmácsolta.

Mezőssy Lukács ellen.

Mezőssy Béla szólott ezután. Fürstemberg és Schwarzenberg herezgek — mondotta — az osztrák összmomarchikus politikának legjellegzetesebb képviselői nyíltan megmondották: A hadsereg megkapott mindent, amire szüksége volt, a magyar nemzet pedig nem vivot ki semmit, még csak egy szemernyit sem, abból, amiért több, mint egy évtizede küzdött, sőt ellenkezéleg, törvénybe íttattatott, a német szolgálati nyelv is. Ez sajnos, de tényleg így is van. A többség megalázkodott, elfogadta és végrehajtotta az ungaradinte unterwerfung szerepét, felfelé csak azért, hogy szabadon, kényekedve szerint garázdálkodhasson lefelé. Ne ringassa tehát senki magát abban a csalóka reményben, hogy egy ilyen kormányt Bécsből könnyedén az első ütököt után elejtenek. Egy pereczig sem hittem ezt és ma sem áltatom magamat és nem ejtek tévedésbe senkit. A kormány ma még nem bukott meg, de tisztán az ellenzék egységén, elhatározásának szilárdságán és a nemzet akaratán fog ez mulni, hogy a kormány távozását kikényszerítsük. Aki Lukács Lászlót ösmeri, az nagyon jól tudhatta, hogy ha őt kidobják az ajtón, háromszor is visszamászik az ablakon. Nincs a világnak az a kiéhezett piócája, amely olyan mohón tapadna az emberi testre, mint aminő gürűcső elszántsággal kapaszkodik a miniszterelnök a hatalom emelőihez. (Zajos tetszés és éljenzés.) Báró

Fejérváryról, az öreg katonáról, aki hűen teljesítette a kapott parancsot, nem is beszélve, még a Kristóffy magatartása is sokkal becsületesebb, mint Lukács politikai komédiáskodása. Azok az urak nem hazudták az alkotmányosságot, nem kendőzték ki magukat a többségi elv rongyával, azoknak mutatták magukat, amik tényleg voltak: a bécsi parancsnak — a rendőri és katonai erővel való — egyszerű végrehajtói. Sokkal szégyenletesebb, sokkal nyomorúságosabb az a szerep, amit most Lukács László vállalt. Ma nincs sajtószabadság, csak kormánytól függő sajtó számára, gyűlekezési jogunk is béklyóba veretett, a nemzet képviselői nem teljesíthetik kötelességüket, megakadályozza őket ebben az erőszak. Am Lukács Lászlónak azért elég sürünvéssü a bőr az arczán, hogy a fármon az alkotmányos miniszterelnök személyében jelentkezzen. Hogy meddig teszi ezt, az utóvégre is az izlés, szemérem és tisztesség dolga. Én gondolom, hogy Lukács a végtelenségig kitart. Mi pedig erre at mondjuk, emilyen a mosdó, olyan a törülköző. Minden eszköz jó, csak hogy tőle mielőbb megszabaduljon az ország.

A többi szónok.

Hosszantartó zajos éljenzéssel fogadták Mezőssy szavait. Utána Justh János beszélt.

Zlinszky István rendkívüli lelkes hangú beszédeben felszólította a nagykarolyi választópolgárságot, hogy ha a kormány hatalmi örületében megfosztaná a kerület képviselőjét mandátumától, ne hagyja el, válassza meg újra és újra. (Lelkes éljenzés.)

Szmrecsányi György utal arra, hogy a kormány nem átalította az uralkodó palástja mögé bujni és kieszközölni a rendelkezést azoknak, akik a magyar alkotmányt sértették meg és még hozzá azzal az indoklással, hogy ebbéli szolgálataink elismeréséül. Ez koronás királyunkkal szemben megbocsáthatatlan bűn.

Fráter Loránd és Jámy Béla országgyűlési képviselők lelkesítő beszéde után Botlik István élesen ostromozta Tiszát és a többség magatartását.

Preszly Elemér beszéde után Papp Béla határozati javaslatot terjesztett elő, amelyben a kormány, a többség és a házelnök törvénytiprásait élesen elítéli és az ellenzék a jogrend helyreállításért folytatott küzdelmében rendületlen ragaszkodásukról biztosítja. A népgyűlésről táviratban üdvözölték Kossuth Ferenczet, gróf Károlyi Mihályt, Justh Gyulát, gróf Andrássy Gyulát és Egrý Bélát. A népgyűlés Adler Adolf pártelnök zárószavaival ért véget.

A bankett.

A népgyűlés után a Polgári Kaszinóban estebéd volt. Adler Adolf nagykarolyi pártelnök gróf Károlyi Józsefet éltette, ki választásában köszönetét fejezte ki a meleg szeretetért és ragaszkodásért. Falussy Árpád, a megyei függetlenségi párt elnöke gróf Apponyi Albertet éltette igen meleg szavakban, majd Debreczeny István polgármester mint a város díszpolgárát, éltette gróf Apponyi Albertet.

Apponyi a választójogról.

Gróf Apponyi Albert a következőképen válaszolt:

Sokat hányatott-vetett politikai életnek irányítóje volt mindig a magyar nemzeti gondolat, a magyar nemzeti gondolatnak megerősítése, megvédése, körülbástyázása azon ellenáramlatokkal és veszélyekkel szemben, melyek kívülről fenyegetik önállóságát és melyek belülről bontogatják egységét. Mert ezen a két princípiumon alapul Magyarország léte. És ennek a nemzeti gondolatnak a pótlása, ennek a nemzeti gondolatnak következetes keresztülvitele, az ezért való rajongás, az ezért való aggodalmas munka és tépelődés vitt engem mindig közelebb és közelebb a demokratikus igények felfogásához és felkarolásához. És itt nem a magam feje szerint jártam el, hanem ismét a nemzet hagyományát követtem: a negyvennyolcadiki nagy hagyományt. Negyvennyolcasnak lenni azért nem annyit jelent nemzeti értelemben, mint busmagyarként a rossz idők felett siránkozni és az elvek érintetlenségében érzelgve minden lehetővé vált haladás elől elzárkózni, mert az nem vezet egyszerre a kívánt célhoz, hanem ellenkezéleg, ezen nemzeti hagyomány kultusza kell hogy odavigyen, hogy soha le nem mondvá az ideálról, minden alkalmat felhasználjunk, melylyel egy lépéssel is közelebb jutunk a célhoz. És éppen így vagyunk a demokratikus haladással szemben. Negyvennyolcz ebből az irányban megtette azt, ami az akkori idők követelménye volt, amely akkor így hangzott: a rendiség szükes alapjára fektetett alkotmány először nem felel meg az emberiség jogos követelményének, másodsor gyenne arra, hogy azon nemzeti létünk megvédhető és támogatható legyen. Ma azonban ez így hangzik, hogy: negyvennyolczban az akkor idők követelményeinek létesített ezenusos alkotmány nem felel meg az azóta óriásan fejlődött társadalom emberiségi igényeire.

nyecinek, gyenge arra, hogy azzal alkotmányunkat biztosítsuk. (Hosszas, lelkes éljenzés és taps.)

És az utolsó cseményeknek egyik legszerve-sőbb kialakulása talán az, hogy az ellenzéi pár-tok, melyek eddig csak jelszavak körül csoporto-sultak, aggódva néztek egymás törekvéseire, éppen abban a nagy kérdésben, a választói jog kérdésé-ben, mikor a szükség arra kényszerítette őket, hogy szemébe nézzenek a problémának, legjobb hitem szerint olyan megállapodásra jutottak, amely megnyugtató — amint erről tapasztalásból beszélek — a radikálisabb irányoknak követőit, beleértve a szocialistákat és egyszersmind bizo-sítja azokat a nemzeti igényeket, amelyeket a nemzeti haladásnál nem szabad kifelejtteni.

Veszedelemnek fognak keletkezni a nemzeti ügyre nézve! — mondják. Igenis, fognak keletkezni veszedelemnek. A veszedelemeket el nem kerülhetjük. Veszedelemmel volt összekötve a negyvennyolca-ziki nagy átalakulás is. Sokkal kényelmesebben nyugodott a nemzeti egység a rendiségnek nyugvó-párnáin, oly kényelmesen, hogy azon tovább szun-dikálva akár az örökálomba átszundikálhatott vol-na, sokkal kényelmesebben nyugszik talán a mostani szűkös választói jog ölen, kényelmesebben nyugszik, mindaddig, míg egyszer észre nem veszi magát, hogy azokkal a világot mozgó eszmékkel, melyekkel harmóniában találhatja egyedül egy nem-zet fenmaradásának biztosítékát, ellenesetben olyan veszedelemeket rejt magában, melyekkel nem tud megküzdöni, holott ha ezekkel az áramlatokkal, ha ezekkel a jogosult kívánalmakkal, ezekkel a legyöz-hetetlen, az embrius szívében, lelkében gyöké-redző követelésekkel meg tud barátkozni, hogyha azoknak urává válik, nem pedig kormányrud nélküli hajóként hanyatló-vetettik e szirtek között a zajló tengeren, ha mondom; azokat magába felvenni és saját helyzetéhez mérten alakítani tudja, lerakja alapját egy küzdelmesebb bár, de győzelmi esélyek-ben gazdag, sőt biztos nemzeti jövőnek. (Lelkes él-jenzés és taps.)

Zichy Aladár és a 48-as elvek.

Perczekig viharzott gróf Apponyi szavai után a taps.

Rónay István csanádosi plébános Zichy Aladár grófot éltette.

Gróf Zichy Aladár megköszönve az üdvözlés-zeket mondta: Neféz, nem szerénységéből mondom, de egyáltalán nehéz olyan magas röptű és oly mély igazságokkal eltelte beszéd után önök előtt felszólalni. Örömmel kísérek, kedves Albert bátyám, ebben a küzdelemben, mert ajkadról hallva az igét, egyuttal látom fejlődni hazánk modern történetét. Azt hiszem, nem titok, hogy bizonyos fájdalommal és aggodalommal láttam, midőn te az elmúlt nagy küzdelem idejében a negyvennyolcazas zászlóhoz sze-gődöttél, de ma úgy látom, jól tetted, mert ez a zászló kezdedben újra él. (Hosszas, lelkes éljenzés.) Ne-künk, kik az országot bejárjuk, nagy keserűségünk, hogy az intelligencia nem olyan bátor és öntudatos, amilyennek lennie kell és amilyen a nép. De itt Nagykirályban a bizalom nemcsak az egyszerű nép szíve sugallata, hanem az intelligencia elméjének elvi leszűrődése, ezért emelem poharamat arra az intelligenciára, amely vezetni tartozik a magyarságot a jövőben is. (Lelkes éljenzés és taps.)

A banketten még számos felköszöntő hangzott el. A vendégek este félkilenc órakor utaztak vissza Budapestre.

Az ugodi népgyűlés.

Az ugodi kerületben, amelynek képviselője, Játkói Géza, a munkapárt tagja, a választópolgárság impozáns népgyűlést tartott vasárnap délután 3 órakor a kerületi színhelyén, Ugodon, a község főterén, ahol ezernyi közönség gyűlt össze, hogy tiltakozzék a kormány és pártja alkotmánytörvény, erőszakos eljárásával szemben. Déliben érkezett meg gróf Esterházy Pál a községbe, melynek határán levő bandérium, a főtéren pedig diadalkapu és az egész falu népe várt.

Jankovich Bésán Endre nagybirtokos délután 3 órakor nyitotta meg a gyűlést, üdvözölve a meg-jelenteket, akik legszentebb kötelességüket teljesítik akkor, amikor tanujelét adják annak, hogy az alkotmányt védelmezni óhajtják az erőszakkal szemben. Az elnök ezután gróf Esterházy Pált kérte fel a népgyűlés szónokául.

Lelkes éljenzés közben kezdte meg beszédét gróf Esterházy Pál és kifejtette, hogy nem ólajt szóno-kolni, csupán álláspontját akarja körvonalozni a legutóbbi parlamenti cseményekkel kapcsolatban. A mult választások alkalmával hathatósan támo-gatta a munkapárt törekvéseit, úgy Pápán, mint Ugodon, mert mindig a hatvanhetes politika híve volt és az is marad. A munkapárt győzelmet ís-aratott, de ebben a pártban azóta csalódott. Már akkor aggodalmaskodott, mikor Lukács László kor-

mányelnök lett, mert az új miniszterelnök multjától semmi jót sem várhatott. A közelmúltban tör-tént szomorú események teljes mértékben igazolták Lukács és Tisza iránti bizalmatlanságát. Ezek az államférfiak nem értik, vagy nem akarják érteni a hatvanhetes eszméket, pedig a nemzett sohasem volt olyan önértékes, mint hatvanhétben, amikor két egyenlő hatalmu állam belátta, hogy szüksége van egymásra és szövetségre lépett. Ezen önértéknek a csökkentése okozta azt, hogy ezek a politikusok, kik csak lefelé bátrak, olyan veszélyes eszközök mérték nyulni, mint az erőszak. Itt tehát pártkülönbség nélkül ki kell jelenteni, hogy a jelenlegi kormány rendszere a jogtalanságok, törvénytelenések sorozata és alkotmányos életünket veszélyezteti. Miután az elkövetett hibákat jóvátenni nem lehetett, pártkülönbség nélkül kell a legnagyobb felháboro-dást kifejezni minden magyar polgárnak a botrányos alkotmányértés felett. Szabadságunkat is csak azért tudtuk megvédeni ezer éven át, mert sohasem túrtuk az erőszakot. Az egybegyűlték ál-landó helyeslése és lelkes éljenzése kísérte a gróf beszédét.

Gerstner Ignác teszéri esperes-plébános esete-tele ezután élénk szinekkel, hogy milyen veszede-mek fenyegetik az országot és alkotmányunkat.

Gubicza Ferenc bakonszentlászlói gazda indit-ványozta, hogy szavazzanak bizalmatlanságot a kormánynak, Szentgyörgyi Ignác káplán a pápai keresztényszocialisták üdvözlését tolmácsolta. Gróf Batthyány Lajos a szomszédos Vas megye, Lippay Géza ny. főispán pedig a győrmegeiek nevében üdvözli az ugodiakat, akik elől járnak a példa-adásban.

Márkus Miksa, a Magyar Hirlap főszerkesz-tője, beszélt ezután nagy lelkesedés közepette és kifejtette az erőszak veszélyességét.

Ifj. báró Szentkereszthy Béla Erdélyből jött és ennek az ország résznek üdvözlését tolmácsolta. A zajosan megéljenzett beszéd után az elnök a következő határozati javaslatot olvasta fel:

A népgyűlés a legelősebben elítéli Tisza Ist-ván házelnöknek és Lukács László miniszterelnök-nek erőszakos és alkotmánytörő politikáját és el-járását, az ellen tiltakozik és mindazon munka-pártiak, kik ezen gyűlésen jelen vannak, a munka-pártból kilépnek és a pártot ezen választókerületben feloszlottak jelenti ki. A népgyűlés üdvözli gróf Andrássy Gyulát és mindazokat, akik az alkot-mányért folytatott küzdelemben részt vesznek.

A választó polgárság egyhangú lelkesedéssel fogadta el a határozati javaslatot, amivel a gyűlés véget ért.

A komáromi népgyűlés.

Komárom város függetlenségi polgársága Ko-márom vármegye függetlenségi szervezetének be- vonásával hatalmas népgyűlést rendezett vasárnap délután. A népgyűlésre a fővárosból a következők érkeztek: gróf Batthyány Tivadar, Bakonyi Samu, Lovász Márton, Thaly Ferenc, Sümegi Vilmos képviselők, Balla Aladár, Varságh Zoltán és gróf Zichy Miklós. A vendégeket a pályaudvaron óriási néptömeg fogadta. Az üdvözlő beszédet dr. Szabó Kálmán mondta. A népgyűlés délután három órakor kezdődött meg. Dr. Szabó Kálmán elnökölt.

Balla Aladár beszélt elsőnek, utána gróf Batthyány Tivadar következett. Tiszát támadta igen élesen, aki csendőrrrel, rendőrrrel, katonával kénytelen magát őriztetni. Gróf Tisza István bit-orolja az elnöki hatalmat. Ha megállanak ezen az uton — ugymond — helyreállítják az alkot-mányos rendet, reparálják az elkövetett bűnököt és meghozzák azokat a törvényeket, elsősorban az általános, egyenlő és titkos választójogot. (Per-czekig tartó zajos taps és éljenzés.) Tisza István áll a nemzet és a király között. Ő áll utjában a meggyezésnek. Ő a legfőbb oka a mai helyzetnek. Ő és fajtája meg akarják akadályozni a királyi szóval beígért népparlamentet. Én tehát — így folytatja — hátrakodom ajánlani mindazoknak, kik fölül tudnak emelkedni a Tisza István bihar-megyei szűk látókörökön, vessenek véget ennek az áldatlan helyzetnek, adjanak jogot a népnek, ad-janak reparációt az elkövetett sérelmekért és ad-janak egy olyan kormányt, amelyről tudjuk, hogy személyeiben, programjában és garanciáiban teljes bizossítékot nyerünk aziránt, hogy megál- kotja elsősorban és mindenekelőtt a népparlament törvényét és azután mindazokat a törvényeket,

amelyek ennek természetes folyamánai. (Hatal-mas tapsvihar.) A főrendiház reformját sürgeti és azzal fejezi be, hogy a népparlament megalko-tását követelte.

Batthyány után Bakonyi Samu, Lovász Márton, Sümegi Vilmos, Thaly Ferenc képviselőt beszélték nagy tetszés közepette.

Négy Balkán-állam mozgósít.

A Balkán háboru előtt.

— Tanácskozás Ferencz József királynál. — A görög király hazasiét. — Bulgária és Szerbia mozgósítása. — Veszedelem a határon. — Gróf Berchtold a háborus helyzetről. — Békétárgyalások. — Orosz „próba”-moz-gósítás. — Belső zavarok. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 30.

A balkáni darázsfcsekből kiröpülnek a darazsak. A délutáni órákban vett táviratok szerint Bulgária, Szerbia — és állítólag Mon-tenegró és Görögország is — elrendelték az általános mozgósítást, amivel a balkáni lap-pangó válság egy előrehaladottabb és igen ve-szedelmes stádiumba jutott.

A Balkán-államoknak ez az állásfoglalása különösen közelről érinti monarchiánkat, amelyek politikája éppen ellentétes irányú azzal, amit a hepeziáskodó kis államcskák követnek. A monarchia — mint azt gróf Berchtold közös külügyminiszter expozejából is tudjuk — határozottan a balkáni status quo fenntartása mellett lépett sorompóba, követeli a török bonyodalomnak békés uton való megoldását és távol akar tartani ettől minden olyan gyuanagot, mely a mindegyre válságosabbá forduló helyzetben exploziót idézhetne elő.

A nagy hatalmak álláspontja is mindéd-dig ugyanaz volt, ami a monarchiáé. Mind-egyik nagy hatalom a legteljesebb elismeréssel csatlakozott gróf Berchtold akciójához, mely a békés kibontakozást célozta. Azonban éppen a mai napon Oroszország parallel balkáni ak-cziójáról kapunk hírt, mely nagyon hason-lit ahhoz, mintha Oroszország váratlan fel-lépése versenyakció akarna lenni a portánál a monarchia határozott állásfoglalásával szem-ben, mely nyiltságában, őszinteségében és békeszeretében nem hagy hátra semmi ká-vánnivalót.

Politikai körökben fel is merült — és ta-lán minden alap nélkül — az a vélemény, hogy a balkáni államcskák háborus elhatározása Oroszország fellépésével áll szerves összekötte-tésben, bár ennek a feltevésnek igen sok kö-rülmény ellentmond. De van sok körülmény, ami ezt a feltevést támogatja. Bulgáriát ugyanis mindeddig barátunknak és a mon-archia külpolitikájában osztályosunknak is-mertük és így háborus elhatározását nem igen tudjuk megérteni. A monarchia aligha jelöl-hette ki Bulgáriának azt a szerepet, hogy ál-talános mozgósítással az élére álljon egy Tö-rökország-ellenes akciónak, mely a monar-chiának egyáltalában nem lehet érdeke. Ha tehát Bulgária mégis fellép és e fellépésében követik őt az összes balkáni délszláv népek és államok, akkor lehetetlen ettől a fellépéstől elvitatni a szervezottséget, mely azonban csakis valami nagy hatalmasság közbenjöttével volt elérhető és keresztülvihető. És itt jó elő-térbe Oroszország mai beavatkozása a portá-nál, mely olybá tűnik fel, mint közvetlen jel-adás a balkáni államcskák megmozdulására. Ez pedig monarchiánkra nézve is háborus ve-szedelmeket rejt.

A monarchia jól felfogott érdekei és presztízse nem tűrheti el, hogy a Balkánon más csináljon irányító politikát, mint ő és hogy a portánál megindított barátságos akcióját kontrakarrirozzák. A monarchiának meg kell oltalmaznia a Balkánt minden illetéktelen beavatkozástól, mert összes érdekei a Balkánhoz és a Törökországgal való barátságos viszony fenntartásához fűződnek. A balkáni status quonak fenn kell maradnia, mert minden eltolás a monarchia balkáni politikájának kudarcát és a monarchia gyöngegségét jelentené. És éppen ebben rejlik a veszedelem.

A balkáni államcsókák akciója határozottan Törökország területi integritása és a balkáni status quo ellen irányul és így lehet, hogy a balkáni mozgósításokat a monarchia haderejének mozgósítása fogja követni, aminek az egész európai szituációra kiszámíthatatlan következményei lehetnek.

Komoly pillanatokat élünk, ámbar gróf Berchtold külügyminiszter mai delegációs beszédében még nem adta fel a reményt, hogy a balkáni válság békés uton lesz megoldható. A mozgósítás elrendelése és az ellenségek között — mondotta — egy súlyos felelősségteljes intézkedés fekszik, ami még nem történt meg. Ez igaz, de nagy kérdés, hogy nem fog-e már a legközelebbi órákban megtörténni? . . .

A balkáni eseményekről ma érkezett távirati jelentéseink a következők:

Négy balkán állam mozgósít.

Szófia, szeptember 30. A minisztertanács, amely tegnap éjjeli egy óráig ülészet és a haditanács, amely *Ferdinánd* király elnökletével egnap délelőtt 10 órától délután 1 óráig tanácskozott, elhatározta a hadsereg mozgósítását és a tegnapi nap és éjjel folyamán megtették erre nézve minden előkészületeket. A kormány még vár a mozgósítás hivatalos elrendelésével. A szerb mozgósítás elrendelését várta, amelyet ma déli tizenkét órákor rendeltek el. A négy balkán-állam: *Bulgária, Szerbia, Montenegró és Görögország egyszerre mozgósít, s egybehangzó ultimátumot küld európai Törökország tartományaihoz az autonóm alkotmány behozatala érdekében.* Ha a porta nem tesz eleget az ultimátumnak és a hatalmak nyomása sem tudja Törökországot arra rávenni, a háboru elkerülhetetlennek látszik.

Szófia, szeptember 30. A bolgár távirati iroda jelenti: Tekintettel az utóbbi két napon érkezett riasztó hírekre, melyek tetemes török haderőnek Drinápoly környékén és a bolgár határon való koncentrációjáról szólnak, a bolgár kormány, hogy minden eshetőséggel szembeálljon, kényszerítve látta magát ma a mozgósítást proklamálni. (M. T. I.)

Belgrád, szeptember 30. A király ma délután ukázt irt alá, mely a szerb hadsereg általános mozgósítását rendelte el. A szkupstinát október 4-ére hívták egybe. (M. T. I.)

Berlin, szeptember 30. György görög király ma reggel kíséretével ideérkezett. Miután a király a legszigorubb inkognitóban utazik, semmiféle hivatalos fogadtatás nem volt, csak a görög követ jelent meg a pályaudvaron. A király kíséretével az Esplanada-szállóban vett lakást és ma este tovább utazott Bécsbe.

Páris, szeptember 30. A „Newyork Herald“ itteni kiadásának táviratozza Szófiába küldött tudósítója, hogy a bolgár lakosság harcias kedve nő-tön-nő. A fővárosban gyűléseket rendeznek a háboru mellett és az egész hadsereg mozgósítását sürgetik. A fegyveres konfliktus kikerülhetetlennek látszik, ámbar a kormány eddig csak egyes kisebb csapatteket emelt hadilétszámra. Tegnap délután *Ferdinánd* király elnökle alatt minisztertanács volt, amely késő estig együtt maradt. A király a békét kívánja, de nem valószínű, hogy soha ellenállhat a közvélemény általános követelé-

sének. Olyan a hangulat Szófiában, mintha már megtörtént volna a hadüzenet. Tegnap ezernyi népment ki a vasútállomáshoz, mert a *várnai ezredet a határra szállították.* A szófiái tiszték is megjelentek s ezzel bucsuztak várnai bajtársaiktól: *Szabadság, vagy halál!* A nép tudni sem akar alkudozásokról és *Ferdinánd* király népszerűségét kockáztatja, mikor a kormánnyal együtt a béke fenntartása érdekében fáradozik.

Szófia, szeptember 30. Az itteni lovasezred tegnap az egész lakosság lelkes ovációi közben elindult a dél-bolgár határon lévő Jamboliba, ahol lassankint csaknem az összes bolgár lovasezredeket lüszpontosítják.

Berlin, szeptember 30. Egybehangzó kedvező jelentések alapján megállapítható, hogy ma a Balkánon nyugodtabb a helyzet, de Szófiában, Belgrádban és Cettinijében olyan a hangulat, hogy még a legközelebbi napra sem lehet jósólni. A nagyhatalmak, élükön Oroszországgal, tegnap Szófiában és Cettinijében diplomáciai képviselőik útján erőlyes lépéseket tettek, aminek pillanatnyilag meglett a jó hatása. azonban odáig fejlődtek a dolgok, hogy diplomáciai lépések és azoknak nyomán tett ígéretek értéke legalább is kétes. Nikita király tegnap fogadkozott, hogy ő és kormánya békét akar és közvetlenül ezután megjött a híre, hogy a Limafolyón montenegróiak lövöldöztek egy tutajra, amelyen török katorák voltak.

A veszedelmes helyzetről tett tanúságot az a körülmény is, hogy György görög királyt miniszterelnöke sürgősen visszahívta Kopenhágából, ahol látogatásban volt. A király olyan sietve utazott el a berlini éjjeli gyorsvonattal, hogy nővérei, az orosz özvegy csázn és az angol özvegy királyné, meg fia, György herceg már csak a pályaudvaron bucsuzhattak el tőle.

Az orosz külügyminisztérium felkérésére a nagyhatalmak követi tegnap felszóltak a Grew-kormánynál a csapatösszevonások ellen és a konstantinápolyi nagykövetek figyelmeztették a portát, hogy mozgósításaival, amely maga után vonná Bulgária és Montenegró hasonló intézkedését, kényszerítene az európai nagyhatalmakat az intervencióra.

Milánó, szeptember 30. A lapok úgy magyarázzák a 40.000 főnyi tartalékosok behívását, hogy Oroszország Tripolisban erőlyesen akarja folytatni a hadjáratot és egyidejűleg támadóan akar fellépni az ázsiai török kikötők ellen.

Cettinje, szeptember 30. (Hivatalos montenegrói forrásból.) A nagyhatalmak képviselői tegnap a királynak és a kormánynak barátságos tanácsokat adtak a Törökországgal való béke fenntartása érdekében. A király és kormánya erre ezt válaszolták, hogy Montenegró semmit sem fog tenni a nagyhatalmak akarata ellenére, de hogy esendes magatartása Törökország jóakaratótól függ, hogy a rendet a montenegrói határon fenntartsa. Montenegró, mely a közvetlen szomszédságában fellépő zavargások által tetemes károkat szenved gazdasági fejlődésében, nagyon nehéz helyzetben van, mely a kormány békés szándékait kemény próbára teszi.

Szófia, szeptember 30. A mozgósítást délután 5 órákor hirdették ki hivatalosan. A hírt nagy lelkesedéssel fogadták. Csakhamar nagy tüntető tömeg gyűlt össze az utcákon. A tüntetők a mozgósítási parancs levonatait osztották szét és folytonosan éljenek. Az olasz követeknek élénk ovációkat rendezek. A városban nagyon élénk az élet.

Belgrád, szeptember 30. A szerb hadseregnek ma délután elrendelt általános mozgósítását hivatalosan a török hadsereg részleges mozgósításával a török csapatok összeronásával a koszovói vilajetben és a szerb határon, miáltal Szerbia területe veszélyeztetettnek látszik, — indokolják. Törökország ellenséges szándékai kiderülnek a török kormánynak a korrektség minden tekintetét megőrző intézkedéseiből, melylyel a szerb hadianyagot — melynek átszállítására a török kormány már megadta engedélyét — ellenséges szándékkal és minden ok nélkül a török kormány megbízásából visszatartották.

Konstantinápoly, szeptember 30. A portának jelenti, hogy Bulgária nélkül, hogy csapatokat összpontosítana a határon, készülődéseket tesz, amennyiben vasuti kocsikat és vágómarhát, valamint municziót szállít a határra. A tegnapi miniszter tanács elhatározta, hogy a határesapatokat, és hír szerint a hadgyakorlati csapatokat is megerősíti. Mindazonáltal hivatalos körökben nem hiszik, hogy háborura kerül a sor.

Tanácskozások a királynál.

Bécs, szeptember 30. Ő felsége tegnap délelőtt *Berchtold* gróf külügyminiszter és *Schemua* Balázs vezérkari főnököt hosszabb kihallgatáson fogadta. A kihallgatásnak, tekintettel a külpolitikai helyzetre és különösen a bolgártörök feszült viszonyra, rendkívül nagy fontosságot tulajdonítanak.

Orosz próbamozgósítás.

Pétervár, szeptember 30. A pétervári távirati iroda jelenti: A Reuter-ügynökségnek azt a hírt küldték, hogy hét lengyel ezreddel próbamozgósítást fognak végezni. Ez a jelentés hamis. Ennyi számú hadtest ott egyáltalában nincs is. A valóságban két visztulai kormányzóság egyes hadkörzeteiben végeznek próbamozgósítást, melyet különben már tavasszal határozta el (?) A mozgósítás próbajellege már abból is kitűnik, hogy a lovak mozgósítása nélkül történik.

Pétervár, szeptember 30. Ma közhírré tettek egy e hó 8-áról kelt császári ukázt, mely szerint próbamozgósítás keresztülvitelére a következő kerületek tartalékosait hívják be: Varsó, Kovel (Vollhnie kerület), Volkoviszsk, Bjelostok, Bjelszk, Szokolka (Grodno kerület), Veljun (Kalis kerület), Koljno, Lomza, Masovesk, Maskow, Oszrov, Osztolenka, Sesucsin, (Lomza kerület), Moszkva, Lodz, Novoledomszk, Piotrkov (Lodz kerület), Konszk, Opocno, Radom.

Belső zavarak.

Szaloniki, szeptember 30. Esszad basa, aki 11 zászlóalj gyalogsággal, hegyi ütegekkel és gépfegyverekkel tegnapelött Szkutariba indult, váratlan természeti akadályra bukkan. Utközben ugyanis óriási felhőszakadás föltartoztatta az egész csapatot, mely az átázott talajon nem tudott tovább jutni és rendkívül sokat szenvedett, mert a csapatok minden hajlék híján voltak. A csapat kénytelen egy helyütt vesztegetni, a míg a talaj kissé megszárad. A malisszorok kijelentették a hatóságoknak, hogy azon ígéretek, melyeket a kormány Észak-Albániában tett, nem felelnek meg a malisszorok várakozásának. Az összes törzsek, az ipeki és djakovai mirditákkal és arnautákkal együtt megállapodtak abban, hogy a kormánytól messzebbmenő koncessziókat fognak követelni. A malisszorok megszállva tartják a Matfolyó partjait és csak bizonyos számú tisztnek akarják megengedni, hogy Szkutariba menjenek a tárgyalások vezetésére.

Konstantinápoly, szeptember 30. Krétán át ideérkezett jelentések szerint a törököknek állítólag sikerült 600 katonát Számoszon partra szállítani. Ezt további 800 katoná partraszállítása fogja követni.

Konstantinápoly, szeptember 30. Samosból érkezett levélbeli jelentések szerint egy erős angol és francia különitmény partraszállítása azért volt szükséges, mert a törökök a városban számos kereskedést kifosztottak, ami a lakosság körében nagy elkésereést okozott. A Bruix nevű francia cirkáló parancsnoka Szofuliszt magához hívatta és megígérte neki, hogy ha a tüzelést beszünteti, akkor a számosziak óhajai lehető rövid idő alatt figyelembe fognak vétetni. — A Tanin jelenti, hogy egy francia katonákiból álló csapatkülönitmény Számoszban lefegyverezte a török katonaságot.

Athén, szeptember 30. (Athéni ügynökség.) Gryparis konstantinápolyi görög követ értesítette a görög kormányt, hogy a porta sajnálatának adott kifejezést a számoszi események fölött és fenntartja magának a bűnösök megbüntetését a vizsgálat befejezése után; ezen vizsgálat azonban

a szigettel való kapcsolat megszakítása miatt használatát fog szenvedni.

Konstantinápoly, szeptember 30. A számoszi fölkélok és török csapatok hat napi fegyverszünetet kötöttek. Autentikus hírek szerint a nagyvezér és Nordsunglian külügyminiszter kijelentették Gyperisz görög követ előtt, hogy a számoszi incidens bizonyára sajnálatos; a porta, melynek nincs közvetlen összeköttetése a szigettel, be fogja várni a vizsgálat eredményét és meg fogja tenni a szükséges intézkedéseket, ha a görög verzió megfelel a tényeknek. Gyperisz követ kijelentette, hogy Görögországnak ragaszkodnia kell az elégtételhez.

Konstantinápoly, szeptember 30. A porta a számoszi hatóságokat, amelyek a francia és angol csapatkülönítmények tanácsára fegyverszünetet kötöttek, megdorgálta, mert ezzel a hatóságok hadviselő félnek ismerték el a lázadókat.

Szaloniki, szeptember 30. A Sabri basa-utcában, a gáztársaság helyisége mellett, bomba robbant fel, miáltal egy járókelő megsebesült. Az anyagi kár jelentéktelen.

Szaloniki, szeptember 30. Miután ellenőrizhetetlen hírek voltak forgalomban arról, hogy több szalonikii középület ellen újabb bombamerényleteket terveznek, a rendőrség szigorú őrszolgálatot rendezett be. Ennek ellenére tegnap este 9 órakor az igen élénk Szabri basa-úton, a Szabadság-tér közelében bombamerényletet követtek el, melynek következtében Szarasszo, a német konzulátus tolmáca a bombaszilánkoktól több könnyebb sérülést szenvedett. A hatóságok nézete szerint a merénylők a bombát a Szabadság-téren akarták elhelyezni, ahol este sok száz ember ül a vendéglők előtt. Az új folyamán két újabb bombamerénylet történt. Az egyik bomba a Tirring konferenciós cég újonnan épült sarokházánál, a gáztársaság városi irodájával szemben robbant fel, de csak kevés kárt tett. A második bomba két török hivatali épület között robbant fel a Kapan városnegyedben. A bomba egy közégi jegyző házáat megrongálta. A Demetriusz-templom hátsó oldalán járókelők egy kosárban elrejtett pökölgépet fedeztek fel, melyet még idejekorán el lehetett távolítani. A lakosság igen izgatott.

Szaloniki, szeptember 30. A durazzói csapatparancsnok megcáfolja azt a hírt, hogy az utolsó összeütközésnél a malisszorokkal 45 katona és 27 esendő foglyul ejtett volna. A veszteség, a csapatparancsnok jelentése szerint, két katona és három esendő, akik elesetek és több sebesült.

A mitroviczai kerület montenegrói papsága, a határ veszélyes helyzetére való utalással azt kéri, hogy a mitroviczai redifhadosztály egybehívásától és Szkutariba való dirigálásától tekintsenek és hogy ezen hadosztályt a szandák védelmére hagyják meg Mitroviczában.

Veszedelemek a török határon.

Bécs, szeptember 30. A hatalmak tegnap Cetnijében előterjesztést tettek és ámbár a király kijelentette, hogy kívánságukat teljesíteni fogja, mégis tegnap a Lin folyónál montenegróiak megtámadták a török katonákat.

Konstantinápoly, szeptember 30. A bolgár exarkátus átadta a portának a jelzett jegyzéket, amelyben az 1911. augusztus 24-ike óta bolgárok ellen Macedóniában elkövetett kegyetlenkedések vannak felsorolva. A jegyzék szerint 237 bolgárt megölték, 633-at megsebesítettek. Az axerkátus egy második jegyzékében panasz tárgyává teszi a dibrai kerületben elkövetett gyilkosságokat. Egy harmadik jegyzék követeli a visszatartott, kiszolgált, bolgár nemzetiségű katonák hazabocsátását.

Konstantinápoly, szeptember 30. Hír szerint a montenegrói határon újabb összeütközés volt, melynél tíz török katona részben megöletett, részben megsebesült.

Konstantinápoly, szeptember 30. Újabb török információk szerint a montenegrói határon egy csónakra való lövöldözésnél 30 katonát agyonlőtték, 70-et elfogtak. A montenegróiak az elesettek orrát vágták le, ami a portán nagy felháborodást keltett.

A reformkérdések.

Berlin, szeptember 30. A „Nordd. Allg. Ztg.“ írja: Gróf Berchtold külügyminiszter a delegáció aibzottságában expozéjában megvilágította a balkán-helyzet komolyságát. A balkán-országokból a miniszter fejtegetései után érkezett hírek eléggé megmagyarázzák, hogy miért használt oly komoly hangot a közeli Kelet állapotainak megbeszélésénél. Még ha egy államnak sem imputálnák a béke megzavarásának szándékát, mégsem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a Macedóniában való fegyveres beavatkozás gondolatával való játék tovább tart. Ezzel szemben jogosult az az óhaj, hogy a kormányok megfontoltsága erősebbnek mutakozzék, mint a népek szenvedélyes izgalma. A porta megígérte, hogy a macedón közigazgatásban reformokat fog behozni. Múltános, hogy ezen ígérete beváltására időt engedjen neki. Aki ilyen idő engedélyezése ellen türelmetlenkedne, az azon gyanuba keveredhetik, hogy másvalamit akar, mint a macedón viszonyok valódi javulását.

Konstantinápoly, szeptember 30. A „Yeni Gazetta“ a reformkérdésekről szólva, kijelenti, hogy a porta most el van tökéltve adott ígéretének beváltására. Ha ezen reformigéret is vízbe esnék, akkor Törökország nemzeti léte rombadólna.

Konstantinápoly, szeptember 30. A Szobon értesülésc szerint Nolan, az egyiptomi közbiztonsági minisztérium vezetője, angol ember, megszerzte az ottomán állampolgárságot és mint a villajetek főfelügyelője, európai Törökország szolgálataiba állt. Mellette öt angol ember fog működni.

A béketárgyalások.

Páris, szeptember 30. Itteni diplomata körökben elterjedt hír szerint Resid basa kereskedelmi minisztert felszólították, hogy Tripolisz szuverenitására vonatkozólag újabb előterjesztéseket tegyen. Resid basának úgy kell indítványát megformulálni, hogy Olaszország az elfogadása elő ne gördítsen akadályokat. Tittoni olasz nagykövet tegnap elutazott Párisból és Resid basával egy időben érkezik Ouchyba. Ennek az utazásnak a tárgyalásokra nézve nagy jelentőséget tulajdonítanak.

Konstantinápoly, szeptember 30. Resid basa kereskedelmi miniszter Ouchyba érkezett.

A harcztérről.

Róma, szeptember 30. A Stefani-ügynökség Mistratából tegnap keltezéssel jelenti: Az ellenség ma reggel támadást intézett csapataink ellen. Csapatunk visszaverték az ellenséget, mely Ghelan felé visszavonult. Azt állítják, hogy az ellenségnek tetemes veszteségei voltak. A mi részünkön három katona halálát lelte, 17 megsebesült. Tegnap mult egy esztendeje, hogy az olaszok megkezdtek a hadműveleteket Tripolisz ellen s most hozzálátnak az olaszok a föld gazdasági kihasználásához. A lombardiai ipar és kereskedelmi társulat ugyanis gróf Barni Grosseli vezetése alatt tanulmányi kirándulást rendezett Tripoliszba, hogy a föld használhatóságát és alkalmosságát megvizsgálja. A szerzett tapasztalatok szerint értéket nyertek a föld gazdasági és szociális viszonyairól, kereskedelméről, iskoláiról. Miután valószínű, hogy a béke rövidesen meglesz s hogy az olaszok jogilag is birtokába jutnak a földnek, természetesen előtérbe jut a földneg gazdasági birtokba vétele. Gróf Barni véleménye szerint a föld megműködése sok pénzt, időt és fáradságot fog igénybe venni. Nyomban a béke megkötése után a gazdasági kihasználtság megvizsgálása céljából kísérleti állomásokat fognak felállítani, amelyekben tapasztalt gazdasági szakférfiak, akiknek feladatuk lesz, hogy az egyes vidékeken a megfelelő gazdasági ágakat fejlesszék. A Lombardiában is meghonosított példa szerint akarnak eljárni. A legnehezebb feladatok egyike lesz a földtulajdon elosztása. Mindenesetre ki akarják küszöbölni e téren az egészségtelen spekulációt. A föld egy részét oly katonák kaphatnák, akik gyarmatosításra jelentkeznek, a többit pedig nyilvános árlejtés útján adnák oda és pedig eladási

tilalommal és azzal a kötelezettséggel, hogy a gazdasági munkát hat hónapon belül meg kell kezdeni s 4—5 év alatt teljesen ki kell fejleszteni. Ennélfogva teljes állami ellenőrzés fog fennállani. Az államnak segítségül kell venni a közlekedési utak, vasutak gyors kiépítésével. Az első gyarmatosok részére gondosan megválogatott helyeken lakásokat kell építeni és pedig csoportosan, mert így biztonságosabb s másrészt, mert így sokkal könnyebben megóvható a faji és hazafias érzés. A mezőgazdasági fejlesztés teljes eredménye előtt alig lehet gondolni az ipari fejlesztésre. Így remélik, hogy az olaszok, akik Argentinia sivar földjein is tudtak kulturát teremteni, gyümölcsözővé és jövedelmezővé fogják tenni az újonnan szerzett földet is.

Konstantinápoly, szeptember 30. A porta jegyzéket intézett a német követséghez, melyben értesíti, hogy a tripoliszi török hadsereg parancsnoka az olasz ásványtani misszió tagjait visszaküldi Dsibatba, hol találkozni fognak az olasz képviselővel, aki őket átveszi. A porta egyúttal megkeresi a német követséget, hogy erről tegyen szükséges jelentéseket, hogy a török civilizfogyók is szabadlábba helyeztessenek.

Konstantinápoly, szeptember 29. Egy tengerésztest és öt csapattest megbízást kapott, hogy tanulmányozza a Dardanellek és a Boszporusz mentén lévő védelmi művek tökéletesítését.

Legujabb,

Athén, szeptember 30. Az általános mozgósítást, a törökországi viszonyokra való tekintettel, ma Görögország, a Balkán-államokkal egyetértve, vizen és szárazon elrendelte.

KÜLFÖLD.

Sassonow utja. Balmoralból jelentik: A Királynál tartott értekezlet befejezést nyertek. Sassonov orosz külügyi államtitkár Balmoral-Castle-ből elutaztak. — Sassonov miniszter a jövő hét közepéig Angliában marad és több magánlátogatást fog tenni. Az értekezletről nem adtak ki kommunikét. *Evening Standard* jelenti, hogy ilyen kommuniké egyáltalában nem fog megjelenni.

Szidják Delcassét. Párisból jelentik: Utalással a kormány azon elhatározására, hogy a közep-tengeri flottát folytatólag megerősítse, a „Figaro“ igen hevesen támadja Delcassé tengerészeti minisztert. A lap a többi között azt hiszi, hogy nem igen volt méltóságteljes dolog a világgal elhitetni, hogy Franciaországnak az a feladat osztatott ki, hogy a Közép-tengeren való örökösét vegye át. Ez a feladat soha sem állott fenn, mert röviddel a kinos bluff után meg kellett állapítani, hogy Anglia megkettőzi haderejét a Közép-tengeren, melynek őrzését soha sem engedte át egyes államnak. Delcassénak lármásau hirdetett elhatározása melyet a külföldön oly ügyesen mint barátságtalan gesztust aknáltak ki, e szerint nem volt egyéb teatrális póznál. Ez a gesztus mindazonáltal a hármasszövetségi hatalmak fegyverkezésének azonnali szaporítását vonta maga után. Nem első eset, hogy Delcassé Franciaországot blamája.

A home rule ellen. Belfastból jelentik: Sir Eduard Carson, a home-rule elleni tüntetések fő vezetője, este Liverpoolba utazott. Fáklyásmenettel kísérték a kikötőhöz, hol nagyszámú tömeg lelkes ovációkban részesítette. Carson, mielőtt a hajóra szállt, kijelentette, hogy nem tudja, miképpen fog visszatérni Belfastba. Ohaja, hogy békében térhesen vissza, de ha küzdeni kell, nem fogja kerülni a küzdelmet sem.

TÁVIRATOK.

A pestis.

Uralszk, szeptember 30. (P. T. Ü.) Bittpakul községben négy bubópestis esetet állapítottak meg, amelyek mind halállal végződtek. Újabb megbetegedés nem történt.

A mongolok üldözése.

Karbin, szeptember 30. (P. t. ü.) A kínai csapatok folytatják a szétvert mongol csapatok üldözését. A Dsassaktu fejedelemség mongol csapatainak vezére, *Siretui Lama* a kínaiak fogságába került. A kínaiak lefejezték a vezért.

Izabella Mária főhercegnő válása.

— Az újabb részletek. —

Budapest, szeptember 30.

Az uralkodó család kínos háziügyéről, az *Izabellai Mária* főhercegnő és *György* bajor hercegnének, királyunk unokájának válásáról újabb részletek, újabb híresztelések kerültek nyilvánosságra. A legfelsőbb köröket foglalkoztató ügyről *Bécsből* még a következőket jelentik:

Azok a békéltető tárgyalások, amelyek szombaton *Schönbrunnban* a király kezdeményezésére megindultak, hogy *Izabella* főhercegnő visszatérjen férjéhez, nem vezettek eredményre; amint előre is volt látható, most tehát a főhercegné családja megteszi a lépéseket a házasság érvénytelené nyilvánítása céljából. Nem fog válogórt indítani *Izabella* főhercegnő, hanem a Szentszékől a házasság érvénytelenítését fogja kérni olyan megokolással, hogy a házasság nincs konzumálva. Beavatott udvari körökben nyíltan beszélnek, hogy *György* herceg *durrán bánt feleségével* már az első napon és a főhercegnő mindjárt tudatta szüleiével, hogy nem akar együtt élni a bajor herceggel. Mihelyt az egyház érvénytelennek nyilvánítja a házasságot, *Izabella* ismét elfoglalja régi helyét családjában és előbbi főhercegnői rangját is fölveszi. *Izabella* főhercegnő 1888-ban született november 27-én, 1912 február 10-én volt az esküvő a *Schönbrunni kastélyban*. Emlékezetes az a beszéd, amelylyel *Nagl* bécsi bíboros érsek az esketési szertartást bevezette. A szent beszédben az érsek rámutatott arra, hogy a katolikus házasságban a kötés egyége és szentsége képezi az igazi fűdés bíztonosságát férjre és feleségre nézve.

— A keresztény házasság e szentsége, egyége és felbonthatatlansága — ugymond — alkotja a keresztény társadalom erkölcsének bástyáját. A ma kötött házasság oly emlékeket éleszt föl, amelyek megdönthetetlen bizalomnak hirdetői, hogy az igazi keresztény hit és valódi keresztény házasságot az, amely borús napokon példát szolgáltat a népeknek.

A herceg fiatal feleségével nem tett nagyobb köruhat az esküvő után. A hercegi pár minden ünnepi aktusnak mellőzésével vonult be Münchenbe, mert, mint most kiderül, már akkor egyenlenség dult a házastársak közt. A fiatal asszony a házasságtól már elnő heteiben boldogtalan volt és már akkor el akarta hagyni férjét, de elhatározásáról sikerült őt lebeszélni. Junius havában azután közbejött a már ismert *czerepmóniás sérelem* és *Izabellai* főhercegnő most már végképp elhagyta férjét és Münchenből Bécsbe utazott. Apjának az *Augustiner Bastei* 6. szám alatti palotájába szállásolta be magát és elfoglalta régi leánykamaráját a harmadik emeleten. Azóta folyton a szüleiével él. Járt külföldi fürdőhelyeken, Pozsonyban, hosszú ideig tartózkodott a bádeni „*Weilburg*” kastélyban, amely hasonmása a nassaui *Weilburgnak*. (A bádeni *Weilburgot* még *Károly* főherceg építtette.) Legutóbb hosszabb időt töltött *Bellyén* is, ahol *Frigyes* főherceg és társasága minden évben vadászatot tart, ilyenkor, szarvasbögés idején.

Bellyéről a főhercegi család esütörtökön visszaérkezett Bécsbe. Szombat délután *Frigyes* főherceg felesége és *Izabellai* leánya automobilon a Bécshez közel levő *Felltoronyba* utaztak, ahol *Frigyes* főherceg több családtagja időzik most. A Bécsből való eltávozásnak egyrészt az volt az oka, hogy előző este Bécsbe érkezett *György* herceg az apjával. Szombaton délbén a *Schönbrunni* kastélyban a király részvételével dejeuner volt. A király jobboldalán *Leopold* herceg, a baloldalon pedig *György* herceg ült. A dejeuner után a

társaság *Penzing* állomásról udvari különvonattal 1 óra 40 perczkor Eisenberzbe utazott. A válás következtében *György* herceg nem lesz kezesvesztés a császári udvarnál és ez abban fog megnyilvánulni, hogy a bajor herceg legközelebb belép az osztrák hadsereg kötelékébe.

UJDONSÁGOK.

A Hungária Vacuum szönyegek.

— Örizetbe vették az ügyvezető igazgatót. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 30.

Hungária Vacuum névvel nemrégiben egy új porszívó és szőnyegbiztosító intézet létesült. A vállalatot *Netter* Salamon alapította, akinek üzleti körökben apró szabálytalanságok miatt nem a legjobb híre volt. A vállalkozás jól indult, de mert *Netternek* pénze nem volt, virágozni nem tudott. Gondolt tehát egyet: vállalatából részvénytársaságot csinált. Nagy reklámmal dolgoztak, úgy hogy a *Hungaria Vacuum* hamar veszedelmes konkurrens lett a hasonló üzleteknek. Nyárára rengeteg nagyjértékű szőnyeget adtak át a részvénytársaságnak megérzésre és gondozásra. A szőnyegeket most az őszi idő beálltával kellett volna szállítani. Egymásután érkeztek a reklámoló levelek, a szőnyegszállítás azonban egyre később. Végre kiderült a késés oka. A vállalat raktáraiban egyetlen szőnyeg se volt. Az ügyvezető igazgató, *Netter* Salamon valamennyit elzalogosította különböző zálogházakban. A pénzt elköltötte. Az okozott kár közel hatvanezer korona. *Nettert* örizetbe vették.

A rendőrségen ma este dr. *Kálmán* Artur ügyvéd és *Komócsy* Andor gyógyszerész följelentést tett a részvénytársaság volt tulajdonosa és ügyvezető igazgatója ellen sikkasztás címén. Az ügyvéd elmondotta, hogy még tavasszal a *Hungária Vacuum* részvénytársaságnak nyári gondozásra átadott negyvenöt darab szőnyeget, tizenötezer korona értékben. A mult hét elején föl szólította a vállalatot, hogy szőnyegeit szállítsa vissza. Levelére nem kapott választ. Erre személyesen kereste fel az intézet raktárát, *Andrássy-ut* 56. szám alá ment, mert tudtával ott volt a rakár. Azt a felvilágosítást kapta, hogy a *Hungária Vacuum* onnan már rég elköltözött. Elment erre a *Kmetty-utca* 18. szám alá. Már ott se volt. Végre az *Eötvös-utca* 1-2 szám alatt megtalálta.

Kérdőre vonta *Vettert* és kérte szőnyegeit. Az igazgató azzal védekezett, hogy levelét nem kapta meg; megígérte, hogy a szőnyegeket másnap szállítja. De se másnap, se harmadnap nem küldötte. Az ügyvéd tehát újra felkereste *Vettert*. Ekkor az igazgató töredelmesen bevallotta, hogy a szőnyegeket pillanatnyi pénzzavarában elzalogosította. Két napi halasztást kért. Az adott terminus ma járt le. Ma délután megjelent az ügyvéd lakásán *Vetter* leánya és arra kérte, várjon még néhány napig. Az ügyvéd erre felkereste a vállalat elnökét, *Komócsy* Andor gyógyszerészt, hogy értesítse a sikkasztásról. *Komócsy* azonnal elment vele *Vetter*hez, mert neki száz darab szőnyeg volt nála, 40.000 korona értékben. A raktárban az elnökigazgatót kellemetlen meglepetés érte. Kiderült ugyanis, hogy *Vetter* az ő szőnyegeit is elzalogosította.

Komócsy és dr. *Kálmán* együtt mentek el a főkapitányságra, ahol *Vettert* feljelentették. Detektívek mentek ki a lakására és bevitték a rendőrségre. Egyelőre örizetbe vették.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket,

kiknek előfizetése szeptember 30-án lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál minél előbb ujítsák meg, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

— Az Egyetértés jubileumi emlékalbuma. *Az Egyetértés*, amely negyvennyolcz évfolyamán keresztül a magyar nemzeti állam szószólója volt, örökemlékü vezérünk, a halhatatlan *Kossuth* Lajos szellemében, fennállásának közel félszázados évfordulójára csodaszép albummal lepi meg olvasóit. Ez az emlékalbum tükrökre lesz a mai irodalomnak és művészetnek. Mert benne lesz a világ ma élő minden művészenek és művésznőjének, írójának, festőjének, szobrászának, színpadi nagyságának arcképe, még pedig mindegyiknek autogrammos ajánlásával. Lesznek azonkívül az emlékalbumban színes műmellékletek és zeneműmellékletek a világ legnagyobb élő mestereitől. Az album bolti ára 60 korona. A gyönyörű albumot összeszede előfizetőinknek teljesen ingyen küldjük. Az album első lapján az illető előfizető neve benyomtatva.

NAPIREND: Naptár. Kedd, október 1. — Róm. kath.: Remig pk. hv. — Prot.: Achilles. — Görögország: szeptember 18. Eumén pk. — Zsidó: Tisri 20. A nap két reggel 6 órakor, nyugszik este 5 óra 39 perczkor. — A hold két este 7 óra 47 perczkor, nyugszik délelőtt 11 óra 41 perczkor.

Némethy Károly belügyi államtitkár fogad délbén 12-2-ig.

A posta- és távirada vezérigazgatója fogad délbén 12-2-ig.

Japánkiállítás a Teréz-körút 7. szám alatt lévő földszinti termekben. Nyitva egész nap. Belépődíj nincsen. — *Petőfi-ház* (Bajza-utca 21.) Nyitva 10-2-ig. Belépődíj nincsen.

Nyitvalevő múzeumok: Nemzeti Múzeum régiség-tára 9-2-ig. — Erzsébet Múzeum 9-4-ig. — Ernst Múzeum (Nagymező-utca 8.) 9-6-ig. — Fővárosi Múzeum 3-6-ig. — Iparművészeti Múzeum 9-1-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10-1-ig. — Ráth Múzeum 10-4-ig. — Széchenyi Múzeum 10-12-ig. — Tanszer-múzeum 3-7-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 2-7 óráig. — Egyetemi Könyvtár 9-5-ig. — Kövárosi Könyvtár 9-2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9-12-ig és 6-8-ig. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9-2-ig. — Nemzeti Múzeum Könyvtára 9-4-ig. — Pedagógiai Könyvtár 3-7-ig. — Statisztikai Könyvtár 10-1-ig.

Nyitvalevő képtárak: A Nemzeti Szalo Őszi tárlata. Nyitva 9-1-ig. Belépődíj 1 korona. — Zuloaga kiállítása az Ernst Múzeumban (Nagymező-utca 8.) Nyitva 9-6-ig. Belép-díj 1 korona. — Bányászati, Víz- és Beer Frigyes gyűjteményes kiállítása a Könyves *Kálmán* művészeti szalonjában (Nagymező-utca 30.) Nyitva 9-7-ig. Belépődíj 60 fillér. — Történelmi Képesarnok. Nyitva 10-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum régi képtára. Nyitva 10-2-ig.

— **Fejedelmi frigyek.** Jaltából jelentik a *Londoni Press Telegraph*, hogy *Mánuel* exkirály itt egy nyaralót vásárolt, amelyet sürgősen berendeznek a volt király számára. Környezete azt beszéli, hogy *Mánuel* nőülni készül. — *Berlinből* másik fejedelmi frigy hírt jelentik. Többször híre kelt s mindannyiszor megezáfolták, most azonban az udvarhoz közel álló körökben beszélnek, hogy *Ernö* *Ágost* *cumberlandi* herceg el fogja jegyezni *Viktória* *Lujza* hercegnőt, a császári pár leányát. *Miksa* bádeni hercegnek állítólag sikerült kibékítenie a *cumberlandi* hercegi családot *Vilmos* császárral és a császárral október végére meghívta a bádeni herceget *Ernö* *Ágost* *cumberlandi* herceggel együtt *Berlinbe*.

— **Főuri nász.** Az egyetemi templomban ma déli fél 12 órakor fényes esküvő színhelye volt. *Gróf* *Pachta-Rayhofen* *Parceval* sorhajóhadnagy — néhai *gróf* *Pachta-Rayhofen* felsőausztriai nagybirtokos és neje *Scherr-Thoss* grófnő fia. — vezette oltárhoz *gróf* *Lónyay* *Gábor* és neje *Földváry* báróné leányát, a bajor *Lónyay* *Márta* grófkisasszonyt, a magyar arisztokrácia e dédelgetett kedvencét. Tanúk voltak a vőlegény részéről *gróf* *Pachta-Rayhofen* *Manfréd* és *gróf* *Apponyi* *Gyula*; a menyasszony részéről pedig: *gróf* *Lónyay* *Menyhér* és *Elemér*. A főuri világ legérdekesebb fiatal képviselői kísérték boldog párt az oltárig. Mint nyoszolóleányok: *gróf* *Lónyay* *Rózsa*, *gróf* *Pachta-Rayhofen* *Giitta*, *gróf* *Lónyay* *Mária*, *gróf* *Hardenberg* *Ilg*, *gróf* *Hardenberg* *Paki* és *gróf* *Almássy* *Irma* mint vőfélyek: ifj. *gróf* *Lónyay* *Gábor*, *gróf* *Pachta-Rayhofen* *Artur*, *gróf* *Weissenwolf*, *gróf* *Vay* *Artur*, *gróf* *Vay* *László* és *gróf* *Lónyay* *Károly*. Az esketést *Robitzek* kanonok végezte és utraivalói az élet hosszú útjára költői lendületű és mélyen átértézt beszédet intézett a fiatal házassághoz. Az előkelő násznép esküvő után a *Park-klubhoz* hajtatott, ahol izléssel terített asztalon gazdag dejeuner várta őket. A *Lakoma* végeztével a fiatal pár nász-utca *Welenszée*be utazott.

— **Udvari tanácsosság.** A király dr. Bartsch Gusztáv és dr. Kiss János Máv. igazgatóhelyetteseknek nyugdíjazásuk alkalmával az udvari tanácsosi címet adományozta.

— **Földrengés.** Triestből jelentik: Az ottani obszervatórium készülékei tegnap este távoli földrengést jeleztek, amely mintegy 9600 kilométer távolságban történt.

— **Kitüntetések.** Komáromból jelentik: A földművelésügyi miniszter Bedosrijk Ferencz városi kocsisnak, Cserni József tanyai lakatosnak, Tóth Mihály és Simanek Lajos gazdasági cselédeknek hosszú szolgálatuk elismerésül oklevelet és pénzjutalmat engedélyezett, melyeket a hatóságok ünnepiesen átadtak a kitüntetetteknek.

— **A szerbek nemzeti hőse.** Belgrádi jelentés szerint Radoszavlyevics Jován, az a határ-financz, aki a hat honvédet letartóztatta, száz dinár jutalmat kapott és a katonai vitézségi érmet.

— **Hadihajóink Fiumében.** Fiumei jelentés szerint hétfőn reggel ideérkezett a zilahi Bergenkovich László parancsnoksága alatt álló *Admiral Baron Spain* páncélos csirkálójahajó, amely a szombaton érkezett *Erzherzog Franz Ferdinánd* (parancsnoka Hansa Oszkár), *Radezky* (parancsnoka báró Mayer-Hohenberg Gottfried), *Zrinyi* (parancsnoka báró Kudalka Oszkár) és *Sancs Georg* (parancsnoka Gleichenheim Péter) csatahajókkal és a kíséretükben lévő torpedónaszádokkal együtt szerdáig maradt a fiumei kikötőben. A *Chmelar* Jenő ellentengernagy parancsnoksága alatt álló flottja legénysége háromezeröttszáz ember.

— **Nyomdászok jubileuma.** A magyar nyomdászok anyaegyesülete, a „Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Segélyező Egyesülete” nagy ünnepség keretében ülte meg fenállásának ötven éves jubileumát. A diszközgyűlést — mint hogy a *Gutenberg-otthonban* levő helyiségük erre szüknek bizonyult — a *Népopera*-ban tartották meg. A hatalmas nézőtér, a páholyok, a karzatok zsufolásig megteltek ünneplő közönséggel. Az előadás és az alapítók a színpadon foglaltak helyet. A nyomdász-dalokörök éneke után *Krausz Soma* elnök nagyhatású megnyitó beszédet mondott és üdvözölte a megjelenteket, közöttük dr. Wildner Ödön és dr. Vita Emil székesfevárosi tanácsosokat, a nemzetközi nyomdász titkárság küldöttét, Stautner Pétert és az ausztriai nyomdászszövetség képviselőjét, Reifmüller Ferencz Reichsrathi képviselőt. Az alsóausztriai nyomdászszövetséget Pochopp Károly és Szűszmann Arthur, a francia grafikus-munkásokat Keufer Ágoston, a horvát nyomdászegyletet pedig Wieser Ljubomir titkár képviselte. Bejelentette továbbá az elnök, hogy a jubiláló egyesületet táviratilag üdvözölték a rigai, a németországi, svájci, szász és román rokonegyesületek, továbbá a helyi fiókok és rokonszámok, a Budapesti Kö- és Könyvnyomdafőnökök Egyesülete, amely a nyomdászszanatérium javára 1000 koronát adományozott ebből az alkalmából. Az elnöki megnyitó után Balassa Jenő, a Vigszínház tagja szavalt a Moróc Jenő alkalmi költeményét. Az ünnepi beszédet Peidl Gyula alelnök mondotta. Visszapillantást vetett az egyesület 50 éves múltjára és ismertette a kiosztott segélyeket. A segélyek végösszege 5.332.268 koronára rug, amelyet 70.397 egyén élvezett. A szakszervezeti Tanács és a szocialdemokrata párt nevében Bokányi Dezső üdvözölte az egyesületet s ismertette a nyomdászoknak a munkásság érdekében kifejtett küzdelmét. Azután a dalára elénekelték a „Marseillaise“-t, Csizmadia Sándor szövegével. A vendégek tiszteletére délből banket volt.

— **Zaxargó sztrájkolók.** Winceyből (Massachusetts) jelentik: A sztrájk miatt 30 gránitkőbányát bezártak. Lawrenceből táviratozzák: A gyapotszövő gyárak sztrájkoló munkásai tegnap körmenetet rendeztek, hogy az utolsó tavaszi sztrájk vezéreinek letartóztatása ellen tiltakozzanak. Ezek a vezérek azzal vannak gyanúsítva, hogy az akkori zavaroknál egy asszony halálát okozták. A körmenet alkalmával összejöttkötések támadtak a rendőrséggel, mely alkalommal a rendzavarók a rendőri hivatalnokok egy részét késekkel és dorongokkal megsebesítették.

— **Királysértő lap.** Eszékéről jelentik: A rendőrség elkerobozta a ma érkezett Trgvinski Gleznik című szerb lapot. A nevezett lap Bécs és Újvidék cím alatt sértő kifejezésekkel illette a királyt.

— **Polyák István sorsa.** A szeptember 17-iki parlamenti ülés rendőrhőse, a 2205. számú Polyák István — mint megirtuk — Csongrádról visszajött Budapestre, mert itt sok elintézni való ügye van. Mindenekelőtt felkereste ügyvédjét, ki közölte vele, hogy a parlamentben tanusított engedetlensége miatt bünvádi eljárást nem indítottak ellene. A rendőrség tudvalevőleg hivatalvesztésre ítélte a közrendőrt, de egyben az volt a terv, hogy megindítják a bünvádi eljárást is Polyák ellen, hivatalos hatalommal való visszaélés miatt. Az erről szóló szakaszhoz tartozik ugyanis a parancs teljesítésének megtagadása. Azonban a kormány óhajára nem indítják meg a bünvádi eljárást. Nem merik ugyanis a kényes ügyet a bíróság elé vinni, amely hivatva lenne dönteni arról, hogy a rendőr büntetendő cselekményt követett el akkor, amikor törvénytelen parancsot nem teljesített. Tudvalevő, hogy Polyák István részére a társadalom minden rétegéből nagy összegek gyűltek egybe. A pénzt azonban Polyák még nem kapta meg. Várnia kell az ellenzék intőző-bizottságának legközelebbi üléséig, amikor kiutalványozzák neki az összeget. Ugyancsak az intőző-bizottság fog intézkedni arról, hogy Polyák megfelelő állást kapjon. A szeptember 17-iki esemény kapcsán egyes lapok azt írták Polyákról, hogy aratómunkásokat megcsalt. A rágalmozások miatt Polyák sajtóperit indít.

— **Az árvízveszedelem.** Az országos árvízveszedelemről a következő újabb tudósításokat adjuk: Aradon a Maros napról-napra jobban árad. A vízállás sokkal magasabb, mint tavasszal a nagy áradások idején. A Marosnak a város felől levő partja teljesen víz alatt áll. A Maros Evezősegylet esőnákházát elöntötte a víz, ami évtizedek óta nem történt. *Máriaradán és Lippán komoly a veszély.* Egy gőzmalom, egy sertészizlaló telep, egy faraktár és a város külső része víz alatt áll. A hatóság és a lakosság résen van, hogy nagyobb katasztrófának elejét vehesse. *Máriaradán is folyton nő a veszély.* *Mihályi László* műkertész virágháza összedőlt. A község közepén átfolyó patak vize minden perczen kiöntéssel fenyeget. Aradon vasárnap reggelre az ár az alsóvárosban, ahol a védőgát alacsonyabban van építve, *kilépett medréből és igen sok házat elöntött.* A veszedelmesebb helyeken a rendőrség intézkedésére még szombaton *kiköltöztették a lakókat.* Vasárnap a város szélén még egyre folytak a kilakoltatások. A vasárnapra virradó éjszaka folyamán már a városban is kilépett a folyó a medréből és a védőgátig mindent elöntött, úgy, hogy az evezősegyletek klubházai, az iskolák játszótérei és a sporttelepek mind víz alá kerültek. Áradás egyre tart. — **Mármarosziget:** Szombaton végre kiderült az idő és naposítás volt vasárnap is. Az idő jobbrafordulása azonban már nem sokat segít. A termés valóságilag megtízledött. A folyók most már visszatértek medreikbe és most konstatalható, hogy sok helyütt 5—10 métert mostak el partjaikból. Az utak egy része tönkre van téve, a vizgátak, hidak meg vannak rongálva. Az inség enyhítése végett a hatóságok kormánysegélyt kérnek. *Déva:* A másfél napig tartott meleg idő következtében jelentékeny apadás állott be. Ma azonban újra esik az eső. A katonaság a házakból kiszivattyuzza a vizet. Eben a munkában a tüzoltóság is hathatósan segít. — *Léváról* jelentik: A víz 60 centimétert apadt, de délelőtt 10 óra óta újból esik az eső és ha még tovább is esik, akkor reggelre áradás várható.

— **Az erdélyi téli.** Besztercei jelentés szerint Erdély északkeleti részében a múlt heti nagy havazások után *beült a tél.* Az óradnai hegyeket: a 2280 méter magas Ünő-köt és a Pietroszt *többméteres hóréteg takarja.* A besztercezenaszódi Mária-völgy és a Radnalajosfalva között a Rotunda hegyen *csak szánon lehet közlekedni.*

— **A spanyol vasutasok általános sztrájkja.** Madridi jelentés szerint a nemzeti vasutas-szövetség tegnap proklamálta az általános sztrájkot. A szervezetek országsszerte szavaztak és csak 84 szavazat volt a sztrájk ellen, 2686 szavazat az általános sztrájk mellett döntött.

— **Röbbanás az óbudai hajógyárban.** Az óbudai hajógyár szerszámkamrájában Weiner Károly harminczkét éves gyárimunkás égő kancsával ment el egy olajjal telt hordó mellett. Az olaj fellobbant és Weiner életveszélyes sérüléseket szenvedett. Ugyancsak súlyosan sérült még Hecht János gyárimunkás is, aki szintén abban a helyiségben tartózkodott. A mentők mindkettőjüket a Margit-kórházba vitték.

— **Két öngyilkosság.** Az este két fiatal lélek vetette el magát az életet. Az egyik öngyilkos *Fenyvessy Soma* Máv. felügyelő gyönyörű serdülő leánya, a tizenkilenc esztendő *Sarolta.* Az öngyilkosságot késő délután követte el, amikor a lakásán nem volt senki. Szülei látogatába mentek, csak a takarítónő volt otthon. A szerencsétlen leány egész délután zongorája előtt ült és játszott. Este felé a takarítónő felment a padlásra, ahol ruhát teregett. Ezt az időt használta fel a leány. Kis játékpisztolylyal jobb halántékra lötte magát. Holtan hűkott a zongorára. Mire a takarítónő lejtett a lakásba, már nem volt élet benne. Szülei nem tudják biztosan, mi kergette erre a végzetes lépésre. Levél nem maradt utána. Azt hiszik szerelmi bánata volt. — A másik életunt *Veress Tibor* huszonöt esztendő kereskedelmi miniszteri díjnok. Édesanyjával Albrecht-ut 12. szám alatt lakott. Ma este hálószobájában a tükör előtt szíven lötte magát. Mire édesanyja a lövés zajára berohant hozzá, már meghalt.

— **A szadagorai csodarabbi meghalt.** Európában, sőt Európán kívül is nagy és szinte misztikus hirneve volt a *szadagorai csodarabbinak,* az ortodox zsidóság pápájának. Erről a sokat emlegetett rendkívüli emberről valamikor *Porzó* is tárczát írt. A polgári neve, *Friedmann Áron* volt a szadagorai tudós férfinak, akihez évente százszázalékkal vel zarándokoltak a hívők jó és okos tanácsért. Most halálát jelentik a világhíres csodarabbinak *Friedmann* rabbi hetek előtt súlyosan megbetegedett és akkor egy bécsi szanatóriumba vonult. Ott azonban hiába kezelték, bécsi jelentés szerint *ma reggel harminczöt éves korában meghalt.* Holttestét hazaszállítják Szadagorára és ott temetik a hívőknek országos részvétele mellett.

— **Ezer hírka a lángok között.** Szabadka mellett rémes tüzvész pusztított egy olasz herceg birtokán. Herceg *Boncompagni Ludovicónak* — aki állandóan Rómában tartózkodik — egyik legnagyobb uradalma a kisszállási határban van. — Ezen uradalomban péntek reggel tűz ütött ki. A lakóházaktól minden más épülettől jóval távolabb feküdt aszinhodály, amelynek padlása magtárnul szolgált. Péntek reggel, mielőtt a jószágot kiengették volna a szabadba legelni, három bojtár: *Szabó Pál, Szabó Sándor és Szabó Mihály* kisszállási lakosok, akik a herceg alkalmazottai voltak, a hajnali órákban 4 és 5 óra közt felkeltek s eltávoztak a majorból 3—4 kilométernyire, hogy szénézzenek a gazdaságban. Hat óra felé visszafelé mentek a tanyához, ekkor azt látták, hogy az istálló belsejéből füst tör el. Lóhalálában rohantak a hodály ajtajához s feltépték, hogy a szabadba engedjék a bentlévő állatokat, de egyetlen egy sem jött elő, annál inkább tödült ki a füst. Mikor a füst kitisztult az istálló belsejéből, a friss levegőtől megújult a lappangó tűz. Lángnyelvek nyultak az ég felé, amelynek az alja teljesen megpirosodott. Récsgeve-ropogva égett a hatalmas, többnyire fából készült istálló. Mentésre gondolni sem lehetett. Az emberek — az uradalom személyzete és az összecsendült falusiak — tétlenül nézték, mint terjednek szanaszét a lángnyelvek. A tűznél asszisztáló emberek egész ténykedése arra szorult, hogy megakadályozzák azt, hogy a tűz az alom- és takarmányasztagokba kapjon. Reggel öt órától délig folyton égett. Elhamvadt az ugynevezett tompamajori 90 méter hosszú és 15 méter széles faszindelyvel fedett juhistálló. A padláson óriási mennyiségű gabona és gazdasági felszerelés volt felhalmozva: ezek is a lengok martalekaivá lettek. Elégett 2250 méter tiszta buza, rengeteg árpa, rozs és kukoricza, köles, hajdina, csirok, muhar és répamag, tengeridara, buza-korpa, tengeri morzsológép, ponyvák, vető-, cséplő- és aratógépek, zsákok stb. gazdasági felszerelés. Az istálló belsejében megfulladt, vagy hamuvá égett 32 drb öreg kos, 471 drb anyabirka, 161 drb két éves anyabarány, 169 drb ürübarány, 42 mustrabirka, 31 egész birkajászol és 39 és fél birkajászol. Az istálló végében levő felszerben felhalmozott gazdasági eszközök: kaszák, vető-, cséplő- és aratógépek, ekék stb. szintén elégték. Az összes kár körülbelül 200—250 ezer korona, ami azonban megtérül. Emberéletben kár nem esett. A csendőrség megindította a nyomozást.

— **Gyermekrontó asszony.** Fiuméből jelentik: A rendőrség kerítés miatt letartóztatta *Marasich Vincenzát,* egy férjétől elváltan élő nőt, aki a külváros egy félreeső utcájában hatóságilag engedély nélkül találkahelyet rendezett be s 14—15 éves leányokat erkölcstelen életre csábított.

— **Egy száznolozéves ember halála.** Nagykőrösről írják: *Kalocsa* Ferencz nagykőrösi gazdálkodó 108 éves korában itt meghalt.

— Egy miskolci nagyszálloda letartóztatása. Miskolcson óriási feltűnést keltett, hogy a miskolci rendőrség az egyik legnagyobb miskolci szállodának, a Grand Hotelnek bérletét, Kepes Bélát, az ügyészség rendelkezésére letartóztatta. A rendőrségi nyomozás, mely a nemrég csödbe jutott szállodásra vonatkozólag megindult, megállapította, hogy Kepes az üzletkörébe tartozó árukból nagyobb mennyiségeket elszállított és eladott. — Hitelezési csalás miatt feljelentettek Kepes ellen: Vámos Jenő, Neumann József, Haas József és a Gyöngyösi Bortelepélők Szövetkezete. Tegnap kihallgatta Rimóczy József rendőrfőkapitány dr. Molnár Gyula ügyvédet, a szálloda csödtömegmondokát, aki még nem bel a börtönbe, e máris nagy rendetlenségeket észlelt az üzletvezetésnél. A tartozás összege körülbelül 300 ezer korona, Bulyovszki Gusztáv kir. főügyészhez birtes rendelkezésre a rendőrség tegnap letartóztatta Kepesét, akit az ügyészség fogházába helyeztek el.

— Rémes medveadászat. Karánsebesről jelentik: Szombaton medveadászatot rendeztek, mely alkalommal a bokorból kijövő medve ráfáradt az egyik hajtóra, földrepergette és csak nagynehézsen sikerült a medvét lelőni. A hajtók újból medvét jeleztek és Asbóth Jenő, a fővárosi sportélet ismerő alakja ment feléje, azonban megbotlott és elesett. Közben fegyvere elsült és az előtte futó hajtót megölte.

— Az elhagyott asszony beszúja. A rendőrség letartóztatta Baranfendti Károly építőmester feleségét, Gondí Rozát szándékos emberölés kísérlete címén. Az asszony tíz év óta felesége az építőmesternek, hat gyermeke van, akik közül a legidősebb tizenéves és a legkisebb két éves. A férj hűségesen kitartott a családjá mellett egészen addig, amíg megismerkedett Gerlei Sándorné Utási Gizella kávémérőnővel, akinek a Margit-körút 26. szám alatt van a kávémérése. Baranfendti ettől kezdve elhanyagolta a családját, folyton Gerleiné társaságában volt és később, amikor az asszony megtudta férje hűtlenségét, szemrehányást tett neki. Az építőmester brutálisan megtámadta, főtte-verte. Baranfendti könyörgött Gerleinének, hogy szakítson a férjével, hivatkozott a hat gyermekeire, akiket miatta nyomorba taszít a könnyelmű ember, de Gerleiné kiutasította lakásából Baranfendtiét. Tegnap reggel az építőmester azt mondta a feleségének, hogy üzleti ügyekben Kecskemétre kell utaznia. Ehelyett azonban elment Gerleinéhez és az egész napot vele töltötte. Délután öt órakor Baranfendtié, kinek gyanus volt férje utazása, tizenévese kisleányával felkereste Gerleiné kávémérését, ahol a cseléd azzal fogadta, hogy a férje Gerleinével együtt a színházba ment. Az elkeseredett asszony elkor revolvert vett magához, lesbe állott a ház előtt és éjszaka fél tizenegy órakor találkozott is Gerleinével, aki a férje társaságában szállott le a villamosról. A szerencsétlen asszony revolvert rántott elő és kétszer rálőtt boldogsága megrontására, de a golyó nem talált. Baranfendti ekkor a feleségéhez ugrott, kicsavarta kezéből a revolvert s az asszonyt átadta a rendőrnek, aki a főkapitányságra vitte és itt a rendőrség Baranfendtiét letartóztatta.

— Az abbáziai szerkesztő öngyilkossága. Fiumei jelentés szerint Altmann Jenő, az abbáziai „Quarnero” című lap szerkesztője, az Iezici melletti sanatórium igazgatója, tegnap reggel öngyilkosságot kísérelt meg. Morfeummal megmérgezte magát és mikor orvost hívtak hozzá, állapota már oly súlyos volt, hogy aligha marad életben. A fiumei kórházba szállították. Fiuméből jelentik: Altmann Jenő, abbáziai sanatóriumi titkár öngyilkossági kísérletével kapcsolatban jelentik még, hogy tette a sanatórium ügyével nem függ össze. A fiatal ember sértett önértékelésből, alaptalan följelentés következtében követte el tettét.

— Egy tanítóképző jubileuma. Zomborból jelentik: A zombori görög-keleti szerb férfitanítóképző november hónap fogja nagyszabású ünnepély keretében 100 éves jubileumát megünnepelni. Az intézet Ferdinánd király alatt 1812-ben alakult, amikor is négy évig Szentendrén volt, 1816-ban helyezték át Zomborba.

— A pestis Európaiban. Londoni jelentés szerint a Belle Isle fedélzetén, mely e hónap 10-án Hamburgból érkezett a Tyne folyóba, pestisbetegség fordult elő. Egy 10-én megbetegedett hajóslegény 18-án meghalt. A bakteriológiai vizsgálat a pestist derítette ki a halál okául. Egy másik hajóslegény, aki megbetegedett, még mielőtt a hajó Hamburgból elindult, e hónap 4-én Hamburgban meghalt, egy harmadik Ouxhaven előtt betegedett meg és még most is az ottani kórházban fekszik. Valószínűleg e két esetben is pestisről van szó. A Tynen megtettek minden óvintézkedést.

— Zúgírás a bűdben. A rendőrség tegnap érdekes embert tartóztatott le. Hoffmann (Horvát) Ferenc negyvenkilencéves úgynök az illető, aki valaha jobb napokat látott intelligens ember, de könnyelmű életmódja folytán elzüllött és most a Mexikói-ut 6. szám alatt levő üres telken egy fabödét állított fel magának, amelyben lakik. Mellette ugyancsak fabödétben laknak Hajnal Mátyás iskolaszóla és Fiedler János ácsmester, akiket Hoffmann telepített le ezen az üres telken. Az úgynök az angyalföldi szegényeknek zúgírása, aki a hozzáfordulókat jogi tanácsokkal látja el, pénzkölcsön közvetítést ígér, készít kérvényeket, folyamodványokat is néhány hatósért. Egyébként rovt multu ember, aki nagyobbára visszaél a szegény emberek bizalmával. Kölcsönöket nem szerez, ellenben utánjárás, közvetítési díjat szed fel előre a hozzáfordulóktól. Azonkívül állásokat ígér, házmesteri állást, fuvarosoknak kocsiállomásokat s mindenféle czímen pénzt szed tőlük és nem tesz egy lépést sem az érdekükben. Végül többen feljelentették, mire detektívek mentek ki fabödétben levő lakására, ahol több lopott fehérneműt is találtak, amelyeket a Rókus-kórházból vitt el, ahol Vadász János néven gyógyították. A rendőrség Hoffmannat tegnap letartóztatta.

— A sikkasztó bankszolga büntársai. Jelentették már, hogy a rendőrség szombaton letartóztatta Török Mihály bankszolgát, aki a Magyar Pénzüntézetek Központi Hitelbankjától ötezer koronát elszikkasztott és a pénzt beteges hajlamu barátai társaságában elmulatta. A rendőrség ma Török büntársait is letartóztatta. Ezek: Perdi Ferenc tizenkilenc éves pinczér, aki Katicza néven, Handel Nándor kifutó, aki Mona Lisa néven és Kurta Ignác pinczér, aki Marcsa néven szerepelt a beteges hajlamu férfiak társaságában.

— A betörő barátja. Jelentették már, hogy a főkapitányságon feljelentést tett Steinherz Antalné, operaházi ruhatárosnő, aki elpanaszolta, hogy Magyar Mária nevű cseléde ezerszáz koronát érő ruhaneműt és ékszert lopott el, azután megszökött Mozsár-utca 2. számú lakásáról. A rendőrség megállította, hogy a tolvajleány Nagy Mária nagykütaai születésű huszonöt éves rovt multu, a főváros területéről kitiltott tolvajné. Ma azután kinyomozták a leányt Gyűrű-utca 4. sz. lakásán, ahol egy színtén rovt multu és a főváros területéről kitiltott emberrel, Dobrádi-Strobl Lipóttal, hírhedt betörővel együtt lopott. A rendőrség letartóztatta még ugyanebből az ügyből kifolyólag Hirsch Samu cselédszerző-segédet, aki Neumann Julia Nagymező-utca 64. szám alatti cselédszerzőnél volt alkalmazva. Hirsch daczára annak, hogy tudta, hogy Nagy Mária ki van tiltva a fővárosból, elszereződött és hallgatási díj címén negyven koronát kapott tőle.

— Sakkozás közben. Nagyváradról jelentik: Sávör Kálmán, a Standard tisztviselője, vasárnap délután a Royal-kávéházban sakkozott. Játékközben hirtelen rosszul lett fogta el és eszméletét veszítette. A menők a kórházba szállították, hol nem sokára kiszenvedett. Agyszélhűdés ölte meg.

— Robbanás egy vasgyárban. A wtkovitz vasművekben vasárnap nagy szerencsétlenség történt. A fűtőházban nyomási próbának vetették alá az olejgázvilágítás tartályait. A tartályok fölrobantak, egy munkást a robbanás menten megölt, öt munkás súlyosan, több más munkás könnyen megsebesült. A sebesülteket azonnal orvosi ápolásban részesítették, majd a kórházba szállították őket, hol még két munkás belehalt súlyosa sebeibe úgy, hogy eddig három halottja van a katasztrófának. A katasztrófáért senkit sem lehet felelősségre vonni, mert azt végzetes véletlen idézte elő. Szerencse, hogy az eset vasárnap délelőtt történt, amikor kevés munkás volt a gyárban, mert különben sokkal nagyobb méretű katasztrófa történhetett volna.

— Hamis utlevél. Fiuméből jelentik: A fiumei rendőrség a bányaházai csendőrség megkeresésére letartóztatta Gábor György napszámost, aki különböző csalások elkövetése után feleségével hamis utlevéllel Amerikába akart szökni. A rendőrség a kivándorlási házból tartóztatta le mindkettőjüket.

— A részeg férj halála. Debreczenből jelentik: Kiss Bálint munkás iszákosságában feleségét és gyermekeit rendszerint ültegette. Tegnap is késsel nekiment feleségének. Az asszony menekülés közben súlykot kapott fel, melyet ura felédobott. A súlyok fején találtak az ittas embert, ki nyomban holtan összeesett.

— Az utolsó beszéd. Nyitráról jelentik: Hollady Jenő nagytapolcsányi plébánost tegnap a templomban a szentbeszéd közben szélhűdés érte. Haldokolva szállították lakására, ahol csakhamar meghalt.

— Állam és egyház. Luxemburgból jelentik: Az ország összes plébániáiban tegnap püspöki köziratot olvastak fel, amely kifejti, hogy az új iskolatörvény vallási szempontból nem fogadható el és nem hajtható végre, hogy a klérus az iskolatörvény végrehajtásában nem működhetik közre és vallásoktatást nem adhat oly iskolákban, amelyekből a vallás számúve van, mindaddig, amíg a törvény a püspököknek nem adja meg az öt, mint az egyház képviselőit megillető felügyeleti jogot és a lelkészeknek nem biztosítja az őket megillető állást és jogkört az iskolákban.

— Tolvaj szolgál. A rendőrség tegnap letartóztatta Kutyka Sándor tizenkilenc éves szolgát, aki Kardos Jenő Old England divatúru cégét rendszeresen meglopta, rendszeresen lopta. Tegnap ezerhatyáz koronát adtak át neki, hogy a Hermes tőzsefiókjának fizesse be. Kutyka a pénzzel elment a lóversenyre, ahol hatvan koronát nyert. Épp a lakására ment, amikor a detektívek elfogták. Házkutatást tartottak nála és terdek lopott holmit találtak a lakásában.

— Ritka madár. Győről jelentik: Békely Béla az ötvenévi uradalomban fogolyvadászat közben ritka madarat lőtt. A madarat felküldték dr. Lendl Adolf budapesti ornitológusnak, aki megállapította, hogy a madár ékfarkú halfarkas (stercorelius briss). A madár jegestenger-vidéki sűrlyfaj és Skóciánál délebbre soha sem költözködik. A madár csak igen ritkán található nálunk. A ritka madarat átadták a múzeumnak.

— Nem kell kapupénzt fizetni. Most végzik az utolsó munkálatokat Tolnai Világlapja ötemeletes újságpalatáján, ahol 28 három-, négy-, ötszobás, nagy eleganciával kiállított lakás van. E modern újságpalatának tulajdonosa az első aki a lakók részére megszűntette a kapupénzt és a két házmesternek olyan fixfizetést biztosított, amely tisztességes megélhetést nyújt számukra. Érdekes, hogy a lakók itt nemcsak a kapupénz fizetésétől vannak felmentve, hanem füvegbiztosítást és liftpénzt sem kell fizetniük és így örömmel üdvözlöjük ezt a kitünő újítást, melyet a többi háztulajdonosok is megkívánnának s ekkor mindjárt szimpatikusabb lenne a házmester és lakók közötti helyzet, de még a háziurak is kedvesebb személyek lennének a lakók között.

— Leszurta az öcsét. Szatmárnémetiből jelentik: Balogh Mihály szatmárnémeti földbirtokos családi perpatvarból kifolyólag ma leszurta öcsét, Balogh Sándor tekintélyes földbirtokost. A gyilkost letartóztatták.

— Október hó elsején be kell rukkolni, így mondja a nóta és önértéken dudolja az uniformisra gondoló rekruka. Csak hogy katonaként nem a sneidig uniformistól, hanem a pontosságától függ az önkéntesek sorsa. Ne mulasszák hát el a gondos szülők a vitélő urfiit egy megbízható járásu órával ellátni, mielőtt a család személynéje késedelmeért első büntetését a zord kapitánytól kihuzná. Pontos, megbízható járásu, hatonai strapációjának is megfelelő órák a hírneves órásmester: Polgár Kálmánál (üzlete és raktárai: Budapest, VI., Teréz-körút 5. sz. I.) 5 évi jótállás mellett kaphatók. A cégvezetés az érdeklődőknek ingyen és bérmentve megküldi a 2000 ábrás nagy képes album-árjegyzékét.

— Aki szereti a rezt. A rendőrség letartóztatta Losics János tizenkilenc éves cipész, aki egy Rákóczi-uti építkezésnél a fűrdőszobák részcsapjait ellopta és Weinberger Fülöp hatvanéves ócskavaskereskedőnek adta el. Az orgazda már többször volt büntetve, ő volt az, aki annak idején az ellopott Széchenyi-szobrot megvásárolta a tolvajoktól.

— Életuntak. Hébel János huszonnégy éves napszámos Cserkesz-utca 83. szám alatti lakásán az éjszaka föbelötte magát. Az István-kórházba vitték. A kedvese meghalt és ezért akart öngyilkos lenni. — Schmutz Antalné, született Balog Erzsébet Csengery-utca 5. számú lakásán azon való elkeseredésében hogy a férje nem fogadta vissza, lugköldatot ivott. A Rókus-kórházba vitték. — Galló Józsefné, Barczek Mária harmincznégy éves napszámosnő az obudai rakpartól a Dunába ugrott, de kimentették. — Ma reggel a Népligetben felakasztotta magát Radai János huszonnégy éves napszámos. Amikor rátaláltak, már halott volt. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— Megtámadott csendőrök. Déváról jelentik: A bukovi csendőrség éjjeli portyázása közben, az erdő mellett elhaladva, két lövés dördült el. Az egyik lövés egy csendőrt megsebesített. A tettes a sötétben elmenekült.

Balesetek. Tegnap délután Milosevits János tizenhárom éves tanuló Ujpesten az Árpádot utcában felugrott a 199-es számú közúti villamosvasúti kocsiára. Visszaesett, a kerek alá került, amelyek a ballábát és karját összezúzták. Életveszélyes sérüléseket szenvedett. A gróf Károlyi-kórházban ápolják.

Elgázolás. Tegnap délután a Munkácsy-utca 27. számú ház előtt Lukács István postakocsi kocsijával elgázolta Reinbach József két és fél éves Ilona nevű leányát, aki súlyos sérüléseket szenvedett. A Bródy-féle gyermekkórházba vitték.

Fővárosi Orfeum. Egyetlen újdonság sem aratott akkora sikert azok közül, melyeket a kontinens összes arisztokráciái ezidén kihoztak, oly szenzációkat, mint Ellen Tels remek és igazán összehasonlíthatatlanul szép tánc-idylljei, a moszkvai művésznő páratlanul szép előadásában. Waldmann igazgató nem ok nélkül reméli, hogy ezzel a világszenzációval egész Budapestet lázba fogja ejteni. Az új októberi műsor, amely szerdán kerül bemutatásra, minden részben elsőrangú. Az előadás 8 órakor kezdődik. Czélszerű már az előadás elején ott lenni, mert az első rész számai is egytől-egyig páratlanul érdekesek és mulajtatók.

Halálozás. Dr. Dálnoky Béla ügyvédet és az ékesfővárosi bizottsági tagot vasárnap délelőtt temették a Lipót-körút 8. szám alatt levő gyászházból. A gyászterításon nagyszámú és előkelő közönség jelent meg és azonkívül képviselve voltak azok a pénzintézetek, amelyeknek igazgatóságában az elhunyt helyet foglalt.

Simon Gyula nagybirtokos, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye törv. bizottsági tagja, Szolnok és Tiszaföldvár képviselőtestületi tagja stb., életének 73-ik évében Zsófiahalmán meghalt. Hült temeti október 1-én délután 4 órakor fognak Budapesten, a Kerepesi-ut melletti temetőben lévő családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni.

Czura Sándor nyug. törvényszéki irodavezető Máramaroszigeten 68 éves korában tegnap meghalt.

Hol rendeljük a külföldi dohánygyártmányokat? Most hogy elszeje óta életbe lépett a pénzügyminiszternek a külföldi dohánygyártmányok forgalmáról szóló rendelete, nem lesz érdekeltlen, ha a fogyasztók közönsége figyelmét felhívjuk a rendelkezésnek egyik fontos pontjára. Ennek értelmében ugyanis a jövőben csak olyan közvetítőnek szabad megrendeléseket felvennie, aki erre engedélyt kapott a pénzügyi hatóságtól. Jó lesz tehát, ha a fogyasztó közönség meggyőződik, vajjon annak, aki megrendelést gyűjt, megvan-e az előírt koncessziója. Külföldiek egyáltalán nem kaphnak engedélyt. A pénzügyminisztérium eddig miadósza egy engedélyt adott ki: a Külföldi Dohányárú Részvénytársaság részére.

300.000 és 50.000 koronát nyertek nemrég a Központi Váltóüzletnél részletfizetésre vásárolt Pesti Házai sorsjeggyel. Tekintve, hogy éppen ezen sorsjegyek van szombat, október 5-én a húzása, mindenkinek figyelmebe ajánljuk a mai híradást, ahol 3 korona 50 fillér befizetéssel bárki azonnali jártékot szerezhet a 300.000 koronás fő- és a többi 150 melléknyeremény valamelyikére.

Művészet a Táncszalonban. A modern művészet szenzációk jegyében folynak a befejező munkálatok a Szerencse-utca 35. szám alatt nekünk megnyitott Palais de Danseban. A tánc művészetének eme gyönyörű csarnoka olyan előkelő külső látványokkal szolgál a közönségnek, amelyeket egy fővárosi szórakozóhely sem tud nyújtani. A palota egész belseje Menyhért Miklós iparművész-tanár tervei szerint készült. A művészt egységes szolgálatába szegődik itt minden. Az egész berendezés: asztalok, székek, szőnyegek, bútorok, tányérok, poharak, mind művészi rajz után készülnek és bizonyára frappáns hatást fognak kelteni. Valóságos képzőművészeti eseménynek ígérkezik az a két hatalmas alkép, amelyeket Küller Dező és Vesztróczy Manó festőművészek készítettek. Ez a két nagy freskó a többi, kisebb művészi festményekkel és szobor-művekkel együtt különös látványosság lesz. Nagy meglepetést fog kelteni az emeleti helységben készülő eredeti amerikai bar, amelyet ugyancsak nem látott még eddig a magyar főváros közönsége. Mindent egybevetve már most megállapítható, hogy Budapest a Palais de Danse megnyitásával egy igazi világvárosi szórakozó-helylyel fog gazdagodni.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Az iparművészeti iskola kiállítása.** Az Iparművészeti iskola, amelynek vezetősége mindenképen arra törekszik, hogy az intézetet minél modernebb és értékesebb színvonalra emelje, érdekes és megszívlelésre érdemes ujjtással lepi meg most a közönséget, mely eddig csak elvétve, főképpen az Iparművészeti Társulat kiadásában megjelenő lap révén, értesülhetett az iskola növendékeinek működéséről és előrehaladásáról. A Képzőművészeti Iskola mintájára most az Iparművészeti Iskola is növendéki kiállítást rendez a fiatal művészek szüneti munkáiból, amely tegnap nyit meg az Iparművészeti Iskola Kinizsi-utcai helyiségében. Hogy mily érdemes ezeknek a kiállításoknak rendszeresítése, bizonyítja a mostani, melyen mintegy százhusz növendék 1500 munkával vesz részt, amelyek végigtekintésénél nem egy értékes, eredeti és sokat ígérő tehetséget látunk bemutatkozni. A kiállítás minden száraz statisztikai adatnál meggyőzőbben beszél az Iparművészeti Társulat áldozatkészségéről is. A társulat ugyanis a nyári szünetében évente több jeles növendéknek ösztöndíjat ad azzal a megbízással, hogy egyes magyar vidékeket népművészeti szempontból tanulmányoznak, a tanulmányut alatt készített festményeiket, vázlataikat pedig azután még megfelelő összeggel magához váltja. Hogy mily megbecsülhetetlen értéket képvisel a magyar népművészetnek ily módon való feljegyzése, bizonyítja a kiállításban látható és meglepően nagy anyagi gyűjtemények, melyek több háziiparművészeti szempontból még fel sem fedezett magyar vidékek lassan már kivesző dokumentumait örökítik meg. Ilyen nagy és értékes anyag található *Cselényi Elemér*, *Heim József* és *Singhoffer Géza* gyűjteményében, melyet Borsod-, Heves- és Nógrádmegyékben szereztek. A többnyire színes, akvarell-felvételek a vidékek teljes népművészetét felelelik. — *Paraszi lakberendezések*, *dagadó párnájú ágyszék*, *padkás bubos-kemenczék*, *kecskelábú asztal* és *ivó-szobák* festői meglátással és az iparművészt jellemző pontosságjal vannak felvázolva, a varratások, *subák*, *köntösök*, *ingek*, *zsebkendők* himzsesei pedig a könnyen utánozhatóság czélatával műneciúzus finomsággal készültek. A feltétlenül érdekes és értékes gyűjteményhez sorakoznak *Somfai István* hasonlóan szép és precíz román és szerb himésmintái, valamint *Mottl* Románnak *Torontálmegyében* készült varrotasrajai. A többi kiállító munkáit között is akad sok jeles és feyelemreméltó alkotás. Igy nagyon szépek és eredeti felfogásuk *Pethely Géza* butortervei, *Káldor Lajos* és *Dicsvay Géza* székletanulmányai. Érdekes és ötletes plakátrajzoló *Engel Lajos*, kinek munkái már a fővárosi hirdetőszlopokon is szerepelnek. *Juhász Árpád* a divatos, felkapott müncheni játékdobák művészi tökéletességét valósítja meg eredeti és nagy méltánylást érdemlő magyar stílusban. *Szankóczy István* himzseiei finom színvételűek és eredeti rajzuk révén ünnel el az átlagtól. Csak kár, hogy kevésbé választja el egymástól a színeket, miáltal a rajz nem érvényesül eléggé tisztán. Külön teremben találjuk a festményeket és szobrásmunkákat, melyek szintén nagy számban szerepelnek a kiállításon. *Somogyi Mihály* ügyes és komoly tanulmányra valló akvarelloket állított ki és szépek Münchenben készült olajfestésű aktstudiumai is. Rutinos rajzolóknak látszik *Schindler Valér* is számtalan apró tanulmányából. *Németh Gyula* népies tárgyú vázlatokat állított ki, míg *Meisner Ernő* az orfeumok, varieték lenge művészetét örökíti meg rendkívüli ügyességgel és sok eredetiséggel megkomponált rajzaival. Komoly tudást árulnak el *Gáspár Mór* állattanulmányai és jeles rajzleli kvitátsról tanuskodnak a különben szobrász *Gyömrői Edit* *Reiner Mária* Rilke verséhez készült finom tollrajzai. A plasztikai növendékek között legjelesebbek *Zilzer Hajnalka* munkái. Első éves növendék létére már szinte túlnő az iskola keretein ez a sokat ígérő, eredeti tehetség. A felsoroltakon kívül nagy sereg érdekes és feyelemreméltó iparművészeti alkotás

sorakozik a falakon és a folyosókön elhelyezett vitrinokban. Külön felemlítendő, hogy a munkák legnagyobb része eladó, az árak pedig oly alacsonyra szabattak meg, hogy bárki könnyű szerrel szerezhet magának eredeti, művészi kéz készítetté műtárgyat. Az egész kiállítás, mely október hó 7-éig marad nyitva, jeles bizonyosságot szolgáltat az Iparművészeti Iskola helyes és czélszerű működéséről és végigjárva az intézetet két emeletét, meglepődéssel konstatálhatjuk, hogy ha, bár lassu, de biztos fejlődéssel, végre helyes irányba terelődik a közönség izlése, új képet kap a családi otthon és a polgári lakásból eltűnnek a selejtes, vásári gicscsek, ez eredmények elérésében nagy része lesz a Magyar Iparművészeti Iskolának. — (na.)

(*) **Az Operaház megnyitása.** Az Operaház megnyitását gróf *Bánffy Miklós* kormánybiztos most már végérvényesen keddre, október 8-ára tűzte ki. A megnyitó előadást művészi eseménynyé avatja az is, hogy *Humperdincknek* a külföld több nagy dalszínházában nagy sikerrel előadott operája „*Királyfi és királyleány*” kerül bemutatásra *Sándor Erzsével*, *Székelyhidy dr.-ral* és *Szemerével* a főszerepekben. A többi szerepeket *N. Valent Vilma*, *Ambrusné*, *N. Bodor K.*, *Havas Gyöngyike*, *Hegedüs Ferencz*, *Déri Jenő*, *Mihályi Ferencz*, *Ney Bernát* és *Juhász János* játsszák. A páholy és zártszékberlel eredménye igen kedvező A bérlők közt a főúri világ nagy számmal van képviselve. Az eddig jelentkezt bérlők névsora a következő: herceg *Festetics Tasziló*, gróf *Széchenyi Lászlóné*, *Vanderbilt Gladys*, gróf *Bissingen Rezsóné*, gróf *Károlyi Imre*, gróf *Pappenheim Szigfridné*, *Károlyi Erzsébet grófnő*, özv. gróf *Károlyi Gyuláné*, *Pálffy Geraldine grófnő*, báró *Szentkereszthy Béláné*, gróf *Andrássy Gyuláné*, gróf *Hadik-Barkóczy Endre*, *Mocsongyi Antal*, báró *Vécsey Miklós*. Ezen kívül újonnan bérelt a *Nemzeti Kaszinó* is több elsőrangú földszinti helyet. Az új bérelthirdetés az új szezon kezdetétől a végéig tervezett 180 előadásra szól, eltérőleg az eddigi gyakorlattól, amely szerint a béreleteket naptári évre januártól decemberig terjedő időre kötötték. Mind a megnyitó, mind a néhány nap mulva közreadandó műsor többi előadására péntektől, október 4-étől kezdve fogják a jegyeket árusítani az Operaház elővételi pénztárnál és a jegyirodáknál. — *Bader Dóra* és *Haber Gyöngyike* a magyar királyi Operaház magánénekesnői nevüket megmagyarosították. Az előbbi *Bárony*, az utóbbi *Havas* néven fog a színlapon szerepelni.

(*) **Az „Uj Szinpad” megnyitása.** Három illusztris szerző lesz jelen az „Uj Szinpad” keddi megnyitó előadásán. *Biró Lajos* „A szent házasság” és *Sas Ede* „A rabszolgazadás” szerzőin kívül *Paul Zinner*, a kitűnő bécsi író is jelen lesz „*Sátán*” című frappáns darabjának bemutatóján, mely egy hét előtt Bécsben „*Satan's Masko*” címen a Volkstheaterban aratott igen jelentős sikert. *Zinner* tegnap táviratban értesítette az „Uj Szinpad” igazgatóját, hogy a premierre okvetlen Budapestre érkezik.

(*) **Hempel Frida a Népoperaiban.** Az idei operaszezon első kimagasló eseményével a Népopera szolgál közönségének: *Hempel Fridát* hozza ugyanis, aki előző vendég szerepei alkalmával ünneplést kedvence lett Budapest közönségének is. Az illusztris művésznő szerdán este lép fel a „*Traviata*” című szerepében. Szombaton egyik másik paradés szerepét, *Gildát* éneklő a „*Rigoletto*”-ban, hófőn pedig a „*Sevillai borbély*” Rosinájával bucsuzik.

(*) **Művészházasság.** A Vígyszínház ezúttal egy évvel szerződött *Körmendy Kálmán*-t, a kolozsvári Nemzeti Színház tagját. Az elmúlt szezon végén azonban *Körmendy* felbontotta vígszínházi szerződését és visszatért Kolozsvárra. A szokatlan visszatérésnek most megadja a magyarázatot egy eljegyzési hír: *Körmendy Kálmán* eljegyezte *Simon Mariskát*, a kolozsvári Nemzeti Színház tagját.

(*) **A szegedi Rákóczi-szobor.** Szegeden tegnap délelőtt lepeczték le nagy ünnepség keretében *II. Rákóczi Ferenc* gyönyörű lovasszobrát. Az ünnepséget szombaton este lámpiónos menet vette be, amely végigvonult Szeged főbb utvonalaiban. A lámpiónos menet után szombaton este díszelőadás volt a városi színházban, ahol *Szigligeti Fede* régi történelmi színművét, *II. Rákóczi Ferenc* fogságát adták elő. Vasárnap, a leleplezést megelőzően, délelőtt 9 órakor a Rákóczi-egyesület díszszünetét szentelték föl. A mise alatt ifj. *Vastagh György*, a Rákóczi-szobor alkotója, régi egyházi dalokat énekelt. A zászló felszentelése után az ünnepelő közönség zeneszó mellett a Széchenyi-terre vonult, ahol a szobor áll. Tizenegy órakor a tanuló ifjuság és a daloskörök elénekelték a

MINDENKI
 aki irodákban, hivatalokban, üzletekben és gyárakban a tisztaság, kényelmet és célszerűséget szem előtt tartja

AZ „A. B. C.”-NÉL
 hygien. tisztított kőcsöntörőkészletek, portöröröknek, padló-rúdnak bevezetését, nagyon olcsó kőcsöntörő mellett házhoz szállítva és hetenként pontosan cserélve, okvetlen meg-
KEZDI.

„A. B. C.” Egyesült-Fehérméző Kőcsöntörő Vállalat,
V., Visegrádi-utca 9., Telefon 46-86.
 Külön osztály vendéglők részére.

Himnusz. Dr. Jedlicska Béla, a szobor-bizottság elnöke lépett ezután a szónoki emelvényre és megnyitót mondott. Dr. Lázár György polgármester lendületes ünnepi beszéde következett ezután, a mely alatt a szoborról lehullott a lepel. Majd öt egyesített dalárda a „Rákóczi trombitája” című dalt énekelt. A koszorukat tették le ezután a talpazatra. A képviselőház koszoruját báró Tallián Béla, a kormányt Cicutricis Lajos főispán helyezte el. A lovasszobrot az ünneplők elhalmozták virággal. Végül a tanuló ifjuság és a daloskörök a Szózatot énekelték el. Délután egy órákor banket volt a Kass-vendéglőben impozáns keretek között. A szoborleplezés alkalmából Réthly Aurél könyvtáros megírta a szegedi Rákóczi-egyesület történetét. Az ünnepséget este Rákóczi-bál fejezte be.

(*) **Trautsch Károly siremlékének leleplezése.** Tegnap délelőtt 11 órákor szép ünnepség keretében leplezték le Trautsch Károlynak siremlékét a kerepesi-uti temetőben. Nagy ünneplő közönség vonult ki ez alkalommal a temetőbe, ott volt Gobbi Alajos igazgató vezetése mellett a Nemzeti Zenede tanári kara, melynek az elhunyt ötven évig volt tagja, a Filharmonikus Társaság testületileg jelent meg és ugyszólván valamennyi budapesti zeneegyesület az Operaház zenekarával egyetemben. Az ünnepséget a budapesti Lyra Dalkör kezdte a Himnusz eléneklésével, melyet Kazás Gyula egyesületi karnagy vezetett. Ezután Váradi Sándor, a Nemzeti Zenede tanára mondott lendületes emlékbeszédet Trautsch Károlyról. A szép emlékbeszéd után a Lyra Dalkör elénekelte a Szózatot, mire levonták a leplet a három méter magas siremlékről és előtűnt Istók János pompás alkotása. Két méter magas alapzaton, mely fekete gránitból való, áll Trautsch Károly fehér kararai márványból kifaragott élethű mellszobra. A mellszobor fölött baldachinszerű befejezéssel folytatódik az erőteljes tömbökből felépített talpazat, melynek tetején ferde kereszt fekszik. Az egész modernizált román stílusban van megalkotva, hatása nagyszerűségében és lendületes kompozíciójában monumentális. A siremléket ezután virágokkal és koszorúkkal övezték körül.

(*) **Telepi Károly emlékezete.** Ma van hat éve annak, hogy Telepi Károly, a neves festőművész, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat egyik megalapítója és évtizedeken át volt vezető-főnöke meghalt. Az évforduló alkalmából a Képzőművészeti Társulat kegyelettel emlékezett meg nagy halottjáról és a Kerepesi-temetőben lévő sírját megkoszorúztatta. A koszorút Ambrozovics Dezső és Lesskó János titkárok tették le a művész sírjára.

(*) **Uj hangjegy.** A Népeperában nagy sikert aratott operettben a Tengerész Katóban előforduló „Jóska” című betét, melyet Hajnal Hajnal és Pázmán Ferencz énekelnek és tánczolnak, most jelent meg Zipsér és König zeneműkiadónál és kapható minden zeneműkereskedésben.

(*) **Színházak hírei.** A Népepera szenzációs sikerű operettje állandóan zsúfolt házak előtt érkezik el holnap, kedden este tízedik előadásához. A Tengerész Kató természetesen a Hempel Frida vendég szereplése mellett minden szabad este színe kerül.

A Vigszínházban szombaton, október 5-én adják először a „Primerose kisasszony”-t, Flers és Caillavet új vigjátékát, amely a következő szereposztásban kerül bemutatásra: Sermaizéné asszony — Haraszthy Hermin, Primerose — Göthné Kertész Ella, a bibornok — Hegedűs Gyula, De Lanerey — Göth Sándor, gróf Pléan — Fenyvesy Emil, Donatienne — Mészáros Giza, Sámuel Dávid — Tihanyi Miklós, dr. Ferdin — Balassa Jenő, Pléan Hubert — Zátory Kálmán, Montpreux báróné — Molnár Aranka, Pléan grófné — Makay Margit, Jeanvryné — Komlós Ilka, Champvernierné — Varga Anna, Starininé — Kürthi Sári, Denis — Vendrey Ferencz, De Layrac — Kemenes Lajos, Ripporter — Bárdi Ödön, Jean — Bogyó Zsigmond, Edmond — Lakos Edit. — Holnap, kedden, a Vigszínházban a „Piktórok”-at, Rivoire és Mirande népszerű vigjátékát ismétlik.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

(*) **A kegyvesztett hadi léghajós-parancsnok.** A közös hadsereg léghajóosztályának szervezője és első vezetője volt Hinterstoisser Ferencz százados, akit a *Parceval* budapesti utjáról nálunk is ismernek. Bécsi jelentés szerint katonai körökben most nagy feltűnést kelt, hogy Hinterstoisser, akit nem régen felmentettek a léghajóosztály parancsnoksága alól, most várakozási állományba vonult. A százados maga kérte árákózási állományba való helyezését, mert mellőzöttnak vette, hogy ed-

digli állásától felmentették és egy galicziai helyőrségbe, a 15. gyalogezredhez helyezték. A százados *állítólag azért mellőzték*, mert, mint a léghajóosztály parancsnoka, arra kérte felettes hatóságát, hogy a rendes századosi fizetésen felül külön illetményt kapjon azért a rendkívüli munkáért, melyet a léghajóosztály megalapítása körül kifejtett. A százados legközelebb végleg nyugalmába vonul.

(*) **Székely aviatikus balesete.** Vasárnap Szatmárnémetiben Székely Mihály ismert aviatikus majdnem 20 ezer főnyi közönség előtt fölszállt körülbelül 1000 méter magasságra és körülrepülte a repülőteret. A leszálláskor a gép orra a földre furdott és a monoplán fölfordult. Székely sértetlen maradt, de a gép oly erősen megrongálódott, hogy több felszállást nem tudott tenni.

(*) **Az újabb martírok.** Washingtoni jelentés szerint két katonatiszt, kik tegnap egy katonai repülőgépen fölszálltak, lezuhantak és szörnyet haltak.

FŐVÁROS.

(*) **Tizennégyezer látogatás az állatkertben.** A tegnapi szép idő kicsalta a fél várost az állatkertbe. Annyian voltak ott, mint május havában, a megnyitás idején, ami fényesen igazolja, hogy az állatkert vonzóereje nem fogy. Aránylag sok gyermekjegyét adtak el tegnap a pénztárakban: 6000 darabot és felnőtteknek 8000 darabot.

(*) **A pedagógiai szeminárium ösztöndíjai.** A pedagógiai szeminárium szervezőteréről szóló szabályrendelet lehetővé teszi, hogy a főváros több hallgatónak egyenkint 1200 koronás ösztöndíjat adományozzon. A közoktatási ügyosztály előterjesztése alapján most a tanács a következő husz hallgatónak ítélte oda az ösztöndíjat: Benedek Márton, Bertalan Vincze, Fekete György, Fekete György, Földes Károly, Geré Nő, Krajcsik László, Papp Gyula, Specziár Zoltán, Wanitsék Rezső, Szűcs Zsigmond, Andrásó Julia, Dupuis Lajosné, Fertig Vilma, Grieger Mara, Klein Erzsébet Magda, Kovács Aladárné, Peifer Elza, Rosenberg Rézsi, Sugar Janka és Knoll Béláné. A mai döntés folytán tehát összesen 24.000 korona ösztöndíj került kiosztásra.

(*) **A hirdetési díjszabás.** A főváros törvényhatósági bizottsága, mint ismeretes, az 1911. évi hirdetési díjszabást 1913. év január 1-től kezdődően három évre meghosszabbította. Indokolta ezt azzal, hogy a hirdetési vállalat egy évi eredménye nem elégséges arra, hogy pontosan állapíthassák meg, mely díjszabás a legmegfelelőbb. A belügyminiszter most értesítette a fővárost, hogy a közgyűlés határozatát jóváhagyta. Együttal 1913. december végéig halasztást adott a fővárosnak, hogy hirdetési vállalatának végleges szervezését keresztülvigye.

(*) **A rózsadombi szerpentin-ut.** A rózsadombi szerpentin-utat, amely a Margit-körútből kiágazólag a Zárda-utca felső részébe kapcsolódik, szombaton délután átadták a forgalomnak. A hétszáz folyóméter hosszú mű-ut építését 1911. májusában kezdték meg és így a nagy munka másfél év alatt készült el. A szerpentin-utnak legnagyobb emelkedése 6.6 százalék, úgy, hogy egyforgató bérkocsi kényelmesen mehet rajta és a teherkocsi is elfogad nélkül jut fel a Rózsadombra. A szerpentin-ut a fővárosnak egyik legnevezetesebb műútja, sok támfallal épült és minden oldalról kényelmesen hozzáférhető. Az út közepén ezidő szerint még számos régi viskó foglal helyet. Ezeket a főváros kisajátította. A kisajátítási eljárás befejeztével e régi, dűledező viskókat lebontják és helyükön előreláthatólag park létesül. A szerpentin-utat kísérő Zárda-utca alsó részét és a Margit-utczát a jövő év tavaszán fogják rendezni. A szerpentin-utat a város hivatalosan okt. 2-án veszi át.

(*) **Még mindig terjed a skarlát.** A tisztí főorvosi hivatal kimutatása szerint a múlt héten a fővárosban a ragadós betegségek állása a következő volt: Megbetegedés: hasi hagymáz 8, kanyaró 36, skarlát 87, számarhurut 10, ronszoló

torok- és gégelob 23, gyermekági láz 1, báránymimlő 19, trachoma 7, veszttség 1. Halálozás: hasi hagymáz 1, skarlát 7, ronszoló torok- és gégelob 3. E kimutatásból kiviláglik, hogy a skarlát a fővárosban még mindig erős mértékben terjed, a betegség azonban könnyebb lefolyású, amit az aránylag kedvező halálozás mutat.

(*) **Utépítési munkák.** A kövezési és csatornázási bizottság ma délelőtt Gerenday Béla műszaki főtanácsos elnöklésével ülést tartott. A bizottság felbontott huszonnégy ajánlatot, amelyek az I. ker. Orbánhegyi-ut egy szakaszának, a Törpe-utca egy szakaszának és a Mozdony-utca egy részének makadamszerű rendezési, a II. ker. Szalag-utca kövező, az V. ker. Vigadó-utcai és Lipótköruti bérkocsiallomások aszfaltozó, a VI. ker. Szabolcs-utca egy szakaszának makadamszerű rendezési és az I. ker. Ménesi-ut csatornázási munkálataira beérkeztek. Az ajánlatokat az ügyosztály felülvizsgálja.

KÖZIGAZGATÁS.

A segédjegyzők szervezkedése. Doboss Gábor vági körjegyző, a segédjegyzők és községi alkalmazottak országos egyesületének t. elnöke tegnap és tegnapelőtt Budapesten tartózkodott. Itt tartózkodása alatt behatóan megtárgyalta a segédjegyzők és községi alkalmazottak országos egyesületének titkárával, Karácsony Gyulával a közeljövő azon elvi szempontjait, amelyek az egyesület politikáját irányítani fogják. Megállapították — értesülésünk szerint, eleget teendő a szeptember 17-iki országos gyűlés idevágó határozatának, — hogy mily sorrendben és mily időpontban tartatják meg egyes vármegyékben az agitációs gyűléseket, amely gyűléseken először jelentkeznének kifelé is egységesen a jegyzők a segédjegyzőkkel és községi alkalmazottakkal. Mindazon vezéreszméket, amelyek alkalmasak arra, hogy a jegyzők, segédjegyzők és községi alkalmazottak szomorú anyagi és erkölcsi helyzetén mielőbb segítve legyen, részleteiben is leírták, úgy hogy minden vonalon megállapított programot tudnak a megtartandó gyűlések elé terjeszteni. Kétségtelen, hogy a fizetés, valamint a közjogi helyzet rendezésének kérdése hatalmas támaszt nyert Doboss Gábor személyében s a segédjegyzők és községi alkalmazottak országos egyesületének vezetősége az eddigemlélt is fokozottabb intenzivitással fogja a küzdelmet a karizaiért folytatni. Itt említjük meg, hogy Doboss Gábor interviálása folytán Németh Károly, a pusztai járás országgyűlési képviselője a jövő évi budget tárgyalása alkalmával a parlamentben fel fog szólni a községi közigazgatás munkásai helyzetének javítása érdekében. Természetesen, mi ettől a felszólalástól nem várjuk a sérelmek azonnali orvoslását, de örvendünk, hogy megtörténik, mert a belügyi tárca képviselője kénytelen lesz a felszólalásra nyilatkozni s minthogy válasza felelősségteljes helyen hangzik el, abból következtetéseket lehet levonni jövő szándékaira nézve. Itt léte alkalmával Doboss Gábornak a jegyzők nyugdíjpótló intézetének létesítésére vonatkozó alapszabálytervezete is a községi és körjegyzők országos bankjának igazgatósága elé került, amely el is halasztotta ezen intézménynek felállítását.

Adóengedmények a kecskemétieknek. Egy évvel ezelőtt a szörnyű földrengés romhalmazzá döntötte a viruló szép Kecskemétet. A károsultaknak a pénzügyminiszter elengedte mult évi adójukat és a budapest-vidéki pénzügyigazgatóság tegnap értesítette Kecskemét város tanácsát, hogy a földrengésben kárt szenvedett háztulajdonosok javára *százötvenegyszerkilencszázötvennégy korona adót leírtak.* Ebből házasztályadó 17.583, házbéradó 104.664 és jövedelmi pótladó 29.704 korona. Ötezer háztulajdonos részesül adóengedezésben. A rombadólt házak egész évi, a megrongálódott félévi kedvezményét, fél, illetőleg egész évvel meghosszabbították.

Elmebeteg-telepek Máramaros megyében. Máramaroszigeten pár év előtt nyílt meg az elmebetegintézet ötszáz beteg számára. A tébolyda azonban túlszűfolt s a rengeteg elmebetegét a hatóságok nem tudják elhelyezni. Ezért Szabó Sándor alispán és Kozma Sándor megyei főorvos tervebe vették, hogy a betegeket *községekben helyezik el* családi ápolásra. Kisérletképpen Tésán és Handabustyházán helyeznek el elmebetegket, akiket családokhoz adnak ápolásra.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Haeználata valódi áldás gyomorhajosoknak és székezőrolásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomor
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza.

Kis üveg 40 fillér
Nagy üveg 80 fillér

TANÜGY.

= A tanítóképző tanárok és a nyugdíjrevízió.
A Tanítóképző Tanárok Országos Egyesületének választmánya tegnap délután öt órakor tartotta meg az első választmányi ülését, amelyen a vidéki tagok is nagy számban jelentek meg. A választmányi ülést Baló József dr. elnök nyitotta meg. Megnyitó beszéde után, amelyben a túlterhelés kérdésével is foglalkozott, előterjesztést tett az egyesület 1914-ben tartandó közgyűlésének előkészítésére, amely közgyűlésnek egyik legkimagaslóbb momentuma lenne egy, a magyar tanítóképzés fejlődését és jelen állapotát feltüntető kiállításnak a rendezése. A tanítóképzői kiállítás alapelveiről és berendezéséről Lechnitzky Gyula sárospataki állami tanítóképzőintézeti tanár részletes tanulmányt olvasott fel, amelyet a választmány általánosságban elfogadott. A választmányi ülés ezután részletesen foglalkozott a tanárok anyagi ügyeit közelről érintő új nyugdíjtörvényjavaslattal. Az új javaslat a tanárok szerzett jogait nem respektálja, azokat az előnyöket, amelyek nyújtana, teljesen lerontja azáltal, hogy a szolgálati időt harminczöt évre akarja felemelni. A javaslat intézkedéseit Dékány Mihály ismertette és a választmány az előadó javaslatára kimondta, hogy a javaslat sérelmes pontjainak elejtése érdekében memorandummal fordul ugy a vallás- és közoktatásügyi, mint a pénzügyminiszterhez, valamint az országgyűléshez is. A memorandumokat még a képviselőház ülése előtt nagy küldöttség fogja a minisztereknek átadni.

= Jog- és államtudományi továbbképző tanfolyam. Az újonnan rendszeresített jog- és államtudományi továbbképző tanfolyam második, 1912 évi tanfolyama ma, szeptember 30-án vette kezdetét. A délutáni hivatalos megnyitás előtt ma délelőtt tíz órakor jelentkeztek a régi országához ülés-teremben a központi bizottság előtt a tanfolyam hallgatói. A bizottság elnöke dr. Makay Béla miniszteri tanácsos meglehetősen szavakkal üdvözölte a megjelenteket, akik több, mint kétszázan vannak, 150 törvényhatósági és közigazgatási tisztviselőkből, zöttük több alispán, köjegyző, polgármester, árvaszéki elnök és határrendőrségi kapitány jelentkezett. A bíróság részéről körülbelül 50 kiküldött jelentkezett, közöttük több táblabíró, ügyész és bíró. Az üdvözlés után a szükséges felvilágosításokkal szolgáltak és a hallgatók igazolványait állította ki dr. Makay Béla miniszteri tanácsos elnök és Friedmann Ernő dr. királyi jogtáár, ügyvezető titkár. A tanfolyamot ma délután fél négy órakor a régi országgyűlés üléstermében nyitották meg a belügyi, közoktatásügyi és igazságügyi miniszterek képviseletében dr. Balogh Jenő, dr. Némethy Károly államtitkárok és Riekl Gyula udvari tanácsos.

EGYESÜLETEK.

(—) A főiskolai protestáns hallgatók Bethlen Gábor Köre szombaton este a Lónyai-utcai ref. főgimnázium disztermében tartotta az évi megnyitói közgyűlést, amelyet a Kálvin-téri templomban istentisztelet előzött meg. *Bulyovszky* Gyulának, az elmúlt év és a szünidei időszak elűkénének felkérésére *Kálmán Ottó* nyitotta meg a közgyűlést. Üdvözölte a szép számban megjelent tagokat és felkérte a szünidei bizottság tisztikarát a jelentések előterjesztésére. *Mauchs* Jenő pénzügyi alelnök beszámolt a kör vagyoni állapotáról, a titkári hivatal munkásságát pedig *Kilczner* Gyula szünidei főtitkár ismertette. A közgyűlés a jelentéseket tudomásul vette és a felmentvényt megadta. Dr. *Torday* Géza, a felügyelő bizottság jelentését terjesztette elő, majd közkívánatra, mint korábban elfoglalta az elnöki szék, hogy a nagybizottságnak az alapszabályok értelmében történő választását vezesse. A nagybizottság aztán megejtette a tisztikar választását.

(—) Tagavató a Demokrata Körben. A nyári szünet után ma este volt a Központi Demokrata Körben az első tagavató ünnepség, amelyen a tagok igen nagy számban jelentek meg. A körbe újonnan belépette dr. *Reiner* Ede, fővárosi bizottsági tag üdvözölte, amelyre az új tagok névelén *Jármay* Jenő ny. műszaki főtanácsos köszönt meg az üdvözlést. Ezután dr. *Vázasonyi* Vilmos országgyűlési képviselőt, a kör elnökét kívánták hallani a magas szárnyalatu szép beszédében ismertette a politikai helyzetet és fejtegette ki álláspontját.

TÖRVÉNYSZÉK:

A májusi zavargók pöre.

— Kulturkép a rendőrségről. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 30.

A budapesti büntető törvényszék ma kezdte el annak a monstre-pörnek a tárgyalását, amelynek a vádlottjait a rendőrség juttatta a vádlottak padjára. A rendőrség, amely intézményről ma a leghitelesebb asszisztencia — a törvényszék — mellett derült ki, hogy létjogosultságát, érdemeit mesterséges uton bizonygatja, amikor teljes tájékozatlansággal a rendfenntartás módjait illetőleg szinte provokativ uton előidézett erőszakoskodásokkal akára bizonyítani s ez a bizonyítás — a rendőrségi érdemjelesőt tekintve sikerült is.

Május 23-án megmozdult a főváros munkássága, hogy tanúságot tegyen a választójoghoz való törhetetlen ragaszkodásáról. Tüntető felvonulását zajos jelenetek szakitották meg. Vészesrendőrségek vetették magukat a felizgatott munkásságra. Egyeseket aztán derűre-borúra és — amint a tárgyaláson kiderült — találmányra fogdosztak össze és ezeket a jobbadán ártatlan és semmiről sem tudó egyéneket hurcozták a vádlottak padjára.

Hurcozták a szó teljes értelmében, mert a tárgyalás folyamán élénk megvilágítást kapott a rendőrség „tapintatos” bánásmódja. S mennél mélyebben merülnek el a bírák az ügy vizsgálataiba, annál jobban kitűnik, hogy ez a pör tulajdonképpen nem a zavargással vádolt munkásoknak a pöre, hanem a rendőrségé, amelynek szerepelt tagjait kellene ha jogállamban élnék — a vádlottak padjára ültetni, míg a mostani vádlottakra az ugynevezett pörüljárt tanak szerepe várkoznék, mert nem egyebek ők a tüntetés olyan tanuinál, akiket a rendőrök tönkřekezeltek, karddal, puskával és ökölrel az őrszobákban, a régi recepte szerint.

Az esküdtzéki terem ma reggel 9 órára zsúfolásig megtelt a negyvenhárom vádlottal, heven tanuval, tizenöt börtönőrrel, tizenkét védőügyvédlel. Az ügyészség száznegyvennégy tüntető ellen emelt vádat, akiknek ügyeit négy csoportba osztották. Az első csoportban negyvenhárom vannak, ezeket magánosok és hatóság ellen elkövetett erőszak büntette miatt vonják felelősségre.

Reggel kilenc órakor nyitja meg Csáder Gusztáv elnök a tárgyalást. Mellette a szavazóbírák: *Per my* Gábor és *Ádám* Árpád. A vádhatóságot *Novák* Ernő ügyész képviseli.

Kilenczötől tizig általános kérdésekkel s a személyazonosságok megállapításával telt az idő. A vádlottak jelentékeny része kiskorú, van közöttük néhány asszony is. Büntetve közülök mindössze nyolcz-tíz volt. Tíz óra után megkezdődik az egyenként való kihallgatás. Elsőnek *Sztamilkovics* Mihály villamszerelőt vezeti be a börtönőr. Telhámcsal hallgatják ki, mert csak szerbül beszél. Állítólag a Garai-téren tüntetett május 23-ikán. Nem érzi magát bűnösnek. Az ő esetével kapcsolatban *szonációs* dolgok derülnek ki. *Az a rendőr, aki elfogta, nem is tudja, hogy mit csinált Sztamilkovics, ellenben a rendőrségen aláírtak vele egy jelentést, melynek a szövegét ma hallotta először a főtárgyaláson.* A rendőrt, aki ezt ma bevallotta, *Schmitt* Györgynek hívják, a száma 970. — A tanuvallemások során kiséül, hogy *Sztamilkovics* semmi bünt sem követett el. Gazdájával, *Julinác* Sebő abonyi-utcai elektrotechnikussal a rendőrök attakja elől bemenekült egy aréna-uti ház kapuja alá. Onnan ránczígálta ki *Pausi* rendőrfelügyelő, mondván, hogy ráismert a ruhájáról. Az aréna-uti bérház lakói, valamint munkaadója is igazolták, hogy semmit sem követett el, amiért le lehetne tartóztatni, de a rendőrfelügyelő rákiáltott *Julinác*ra:

— *Hallgasson, mert magát is megkardlapoztatom!*

Simon Ferencz kocsis kihallgatásánál is nagyon furesa dolgok derültek ki. A rendőrök azt a jelentést adták róla, hogy a Garay-utczában rendőrököt dobált. Valószínű azonban, hogy ezt nem eselokedhette, mert a Garay-utczában *Simon* letartóztatása idejében nem is rendőrök, hanem huszárak tartották fenn a rendet. Itt sült ki az is, hogy május 23-ikán a *rendőrség* kézbesítőket használt rendőri szolgálatra. Ezt *Balla* Ferencz ötvenhat éves rendőrségi kézbesítő maga vallotta. *Simon* Ferenczet nem is rendőr fogta el, hanem egy

Schulhof Jakab nevű cipőgyári magánhivatalnok, akinek a jóhiszeműsége a tárgyaláson tanusított gyanus magaviselete miatt legalább is kétséges. Kiséült, hogy a *Simont* megkötöző *Panyi* József 1384-es és *Jurik* Károly 1655-ös közrendőrök semmit sem láttak a vádlott rovására írott büncselekményekből, ők csupán *Schulhof* ur utasítására jártak el.

Érdekes volt *Flav* Kálmán vádlott kihallgatása is. Azzal vádolják, hogy lámpákat és ablakokat zuzott be és a Rákóczi-uton rendőrököt dobált meg kövekkel. A váddal szemben a vádlott tanukat nevez meg, akik bizonyítani fogják, hogy ő május 23-ikán nem is járt a Rákóczi-uton, ellenben ebédelni akart menni a Wesselényi-utczába, amikor az étkező-helyiség előtt megpillantotta *Treitler* Elemér rendőrfogalmazót, aki éppen nagyban dolgozott egy tüntető ártalmatlanná tételén. Amikor *Treitler* megpillantotta a vádlottat, rászólt:

— Várjon maga is!

— Miért? — kérdezte *Fax*.

— Mert láttam magát dobálni a Rákóczi-uton.

— Erre letartóztatták. *Balla* Ferencz rendőrségi kézbesítő tartóztatta le.

Lakatos Imre vádlott tagadta, hogy lövöldözött volna. A revolverbe, amikor megvette, két töltény volt s most is annyi van benne.

Gelencsér József tanuvallemésében elmondja, hogy nem látta, hogy a vádlott lött volna. Kiséült töltényt sem talált nála.

Erős Dezső a következő vádlott, elmondotta, hogy a rendőrségen megkérdezték tőle, hogy szocialista-e. Mikor azt mondta, hogy igen, *addig ültöttek, amíg azt nem mondotta, hogy többé nem lesz már szocialista.* A vádbeli eszekezmény elkövetését tagadta. *Takács* VIII. Pál rendőr tanuvallemésében csak annyit tudott mondani, hogy látta, hogy *Erős* meg akart verni egy rendőrt.

Lencz Henrik szintén tagadta, hogy az *Andrássy*-uton kövekkel dobálta volna a rendőrt. *Szabó* József vádiott azzal védekezett, hogy ő a Váci-uton a Danubiusz-gyár előtt már csak bevett gázlámpákat talált. *Baldauf* Lajos vádlott szintén azt állította, hogy a tüntetés utáni napon délelőtt fordult meg két barátjával együtt a Dunaparton. Séta közben látták, hogy a gázlámpák üvegei be vannak törve. Ő felvett egy üvegserepet én hozzá dobta az oszlophoz. Az üvegserep csörömpölve hullott az aszfaltra. A csörömpölés zajára egy pénzügyőr ugrott hozzá és megfogta a közeli katonai szakasz parancsnokának, egy főhadnagynak, aki viszont a rendőrség kezére juttatta. *Katon* Sándor és *Kopi* József tanuk, akik *Baldauf* Lajossal együtt sétáltak a kérdéses alkalommal a Dunaparton, mindenben megerősítik ennek a vádlottnak a védekezését. A ma kihallgatott többi vádlottak szintén tagadták a terhükre rótt büncselekmény elkövetését. A bíróság a tárgyalást holnap, délelőtt folytatja.

§ **Hivatalvesztésre ítélt járásbíró.** *Körösi* Pál hajdunánási kir. járásbíró összeférhetetlen természetű miatt folytonosan hadilábon állott bírótársival és felebbvalóival. Különösen az utóbbiakat üldözte folytonos feljelentéseivel. De megtörtént az is, ha a vezető kir. járásbíró valamely hivatalbelije szabálytalan eljárására figyelmeztette, ezt mindjárt személyi sértésnek vette a maga részéről és párbajsegédekkel provokáltatta közvetlen felebbvalóját. *Körösi* Pál járásbíró már eddig hét ízben volt fegyelmileg büntetve, most újabb tizenegy rendbeli fegyelmi vétség miatt emelt ellene vádat a debreczeni kir. főügyészség. A debreczeni kir. ítélőtábla fegyelmi tanácsa most tárgyalta reggeltől késő estig *Körösi* Pál újabb fegyelmi ügyeit és a járásbíró hivatalvesztésre ítélte, de családjára való tekintettel az 1912:VII. t.-cz. 8. szakasza alapján kimondta, hogy nyugdíjigénye épségben maradjon.

§ **A Debreczeni Protestáns Lap sajtópöre.** A legutóbbi egyházmegyei közgyűlésen a mezőtúri református egyházkerület főgondnoka és a mezőtúri presbiterium határozati javaslatot tettek, hogy a *Gergely* Andor örökre pályázó lelkészektől bizonyos reverzálist követeljenek. Több egyházi lap egyenemely szempontból helytelenítette a határozatot s elítélőleg tárgyalta azt hasábjain. Emiatt az egyházi főgondnok s a mezőtúri presbiterium sajtó utján elkövetett rágalmozásért beperelték a Debreczeni Protestáns Lapot. Az ügyészség nem látott okot arra, hogy közérdekből vállalja a vád képviseletét s így az egyház mint magánvádló vette át ezt a szerepet.

§ **Táblabíró és ügyvéd.** Nyittráról jelentik: jelentik: Néhány hónap előtt föltűnésre került, hogy *Palásthy* Vilmos nyitrai táblabíró bottai megverte dr. *Weisz* Vilmos nyitrai ügyvédet. Ezen ügyben ma új fejlemény történt. *Weisz* ugyanis nem jelentette föl *Palásthy*t sem becsületesítés, sem pedig könnyű testiértés miatt, hanem csak fegyelmi följelentést tett ellene. *Palásthy* ellenben az ügyvédet rágalmozás miatt jelentette föl és azt állítja, hogy ő dr. *Weisz*hoz nem is nyúlt. A nyitrai

kir. járásbíró Palásty följelentése alapján tárgyalta ezt az ügyet. Minthogy a tárgyaláson Weisz bejelentette, hogy Palásty táblabíró ellen feljelentést tett, a járásbíró elnapolta a tárgyalást.

§ Öngyilkosság a törvényszéken. Debreczenből jelentik: *Harmathy* Imre nádudvari gazdálkodó felesége végrendelete miatt, melyben őt az asszony kitagadta, összeveszett leányával, *Szóni* Lajosnéval, akit meg is vert. *Szóni* följelentette apját, de a járásbíró az apai hatalom gyakorlásának joga címén fölmentette *Harmathyt*. *Szóni* ez ellen fölébbitéssel élt és a debreczeni törvényszék a mai fölébbiteli tárgyaláson *Harmathyt* 60 korona fő, 20 korona mellékbüntetésére és a költségek fizetésére ítélte. A tárgyaláson az egész család jelen volt. Mikor a bíró kihirdette az ítéletet, *Harmathy* Lajos, az elítélt fia szótlanul kiment az illemhelyre, ahol kétszer mellbelötte magát. A szerencsétlen fiu haldoklik.

SPORT:

Budapesti őszi löversenyek.

— Hatodik nap. —

Bony nyerte a *St. Legert* s ezzel a Klasszikus versenyek zavaros eredményei még jobban összekuszálódtak. *Kokoró* és *Lord Firebrand* heteken át voltak a verseny favoritjai s a fogadók legnagyobb boszuságára győzött *Kokoró* istállójáról: az a *Bony*, amely a Jubileumi díjban öt hosszszal volt Marasesti mögött, ezt megelőzőleg az augusztusi meetingen, a Rákosi handicapban Csalfannától kapott ki, az Erzsébet királyné-díjban és a Király-díjban pedig épp utolsónak kullogott át a célon. Nem tudjuk megérteni, hogy meddig tart még a játék a közönség türelmével s meddig üzik még az egy, istállóból két ló indításával való machinációt, amikor sosem a fogadott ló nyer. *Kokorót* és *Bonyt* kétszer is próbálták odahaza, de azt mindig gondosan titkolták, hogy melyik a jobb, sőt lehetőleg *Kokoró* jóságát ütötték dobra. Mentőeg természetesen van bőven. Az egyik *Kokoró* vereségére szolgál, tudniillik, hogy szájában oly zabla volt, amely neki nem tetszett s azt lovasa ki akarta cseréltetni, *Bony*-nak pedig Janek erős keze kellett, hogy győzzön. Szép, szép, de vég eredményben mégis csak a fogadók zsebére utaztak ebben a versenyben, mert a legbeavatottabbak vasárnap délelőtt 16:1-hez fogadták *Bonyt*! A Dreher-istálló *Auwinkel* letörésével fizette meg próbálkozását s a William Rufus-ivadékat alkalmasint ki kell irtani. — Részletes eredmények ezek:

I. *Zuglói díj*. Díj 5000 korona. Táv 2000 méter. I. Br. Springer G. 3 sm *Cocasse* 55 kg (Carlslake), 2. Dreher A. 36 sm Tiber 58 és fél kg (Varga), 3. Geist G. 36 stpm Tüz 55 kg (Korb.) Könnyen háromnegyed hosszszal nyerve, két hosszszal harmadik. Tot.: 10:21. Könyvfogadások: 1 és egynegyed red Tiber, 1 és egy negyed Cocasse, 5 Tüz.

II. *Handicap*. Díj 3000 korona. Táv 1800 méter. I. Dreher A. 46 sk *Ingeborg* 55 és fél kg (Varga), 2. Egyedi L. 36 pm Golconda 43 és fél kg (Tóth), 3. Geist G. 36 pm Csavargó 50 kg (Korb.) Futottak még: Dinna Forgive (Carlslake), Nándor (Ferguson), Bánk-bán (Heidt), Tempora mutantur (Kozuch), Rex (Painter), Taranto (Guttman.) Biztosan fejhosszszal nyerve, négy hosszszal harmadik. Tot.: 10:43, 20:34, 32, 58. Könyvfogadások: 3 Ingeborg, 4 Dinna Forgive, 6 Nándor, Bánk-bán, Tempora mutantur, Rex, 7 Golconda, 8 a többi.

III. *St. Leger*. (Háromévesek.) Díj 60.000 korona. Táv 2800 méter. I. Br. Uchritz Zs. pm *Bony* 56 kg (Janek), 2. Lamberg H. sm *Lord Firebrand* 65 kg (Ferguson), 3. Br. Uchritz Zs. sm *Kokoró* 56 kg (Gulyás.) Futottak még: Auwinkel (Varga), Bartek (Pretzner), Granat-II. (Bullock), Marasesti (Shaw), Jacquemart (Carlslake), Marat (Painter.) Könnyen két és fél hosszszal nyerve, két hosszszal harmadik. Tot.: 10:33, 20:74, 29, 33. Könyvfogadások: 1 és háromnegyed *Lord Firebrand*, 3 *Kokoró*, 4 Jacquemart, 8 Granat II., Auwinkel, 10 *Bony*, 14—20 a többi.

IV. *Kétéves nyeretlenek versenye*. Díj 5000 korona. Táv 1500 méter. I. Br. Rothschild A. pm *Lucifer* II. 52 kg (Dugan), 2. Geist G. sm *Salvator* 52 kg (Korb), 3. Gr. Bathyány E. pm *Prono* 52 kg (Pretzner.) Futottak még: Fo-Fo (Painter), Admiralis (Guttman), Ammersec (Varga), Lieblos (Gulyás), Pepik (Smutny.) Küzdelem után nyakhosszszal nyerve, négy hosszszal harmadik. Tot.: 10:24, 20:34, 33. Könyvfogadások: pari *Lucifer* II., 2 *Salvator*, 6 *Prono*, Ammersec, 20 a többi.

V. *Kétévesek handicapja*. Díj 3000 korona. Táv 1100 méter. I. Dobozi ménes sk *Bowli* 51 és fél kg (Gulyás), 2. Bamberger I. pm *Nagykörü* 57 kg (Carlslake), 3. Borbély Gy. pk Gyöngyszem 53 és fél kg (Smutny.) Futottak még: Tacitus (Varga), Little Child (Pretzner), Merész (Janek), Maythorn (Miles), Tanczos (Hotár), Tima (Dugan), Zagyva (Kozuch), Piros róza (Korb), Rabenbratl (Vivian), Izus (Pein-

ter), Kerréna (Guttman), Roulante (Danek), Fatum Brooks.) Könnyen két és fél hosszszal nyerve, két és fél hosszszal harmadik. Tot.: 10:71, 20:50, 40, 95. Könyvfogadások: 4 *Nagykörü*, 5 *Bowli*, 6 *Tacitus*, 7 *Merész*, 8 *Zagyva*, Izus, 12 *Gyöngyszem*, 12—20 a többi.

VI. *Welter-handicap*. Díj 3000 korona. Táv 1600 méter. I. Badesco Gy. 36 pk *Biseria* 42 kg (Baluska), 2. Lov. Landau H. 46 pk *Sunnyside* 59 és fél kg (Ferguson), 3. Egyedi L. 46 sk *Persist* 55 és fél kg (Miles.) Futottak még: Re-Contra (Janek), Zergebak (Carlslake), Roda-Roda (Gulyás), Tábornok (Heidt), Minister (Smejda), Marcell (Szilágyi), Napagedl (Kozuch), Vocativus (Hotár), Apoplexy (Guttman.) Küzdelem után nyakhosszszal nyerve, egy hosszszal harmadik. Tot.: 10:134, 20:79, 80, 54. Könyvfogadások: 2 *Marcell*, 6 *Sunnyside*, *Persist*, *Re-Contra*, *Zergebak*, 8 *Biseria*, 8—12 a többi.

— Hetedik nap. —

Holnap az *Őszi díj* a főszám; 10.000 koronájáért alkalmasint a következő hat telivér fog küzdeni: Javorinka (Brooks), Brennerpass (Varga), Alpenrose (Ferguson), Braunau (Heidt), Oiseau (Carlslake), Nagyszerű (Miles). Az első klasszist *Alpenrose* képviseli, de tudvalevő, hogy a 2000 méter már hosszú neki, így *Oiseau* és *Nagyszerű* fogják elintézni a versenyt. A papir inkább *Oiseau*-ra utal, de mivel *Nagyszerű* igen előnyösen áll sulyban, ezt várjuk elül. — Jelöltjeink:

- I. *Csecse-baba*—*Párta*
- II. *Dávid-ist.*—*Kedves*
- III. *Nagyszerű*—*Oiseau*
- IV. *Miczi*—*Petition*
- V. *Imme*—*Reklama*
- VI. *Romulus*—*Bliktri*

(6) **A prezumpatív trónörökös tiszteletdíja.** Debreczenből jelentik: *Károly Ferencz József* főherceg a debreczeni lovaregylet és a 7. Vilmos huszárezred által rendezett löversenyre tiszteletdíjat jelentett be, amelyért *Domahidy Elemér* főispán és *Kovács József* ma külön fölterjesztésben köszönetet mondtak.

(7) **A vasárnapi labdarúgó-mérkőzések.** Az 1910—11. évi Magyar Kupa döntőjét tegnap délután tartották meg az üllői-úti pályán 14 ezer főnyi közönség előtt. A *Magyar Testgyakorlók Köre* és a *Magyar Athletikai Club* küzdöttek a legzebb magyar díjért, amelyet a MTK határozottan jobb játék után 1:0 arányban nyert meg. A mérkőzés első félidejében a kék-fehérek többször és veszélyesebben támadtak, majd a 25. perczben *Sebestyén* beadásából *Lane* fejlel továbbítja a hálóba a labdát, de *Ujság*-a-*MAC* kapusa kiütötte azt. A résen levő *Kertész I.* azonban védhetetlenül a goalba rugja a labdát. Szünet után a *MAC* és a *MTK* egyformán támadnak, de a kapusoknak nincs sok dolguk. Az utolsó perczekben a *MAC* állandóan az *MTK* hálója előtt táboroz, de a kék-fehérek kitünő védelme sikeresen működik. Szomorú jelenség volt a matchen az állóhely közönségének viselkedése. Kövekkel dobálták a játékosokra s minden ok nélkül fütytel és hangos zajongással izgatták a játékosokat, akik az idegesség folytán a durva játéktól sem riadtak vissza. Aminek a következménye lett, hogy *Schubert* bíró Szántót és *Tóthot* kiállította. Előzőleg a *Ferencvárosi Torna Club* mérkőzött a bécsi *Rudolfshügel* gyenge csapatával, amelyet 4:0 arányban vert meg. A bécsiek nivóttan és kezdetleges játékkal az első félidőben 3 goalt kaptak, míg szünet után két goalt rugtak az FTC-nek, akik *Schlosser* révén érték el a negyedik goaljukat. Bíró *Fehéri* volt. A Millenárison a *Budapesti Torna Club* 2:0 arányban verte a *Nemzeti Sport Clubot*, míg a Népszigeti pályán az *UTE* 3:3 arányban eldöntetlenül matchelt a *BAK*-kal az I. osztályu bajnokság keretében. A többi eredmények a következők voltak: (II. oszt. bajn. mérk.) *URAK*. I.—*JAC*. I. 5:1. *Friedmann*. Föv. TK. I.—*BTK*. I. 1:0. *Wellisch ESC*. I.—*KAOE*. I. 2:1. *Kiss M. FSC*. I.—*FIAK*. I. 3:1. *Biró S. BEAC*. I.—*MAFC*. I. 0:0. (III. oszt. bajn. mérk.) *Testvériség I.*—*Postatakarék I.* 2:1. *Sámuel*. *Péznintzet I.*—*Szent Imre I.* 3:1. *Schreiner*. *Spárta I.*—*Kispesti AC*. I. 2:0. *Biró*. *Megyer I.*—*FLISE I.* 2:0. *Sebők*. *Máv. I.*—*VAC*. I. 2:0. *Schaár*. *OTE*. I.—*Globus I.* 3:2. *Filkorn*.

(8) **A BEAC. nemzetközi versenye.** Magasugrás. I. Br. *Wardener* Iván *MTK*. 1.75 m. 2. Dr. *Vadon* *MAC*. 1.70 m. 3. *Orbán* *BAAC*. 1.70 m.

Negyed. ang. mérf. síkfutás Budapest bajnokságáért. I. *Lehman* (Charlottenburg Tg.) 32.8 mp. 2. *Ulrich* *KAOE*. 3. *Maula* *Eszekujár SC*. 10 méterrel nyerve.

Súlydobás. I. *Schiller* *Rezső* *BTE*. 13.04 m. 2. *Joannovits* *BEAC*. 12.35 m. 3. *Kápolnay* 11.47 m. 1. ang. mérf. síkfutás a *Machlup* vándordíjért. I. *Forgács* *Ferenc* *BEAC*. 4 p. 27 mp. 2. *Thomka* *BEAC*. 3. *Wohlarik* *MTE*.

1/2 angol mérföldes síkfutás. I. *Pajotai* *Ottó* *FTC*. 2 p. 0.04 mp. 2. *Biák* *MTE*. 80 méterrel nyerve. *Lehmann* 400 méter után lábraadulás miatt feladja.

Távolugrás a *Karafiath-vándordíjért*. I. *Keil* *Kornél* *BEAC*. 6.45 m. 2. *Kovács* *FTC*. 6.34 m. 3. *Rücz* *MAC*. 6.30 mp. *Kell* a standortot (6.50 m.) nem érte el így a vándordíj védelmére jogot nem szerzett.

10.000 méteres síkfutás. Egyénileg: 1. *Várady* (Weisshaus) *Mihály* 34 percz 53.4 másodpercz (Országos rekord.) 2. *Gergely* *BEAC*. 3. *Kárpáti* *BAK*. Csapatversenyben: 1. *BEAC* (*Várady*, *Gergely*, *Zsolnay*, *Thomka*, *Sebestyén*.)

Diszkoszvetés. I. *Fóthi* *Samu* *BTC*. 38.51 m. 2. *Erős* *FTC*. 37.13 m. 3. *Mányi* *FTC*. 36.74 m.

300 yardos handicap. 1. *Mészáros* *A. Béla* *BEAC*. 14 m. e. 2. *Hennel* *BEAC*. 10 m. e. 3. *Mauler* *E. SC*. 10 m. e.

200+200+400+800 m. staféta. I. *FTC*. (*Kovács*, *Stolmár*, *Schlosser*, *Palota*) 2 p. 47 mp. 2. *BEAC*. (*Méry*, *Rohy*, *Podolszky*, *Forgács*.) 3. *Spárta* *AC*.

(9) **Az Előre evezősegylet** vasárnap délután három órakor gyönyörű időben tartotta meg ez idei kitünően sikerült házi versenyt, amelyet a margitszigeti klubházból számos vendég nézett végig. A verseny eredménye a következő: Skiffben első lett *Farkas* *István*, második dr. *Goitein* *Sándor*, harmadik *Barta* *Béla*. Dublóban első helyen jöttek be *Goitein*—*Tenzer*, második helyen *Dán*—*Grünwald*. A négyes versenyben első *Dániel*, *Kármán*, *Gyopár* *B.*, *Tenzer* *v. e.*, *Forbát* *korm.* A nyolozas versenyben első lettek: *Goitein*, *Darvas*, *Grünwald* *I.*, *Grünwald* *E.*, *Dániel*, *Dán*, *Pataki*, *Barta* *v. e.* *Forbát* *korm.*

(10) **Magyar atléták** *Bécsben*. A *WAF*. versenye. 500 m. síkfutás. 1. *Kuchar* 16 percz, 42.8 másodpercz. 2. *Hack*. 3. *Griewitzer*. *Kalapáshajítás*. 1. *Trommer* 36.86 méter. — *Rudugrás*. 1. *Franzl* 3 méter.

100 m. síkfutás. 1. *Rauch* 11.2 mp. 2. *Fleicher*. 3. *Röhr* (*Charlottenburger SC*.) — *Szerlemhegyi* 70 méternél bár jó pozícióban volt, a versenyt feladta. — *Súlydobás*. (Ausztria bajnoksága.) 1. *Mudin* *Imre* 13.55 m. 2. *Pogány* (*Pozsony TE*), 12.94 m. 3. *Micht* 12.44 m.

1500 m. síkfutás bajnokság. 1. *Latawiec* (*Lemberg*) 4 p. 28.4 mp. 2. *Kwiton*. *Lovass* jó harmadiknak érkezett be, de mert *Zarnit* versenykörben akadályozta, diszkvalifikálták.

Magasugrás-bajnokság. 1. *Szabó* *Béla* 1.76 m. 2. *Mudin* 1.70 m. 3. *Röhr* 1.65 m.

200 m. síkfutás. *Radozy* *Károly* 24.4 mp. 2. *Szerlemhegyi* 2.

Diszkoszvetés. 1. *Luntzer* (*Pozsony TE*), 41.04 m. 2. *Mudin* 39.79 m. 3. *Tromner* 38.92 m.

Távolugrás. 1. *Franzl* 6.72 m. 2. *Rauch* 6.32 m. 3. *Röhr* 6.16 m. — *Franzl* versenyen kívül ugorván 6.92 méterrel új osztrák rekordot teremtett.

Gerelyvetés. 1. *Mudin* 50.82 m. 2. *Sághy* (*Pozsony TE*), 45.86 m. 3. *Rauch* 44.17 m.

400 m. síkfutás bajnokság. 1. *Szerlemhegyi* 53.4 mp. 2. *Röhr*. 3. *Radozy*. — *4x100 m. stafétafutás*. 1. *WAF*. 458 mp. — *A Kék-vándordíjban* 1. *WAF*. 27 p. 2. *WAC*. 16 p. 3. *MAC*. 9 p. — *A „Der Morgen“* cs. lap vándordíjában. 1. *WAC*. 8 p. 2. *MAC*. 5 p. 3. *Charlottenburger SC*. 2 p.

Nyilttér.

Elrovatban kizárókéért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

91217—IV/912. szám alatt

a magas kincstár által engedélyezve

Külföldi Dohányárú Részv.-társaság

Budapest, IV., Papnövelde-u. 8.

Telefon 240.

Ezidőszerint egyedüli engedélytél-bíró

rendelésfelvételi iroda

az összes létező külföldi dohánygyártmányok nyolcvenetesen havanna, hollandi, svájci stb. szivarok és szivarok, valamint angol, egyiptomi, török cigaretták és dohányok részére.
Szakszerű felvilágosításokkal, árjegyzékekkel és mintákkal minden érdeklődőnek készséggel szolgálunk.

72-54.

Budapesti Autóipari R.-T.

Bérrautói

ÉJJEL - NAPPAL.

Garage. Javító műhely.

72-54.

KÖZGAZDASÁG.

A balkáni hanyodalom és a tőzsde. A kora délutáni órákban — mint lapunk más helyén részletesen megírtuk — az a hír érkezett Belgrádból és Szófiából, hogy Szerbia és Bulgária Aörökország ellen mozgósították. Ez a hír már az utótőzsdén is ismeretes volt s — természetesen — a nemzetközi értékek hanyatlását eredményezte. Szerencsére a pénzvilág vezető egyéniségei az egész mozgósítási ügynek nem tulajdonítanak valami nagy jelentőséget s azt hiszik hogy inkább csak demonstrációs jellegűséggel bír az egész, melynek komolyabb következményei nem lesznek. Mindazonáltal valószínű, hogy a mai lanyhaság közepette a holnapi tőzsdén a háborús hírek visszhangot fognak kelteni, bár a beavatottak valami tulajdonságos hatást nem várnak a kis balkáni államok mozgósításaitól. A tőzsde holnapi magatartása egyébként a reggeli konstantinápolyi táviratoktól függ. Egyébként az érdeklődés mosta hadfelszerelési gyárak részvényei fele fordul. Nem indokoltatlanul.

A temesvári tőzsde megnyitása. Tegnap délután nyitott meg a temesvári áru- és értéktőzsde a kezdeményező Lloyd-társulat diszkréty gyűlése keretében. Az ünnepélyhez igen számosan gyűltek össze az új palota kupolacsarnokában. A közgyűlésen nagypéli Sternthal Salamon, a Lloyd-társulat igazgatója elnökölt. Megnyitó beszéde után Szana Zsigmond kereskedelmi tanácsos, takarékpénztári igazgató ünnepi beszédben méltatta a tőzsde fontosságát. Majd a gazdaközönség nevében Vargies Imre nagybirtokos kívánta a legjobb sikert az újonnan megalakult tőzsdének. Végül Geml József kir. táncos, polgármesterhelyettes a város nevében mondott meleg üdvözlő szavakat, mire Sternthal Salamon igazgató a temesvári áru- és értéktőzsdét hivatalosan is megnyitottnak jelentette ki. A tőzsde hétfőn délelőtt nagy érdeklődés közt megkezdte működését.

Sarbo Leó jubileuma. A magyar biztosítási ügy egyik régi és nagytekintélyű vezéralakjának, szepesváraljai Sarbo Leonak huszonöt éves szolgálati jubileumát ünnepelték most a Fonciére Pesti Biztosító Intézet igazgatósága és tisztikara. A Sarbo család neve szorosan összefügg a Fonciére történetével. Már Sarbo édesatyja, néhai Sarbo Vilmos élénken résztvett az intézet alapításában s később mint vezérigazgató, egyik legerősebb munkása volt az intézet megszilárdításának. Sarbo Leó tehát a szó szoros értelmében családi hagyományként kapta a biztosítási ügy iránt való hajlandóságát. Azonban — noha édesapja mellett a legjobb gyakorlati iskolában volt — igen széles elméleti és gyakorlati alapon külföldön készült pályájára. Középiskolai tanulmányainak elvégzése után Párisba ment tanulmányai folytatása végett, ahol beiratkozott az „Ecole des hautes études commerciales“-ba, amelynek sikeres elvégzése után a bécsi egyetemen a biztosítás-technikai szaknak volt hallgatója és az ezután folytatott technikai tanulmányainak befejezése után szakképzettségének gyakorlati fejlesztése végett ugyanott biztosítási irodába lépett be. Katonai szolgálatának elvégzése után a hamburgi „Transatlantische Feuer-versicherungsgesellschaft“-nál tisztviselői állást vállalt és misem bizonyítja jobban kiváló tehetségét, mint az, hogy elig három év után osztályfőnökké nevezetett ki. A belföldi biztosítási viszonyok tanulmányozása céljából 1887-ben a Fonciére prágai, majd bécsi vezérigazgatójának működött és utóbbi helyről jött vissza Budapestre, ahol 1896-ban ezen intézet igazgatójává nevezték ki. Sarbo Leó azok közé a közgazdasági vezetők közé tartozik, akik eszemből, jóformán a nyilvánosság teljes kizárásával, de vasakarattal és mély szakértelemmel dolgoznak és óriási munkát végeznek. Sarbo nevet azonban a szakkörök nemcsak hazánkban, hanem külföldön is igen nagyra becsülik. A biztosítási ügy legkiválóbb tudományos művelői közé tartozik, aki emellett — különösen az élet-, baleset- és szállítmánybiztosítási ágazatokban — nagyarányú gyakorlati sikereket ért el. Noha jubileuma alkalmából kitért minden ünnepelés elől, a fővárosi biztosító intézetek vezető egyéniségei valamint számos nagy pénzintézet igazgatója mégis melegenhangu üdvözlő sorokkal keresték fel s a kereskedővilág számos előkelő tagja személyesen, valamint a Lipótvárosi Kaszinó és számos emberbaráti egyesület is üdvözlését tolmácsolta.

Vasutépítési tevékenység 1912-ben. Vasutálózatunk az 1912. évben is erőteljesen fejlődik. Így a vasutépítési tevékenység az 1912. év augusztus havi állapot szerint a következő volt: 1. Forgalmnak átadott 5 vasút 203,8 km. hosszban. 2. Építés alatt van 17 vasút 523 km. hosszban. 3. 47 helyi érdekű vasút engedélyezési tárgyalása megtartott 1806,8 km. hosszban. 4. 62 helyi érdekű vasút közigazgatási bejárása már megtartott 1891,1 km. hosszban. 5. 13 helyi érdekű vasút közigazgatási bejárása még nem tartott meg 361,8 km. hosszban.

A Hungária Bank a gabonátőzsdén. A Hungária Bank Részvénytársaság nemrégiben áruosztályt létesített s élére Löwe Oszkár volt gabonabizományost nevezte ki. Az áruosztály tevékenysége főleg a gabonátőzsdére óhajt szorítkozni s itt már üzletet is csinált. A három hónap óta működő áruosztály — amint értesülünk — eddig mindössze egy rakomány rozst adott el — Bécsbe.

Az osztályorszájáték mai húzásán a következő nagyobb nyereségeket húzták ki:

Huszezer koronát nyert:	32688.
Tizenötezer koronát nyert:	80261.
Tízezer koronát nyert:	13491.
Ötezer koronát nyertek:	5311 28133 72122 82741.
Kétezer koronát nyertek:	2471 9732 11437 13228
18955 26463 27970 28824 37552 37989 37299 38638	
39529 40961 40869 47175 48807 49310 58769 59601	
60988 61729 66642 67923 71990 75623 80901 80319	
86467 99309 105045 108332 109189.	
Ezer koronát nyertek:	1851 6260 7006 9967 10453
11354 13460 15390 20463 23528 28683 30371 35592	
37406 42035 42741 45579 51119 53714 55341 57788	
57460 58789 59718 59530 59175 62720 66551 68611	
68095 72567 74673 74928 75896 75662 77627 79259	
80926 81390 84146 88180 90861 90080 91480 99446	
102103 106276 108565.	
Ötszáz koronát nyertek:	2336 2037 3474 3002 4811
5031 6686 8573 10745 11524 11847 11391 13415 14711	
15604 20417 20267 28202 30905 30072 32486 32376	
33400 34743 37196 37475 42195 44043 45604 46714	
46574 48792 49171 50611 52783 52466 54062 55259	
59060 61275 62673 62085 62848 66765 67024 71134	
72487 73369 73765 73896 74586 75978 79973 80912	
83207 83076 85447 85206 88016 89294 90926 91406	
93379 95463 96205 97195 98010 98010 98399 99363	
101068 101525 102388 102092 105215. A többi kihuzott sorsjegyek kétszáz koronát nyertek.	

Egy nagyobb posztóárkereskedő fizetőkép-telensége. A pénzkrisis újabb áldozata Grün és társa budapesti (VI., Andrássy-ut 23.) posztókereskedő cég, amely ma moratoriumot kért hitelezőitől. A cég státusa még nincs megállapítva, de az — hír szerint — meg fogja közelíteni a másfél millió koronát. A bukásnál leginkább osztrák, német és angol cégek vannak leginkább érdekelve. De közel 200.000 korona veszély fenyegeti a budapesti pénzintézeteket is.

Tanoncok iskolakötelezettsége. A kereskedő tanonciskolai beiratások alkalmából felhívja a Budapest székesfővárosi kereskedőtanoncokat nyilvántartó központi irodavezetője a kereskedők figyelmét ama törvényes köteleességük teljesítésére, hogy tanonczaikat a szerződésükkel egyidejűleg és azonnal mindaddig, míg a tanonczió tart, a tanonciskolába okvetlenül beírattartozik. Aki ezt a köteleességét nem teljesíti: sok zaklatásnak és esetleges megbírságotól teszi ki magát.

A Kölesönös Segélyző ügye. A Budapesti Kölesönös Segélyző-egylet mint szövetkezet ügyében örvendetes fordulat állott be, amennyiben a vezető pénzintézetek közt már megegyezés jött létre az irányban, hogy ezen jónévű intézet a végveszélytől megmentessék. Magától értetődik, hogy ezen örvendetes tény, melyért hálával tartozunk a nagybankoknak, megmenti a betevőket és az üzletrészeseket is nagyobb mérvben károsodástól. Már azért is örömmel regisztráljuk e kedvező fordulatot, mert ezen 23 év óta működő intézet albulása, nemcsak a szövetkezeti eszmének a diskreditálását jelentené, hanem az összes kisebb pénzintézetek hitelét is nagy mérvben megrendítené. Ez pedig a mai nehéz pénzügyi viszonyok közepette jóformán csapás lenne az összes kis kereskedőkre és iparosokra.

A luxusbűvös díjazása. Ma tartották meg a székesfővárosi Tattersall telepen a most folyó III. luxusbűvös díjazását. A négyesfogatok csoportjában az első díjat Magyar Lajos, a másodikat Liedertedi Kiss Gyula, a harmadikat pedig gróf Chotek Rezső négyesfogata kapta. Híntőfogatok csoportja: I. díj Tömörny Ártúr, II. díj Fischer és Keller, harmadik díj Stanzel Béla. Elismerő oklevelet Taubinger

Ágoston és Grünefeld Lajos kaptak. Jukkerfogatok csoportja: I. és II. díj Fisher Samu, III. díj Vámos Dezső, elismerő oklevelet Jakobocics Imre, Felédi Dezső és gróf Zichy Aladár kaptak. Hátsólovak csoportja: I. díj Kágerer József, II. díj gróf Chotek Rezső, III. díj Prónay Sándor. Elismerő oklevelet Rapaich Richárd és Salgó Lajos kaptak. A vásár két napig tart.

A Generali új cégvezetője. A Trieszti Általános Biztosító Társulat (Assicurazioni Generali) igazgatója Sándor Imre főtisztviselőjét cégvezetővé nevezte ki.

Szomoru statisztika. A magyar kir. központi statisztikai hivatal ma tette közzé a magyar szent korona országainak folyó évi augusztus havi külkereskedelmi forgalmára vonatkozó szomoru adatait. Ez adatok szerint behozatalunk értéke az előző évi 1.240.2 millió koronával szemben ez év január—augusztus havában 1.379.3 millió koronát ért el s ebből 1.003.7 millió korona Ausztriából való behozatalunkra esik. Kivitelünk értéke a múlt évi 1.004.0 millió koronával szemben a folyó év január—augusztusában 1.156.6 millió koronát tett, mely összegből az ausztriai rendeltetési kivitelre 854.0 millió korona esik. Az 1912. év január—augusztus hónapjában árumérlegünk összesen 222.7 millió korona, Ausztriával szemben pedig 149.7 millió korona behozatali többletet tüntet fel. Behozatalunkban legnagyobb értékösszeggel a textilipar készáruipar szerepelnek. Ez áruk behozatali értéke a folyó évi január—augusztusában 341.5 millió koronát tett, s ez összegben Ausztria nem kevesebb, mint 324.8 millió koronával részesedik. Legfontosabb kiviteli cikkekünk ezuttal is a gabonaművek és a liszt. Az utóbbiból a január—augusztusi kivitel 163.7 millió koronát tett, amiből 155.3 millió korona értékű Ausztriába szállított. Ezen árunál az előző év január—augusztusához képest 28.2 millió korona emelkedés mutatkozik. Buza kivitelünk értéke 69.3 millió korona volt (az előző év január—augusztus havában 57.4 millió), rozskivitelünk 37.3 millió, árpakivitelünk 18.0 millió, zabkivitelünk 25.8 millió, tengeri kivitelünk 25.3 millió korona értéket képviselt. Összes kivitelünk gabonából, lisztművekből és hüvelyesekből 369.5 millió koronát tett, 39.3 millió haladán meg a múlt évi január—augusztus havi kivitel értékét.

Az új ágyugyár ügye. Már régóta kísért az ágyugyár s eddig úgy volt, hogy az ágyugyárt a Diósgyőri vasgyár építi meg a magyar kormány támogatása mellett. Azután volt szó a resiczai vasművekről is, amely szintén ajánlkozott az ágyugyár felépítésére. Ma tőzsdei körökben az a hír terjedt el, hogy az új ágyugyárt a Skodagyár építi meg együttesen a resiczai művekkel.

Sorsolás. A Magyar Földhitelintézet zálogleveleinek szeptember 30-án megtartott nyilvános sorsolása alkalmával: 249,200 K névértékű 1 és fél százalékos és 500,200 K névértékű 4 százalékos szabályozási sé talajjavítási záloglevelet sorsoltak ki.

A szerajevói igazságügyi palota magyar építője. A Szerajevóban épülő igazságügyi palota munkálatait a Magánmérnökök Országos Szövetsége közbenjárására Fónagy és Szegő vállalkozó cég nyerte el.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:
Magyar Ujságkiadó Vállalat.
Igazgató: ERDOS ARMAND.

FÉRFIAK
NEMI BAJAIT

hugyszervi bajokat, syphilit, önfertőzésből származott idegbajokat, különösen pedig a férőgyengeség (impotencia) makkacs alakjait, melyek már más kezeléssel dacoltak, meglepő eredménnyel gyógyítja racionálisan kombinált módszerével számos évi gazdag tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI

spezialista, v. kórházi orvos (a nemi betegek osztályán)

Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető.

Levelekre díjtalan válasz. — Kívánatra gyógyszer.

Rendelés: 9—3, este 5—7-ig.

Budapest, Rákóczi-út 8/a.

(Lépesúházi bejárati.)

BELATINY PEZSGÓ

TŐZSDÉK.
A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátözsde.

Budapest, szeptember 30.

A készáru piacra ma csendes volt az irányzat. Kielégítő, de nem valami sürgős jellegű kínálattal szemben a malmok tartózkodók voltak, de azért elég jó árakat ígértek. Noha az árubirtokok részéről nagy hajlandóság mutatkozott az eladásra, mégis nehezen indult az üzlet, de később, amikor nagy tételekben kelt el felmondott szokvány buza erősen élénkült a forgalom, aminek a folyamán aztán elkelt mintegy 64.000 q buza a szombati árnál 5 fillérrel drágábban. A legdrágább eladási ár 11.40 korona volt. 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 10.65 korona 75.5 kilós tiszavidéki nyirkos buzáért. Egyéb gabonaművek közül a rozs szilárd, a zab és a tengeri változatlan. Forgalomba került 800 q rozs 9.20-9.30 koronás áron, 1200 q arpa 9.10-9.25 koronás áron és 1000 q zab 10.25-10.50 koronás áron. A határidőpiacra az üzlet az októberi felmondások hatása alatt állott. Erről más helyen szólunk. Az üzlet egyébként szilárdan indult és folytatását várják, amde később, várakozás ellenére több áru került piacra és egy újabb lebonnyolási roham vett erőt a spekuláczió, mert a felmondások nagyobb aránya nyugtalanította a piacot. Ama tény, hogy az átvételre kiutalt buzából az eddig expatizált tételek részben visszavonattak a felmondó által, részben pedig megfelelő bonifikációval átvételre kiutaltattak, megállította az árak további visszaesését és meglehetősen kis keretek között mozgott. A malmok jobb véltelkvedve és ama körülmény, hogy a felmondott buzáteleteket a malmok váltották magukhoz, aztán mégis szilárdabb irányzatot teremtett, annál is inkább, mert a mai felmondott buzából ismét 10.000 q kerül átvételre. A szombati zárathoz viszonyítva, végeredményképen ma az októberi buza 8 fillérrel, az áprilisi buza 8 fillérrel, az októberi rozs 7 fillérrel, az áprilisi rozs 12 fillérrel, az októberi zab 12 fillérrel, az áprilisi zab 10 fillérrel, a májusi tengeri 4 fillérrel emelkedett.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	híllós	ára 100 kg.	híllós	ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	22.40-22.70	79	22.40-22.70
"	76	22.80-21.10	80	22.60-23.80
"	77	22.20-22.30	81	22.60-22.90
"	78	22.10-22.40	82	22.60-22.90
Fejérmegyei uj	75	22.10-22.50	79	22.10-22.50
"	76	22.20-22.60	80	22.30-22.60
"	77	21.70-22.10	81	22.40-22.70
"	78	21.90-22.20	82	22.40-22.70
Postvidéki uj	75	22.30-22.60	79	22.30-22.60
"	76	22.40-22.70	80	22.40-22.70
"	77	21.80-22.20	81	22.50-22.80
"	78	22.20-22.30	82	22.50-22.80
Bánsági uj	75	21.70-22.10	79	21.70-22.10
"	76	21.70-22.10	80	21.70-22.10
"	77	21.80-22.20	81	21.80-22.20
"	78	22.20-22.30	82	22.20-22.30
Bácskai uj	75	21.70-22.10	79	21.70-22.10
"	76	21.70-22.10	80	21.70-22.10
"	77	21.80-22.20	81	21.80-22.20
"	78	22.20-22.30	82	22.20-22.30
Rozs I. rendű uj		18.80-19.20		18.80-19.20
középmínőségű uj		18.70-18.80		18.70-18.80
Arpa takarmány I. rendű		18.80-19.30		18.80-19.30
II.				
Zab I. rendű		20.90-21.30		20.90-21.30
II.		19.70-20.20		19.70-20.20
Tengeri halföldi uj		19.20-19.30		19.20-19.30
Köles				

Köteltelt:
Buza. Tiszavidéki: 200 q 80 k 22.80 K, 200 q 30 k 22.80 K, 200 q 79.5 k 22.75 K, 500 q 79 k 22.95 K.
Felsőtiszavidéki: 100 q 80 k 22.50 K, 1200 q 79 k 22.40 K, 200 q 78 k 21.80 K.
Fejérmegyei: 100 q 79 k 22.50 K, 300 q 79 k 22.40 K.
Postvidéki: 150 q 81 k 22.70 K, 250 q 79 k 22.35 K.

Felsőmagyarországi: 250 q 80 k 22.70 K, 100 q 80 k 22.70 K.
Rozs: 200 q 18.40 K, 500 q 18.60 K, 100 q 18.60 K.
Takarmányárpa: 1000 q 18.20 K, 200 q 18.50 K.
Lóhere: 25 q 152 —.
Zab: 100 q 20.50 K, 100 q 20.65 K, 100 q 20.70 K.
Az árak korona értékben 100 kilogrammonként értendők.
A határidőpiacra kötetelt:
Déltelt:
Előfordult kötések (50 Fg.-kint) 1912-re.
Buza 1913 áprilisra 11.67-68-61-71-70
Buza októberre 11.10-12-03-15-13
Rozs áprilisra 9.99-98-10.03
Rozs októberre 9.47-55-50-55-51-52
Zab áprilisra 10.46-47-43-52
Zab októberre 10.36-38-33-45-44
Tengeri 1913 májusra 7.46-66-62-66-65

1 óra 30 percet zárulnak:
Buza 1913. áprilisra 11.70-11.71
Buza októberre 11.13-11.14
Rozs áprilisra 10.05-10.06
Rozs októberre 9.51-9.53
Zab áprilisra 10.52-10.53
Zab októberre 10.44-10.45
Tengeri 1913. májusra 7.65-7.66
Káposztarepeze augusztusra —.—.—

Budapesti gabonaforgalom:
1912. szept. 28-tól 1912. szept. 29-ig.

Érkezett	Elszállított	méter mázsa
Buza	98222	—
Rozs	6301	—
Arpa	11104	105
Zab	13176	—
Tengeri	4001	2076
Liszt	204	57471
Korpe	—	4806

Értéktőzsde.

Amilyen kedvezően indult meg ma az értéktőzsdén az üzlet, épp oly kedvezőtlenül zárult. Az utótőzsdére ugyanis nagyon komoly háborus hírek érkeztek, amelyek a konfremint ismét akcióba szólították. Egyébként az üzlet folyamán nagyobb vásárlások történtek s favorizálva voltak az államvasut és Atlantika értékek.

Az előtőzsdén kötetelt: Osztrák hitel 643-644.50, Magyar hitel 842.50-844.50, Magyar koronajáradék 86.22-86.35, Leszámitolóbank 536.50-537.50, Jelzálogbank 461.50-461.75, Rimamurányi 784.50-786, Államvasut 727.25-730.50, Városi villamos 400.75-402, Közúti vasut 740.50-743, Hazai bank 295.50-296, Magyar bank 638.50-640, Agrárbank 518, Mercour 282.50, Drasche 1080-1082, Általános község 1085-1090, Salgószén 791-792, Ujlaki téglá 316-320, Budapesti villamossági 536, Magyar villamossági 481-483, Burvasut 273-273.25, Vasúti forgalmi 455.50, Tanár 792-792.50, Atlantica 335-337.

A déli tőzsdén kötetelt: Osztrák hitel 639.50-643.50, Magyar hitel 840-842, Magyar koronajáradék 86.22-86.30, Jelzálogbank 459.50-460, Rimamurányi 783.50-786.50, Államvasut 729-734.50, Városi villamos 400-401, Közúti vasut 738.25-740.50, Délivasut 115-116, Hazai bank 296, Magyar bak 636-637, Póvárosi takarékpénztár 2330, Drasche 1090-1095, Ált. község 1090-1098, Salgószén 787-790, Ujlaki téglá 322-326, Budapesti villamossági 533-538, Magyar villamossági 480-481, Magyar ezukor 3025, Temesvári szes 500, Adria 560-560.50, Atlantica 334-336.50, Burvasut 268-270.

Utótőzsde: Osztrák hitel 639, Magyar hitel 839, Leszámitolóbank 537, Jelzálogbank 460, Rimamurányi 784.50, Államvasut 728.50, Városi villamos 399, Közúti vasut 738.50, Magyar bank 636.50.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, szeptember 30. Összefüggésben a kedvezőbb Balkán-jelentésekkel és az amerikai jobb árfolyamok hatása alatt, az itteni piac szilárd irányzattal nyílt meg. A déli tőzsdén hitel-, áltami és alpesi részvények ismét emelkedtek, egyébként is szilárd volt az irányzat.

10 óra 45 perckor: Osztrák hitel 644, Magyar hitel 841, Laenderbank 529.50, Uniobank 610, Államvasut 727.50, Délivasut 118, Alpesi 1095.50, Rimamurányi 785, Prágai vasmű 3845, Skoda 802, 3 százalékos déli vasuti 256.75.

1 óra 45 perckor: Osztrák hitel 643.50, Magyar hitel 842.50, Anglobank 333, Laenderbank 528.50, Bankverein 536.50, Uniobank 611, Államvasut 734.75, Délivasut 118, Prágai vasmű 3860, Rimamurányi 787.50, Májusi járadék 86.25, Magyar koronajáradék 86.15, Török sorsjegy 247, Márka 117.80, Skoda 802.50, 3 százalékos déli vasuti 256.50.

Bécs, szept. 30. (Magyar értékek zár lata), 4 százalékos arany-járadék 106.— Tiszal és szegedi kölesön sorsjegy —.— Magyar hitelbank részvény 840.50 Magyar leszámitoló és váltó részvény —.— Rima-

murányi 782.75. Magyar ezukoripar —.— Adria hajózási részvénytársaság —.— Magyar koronajáradék 85.90, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény —.— Magy. nyorem-köles. sorsjegy —.— Kassa-Oderbergi Vasutrészv. —.— Magyar jelzálogbank —.— Magy. kereskedelmi bank —.—

Bécs, szept. 30. (Osztrák értékek zár lata), 4.2 százalékos papír-járadék 86.—, 4 százalékos osztrák arany járadék 111.40 1860-as sorsjegy 1565, Osztrák hitel sorsjegy —.— Angol osztrák bankrészvény 332.40 Bécsi Bankverein 536.25 Osztrák-magyar bank 2115. Déli vasut 116.— Dunagőzhajózási r-t. 1356. Dohány részv. 348.50 Cs. k. arany (vort) 11.46. Német bankv. 117.80 Osztr. Lloyd 580.— 4.2 száz. ezüst jár. 86.— 89.55 Osztr. koronajáradék 86.10, 1864-es sorsj. —.— Osztrák hitelintézeti részvény 639.50 Union-Bank 612.— Osztrák Länderbank 529.25 Osztrák-magyar államvasut 729.50 Elbevölgyi vasut —.—, Alpesi részvény 1003.58 20 frankos 19.12, Londoni váltóár 24.11 Lipótkohó 946.— Török sorsjegy 246.50

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, szeptember 30. (Értéktőzsde.) A bulgáriai háborus hangulatról, valamint Orosz-Lengyelországban való próbamegmozgításról szóló hírek aránylag szilárd megnyitást után általános gyöngülést okoztak, melytől a legérzékenyebben a bányatársaságok részvényei szenvedtek, de ugyancsak megérezte a kedvetlen irányzatot a 3 százalékos német birodalmi kölesön és szállítási értékek közül Kanada Pacific is. A többi értéknemben az üzleti tevékenység teljesen megakadt. Osztrák államvasuti értékek a mai bécsi tőzsde hatása alatt kezdetben 2 százalékkal magasabban jegyezték, de a későbbi folyamatban e javulás egy részét leadták. Bankértékek közül orosz bankok erősen nyomottak voltak. Végül általános megnyugtató állott be, mert az Orosz-Lengyelországban való memozgításokról terjesztett hír Pétervárról helyreigazított. A tőzsde nyugodtan zárult. A készáru piaci ipari értékei többnyire gyöngébbek voltak. Pénz utimón mára 10-5 százalékos, magánkamattal 4 egyneved százalékos.

Berlin, szept. 30. Zárlat. (Saját tudósítónktól. Zárlatkor jegyezték: 4.2 százalékos papírjáradék —.—, 4. százalékos osztrák aranyjáradék 95.— osztr. hitelrészvény 201.60 Déli vasut 21.30 orosz bankjegyek 216.25, 4 százalékos új orosz kölesön 93.40, Discontó Commandit 189.75, Dinamitruszt 201.75, Harpeni 200.00 Unifikált török járadék 91.—, 4.2 százalékos ezüst jár 88.40, 4 százalékos magyar aranyjáradék 89.20, Magya koronajáradék 86.— Osztrák-magyar államvasut 155.60 Bécsi váltóár 848.25 Olasz járadék —.—, Ált. villamos sági Edison 269.80 Gelsenkircheni 270.50, Laurakohó 213.—.

Frankfurt, szept. 30. Zárlat. 4.20/0 papírjáradék —.—, 4 száz.-os osztr. ar-jár. 94.70 Magy. ar-jár. 89.40 Osztr. hitelint. részv. 200.87 Osztrák-magyar államvasut 155.37 Eszaknyugati vasut —.—, Buntieh radi vasut —.—, Londoni váltóár 204.—, Bécsi Bank verein 135.—, Villamos részvény —.— 3 százalékos magyar aranykölesön —.—, 4.2 százalékos ezüstjáradék 89.70, Osztrák koronajáradék 86.30, Magyar koronajáradék 85.80 Osztrák-magyar bank 150.50 Déli vasut részvény 21.50 Elbevölgyi vasut —.—, Bécsi váltóár 847.84, Párisi váltóár 809.33, Union bankrészv. —.—

Hamburg, szept. 30. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüst-járadék 88.75, 1860. sorsjegy 165.— Déli vasut —.— 4 százalékos aranyjáradék 91.90, Osztrák hitelrészvény 201.—, Osztrák-magyar államvasut —.—, Olasz járadék —.—, 4 százalékos Magyar aranyjáradék —.—

London, szept. 30. Angol consol 74.

Páris, szept. 30. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 90.33 Osztr. aranyjáradék 96.70, Magyar arany járadék 92.—, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 499.— 3/4 százalékos Olasz járadék 96.80 Déli vasuti elsőbbségi kötv. 272.—, 5 százalékos marokkói járadék 529.— 4 százalékos 1890. román köles 96.60 4 százalékos amort. román jár. 93.50, 5 százalékos orosz járadék 106.75, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 100.85, 4 százalékos spanyol jár. 94.— 4 százalékos unifikált török jár. —.— Török sorsjegy 209.25 Török dohányrészvény 373.— Osztrák földhitelintézet —.— Osztrák Länderbank 579.— Magyar jelzálog bank 497.— Banque de Paris 17.60, Banque Ottomane 699.—, Osztrák-magyar államvasut —.—, Déli vasut 123, Meridionalvasut 612.— Hartman gépgyár 878.— Rio Tinto 21.43, Sucrerie d'Égypte 84.—, Tula 1182, Urikányi kölesén 420.—, Chartered 36.75 De Beers 559.50 East Rand 75.25, Jagersfontein 167.25 Beers. Land Compan 44.75 Váltó Amsterdamra (rövid) 209.50, Váltó német piacokra (rövid) 123.50, Váltó Bécsre (rövid) 104.81 Váltó Belgiumra (rövid) 1/4. Olasz arany váltó (röy) 20/32 Váltó Svájcra (rövid) 2/3 Csak Londonra 252.90 Magánkamattal 3.

Üzleti tudósítások.

Buzakorpa.

Finom korpa azonnali szállításra	12.—-12.10
" " " " " " " "	12.—-12.12
" " " " " " " "	11.80-12.—
Durva korpa azonnali szállításra	12.30-12.50
" " " " " " " "	12.20-12.40
" " " " " " " "	12.30-12.50

Zsiradékok.

Table with 2 columns: Disznósír (budapesti, vidéki) and Városi 3 drbos. Values range from 182 to 166.

Kőbányai sertésvásár.

Szeptember 30. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 164 fillér.

Sertéskonsumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közbiztos igazgatóságától. 1912. szeptember 30.) Előző napi eladatlan maradvány 1142 drb sertés, 17 drb süldő.

Budapesti juhvásár.

Szeptember 30. Felhajtott 1794 drb juh. Árjegyzék: Elsőrendű ürü 66-70 fillérig, kivételesen 76 fillér kilogrammonként.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban változóan felhős, hűvös és az itt-ott előfordult, alig várható esőktől eltérően, száraz idő uralkodott.

A hőmérséklet maximuma 19 C fok volt Fiumében, minimuma pedig 2 C fok Arvaváralján.

Prognózis a következő 24 órára:

Némi hőemelkedés várható, elvélve — inkább csak nyugaton — esővel. (Sürgöny-prog.: Enyhébb, elvélve csapadék.)

Weather forecast table with columns: Állomás, Légnyomás, Hőmérséklet, Szélirány, Felhőzet, Csapadék, Hőmérséklet (max/min).

Kivonat a hivatalos lapból.

Szeptember 29.

Kinevezések. A kereskedelemügyi miniszter Giusti József m. kir. révkapitányt a tenkerészeti hatóságnál a VIII. fizetési osztályba révkapitányra;

a nagyváradi ítélőtábla elnöke a vezetése alatt álló ítélőtábla kerületébe dr. Reitter Ferenc szarvasi lakos, ügyvédjelöltet díjas joggyakorlókká;

a pécsi törvényszék elnöke Molnár Ignác pécsi törvényszéki napibéres hivataloslag a dárdai járásbírószékhelyre hivataloslag nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter Nagy Gyula salgótarjáni járásbírószéki telegnyelvezetést a balassagyarmati törvényszékhelyre, Kutich Miksa szilágyi-esehi járásbírószéki irnokot az ökörmezői járásbírószékhelyre helyezte át.

VIZÁLLÁS.

szept. 28. szept. 29. szept. 30.

Shipping schedule table with columns: Inn, Duna, Száva, Mura, Szamos, Kraszna, Latorca, Laboroz, Ung. Lists destinations and dates.

„EGYETERTÉS”

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

„Jó étvágya lesz Ha DIANA-SÓT vesz.”

Main financial table: Budapesti értéktőzsde. Columns include: Államadósság, Bankok, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalomok, Iparvállalatok, Sorjegyek. Sub-headers: Mai záró ár-folyam, Mai záró ár-folyam.

Ajánlatos, ha néha eszükbe jut, hogy a modern ember rendszabályai közt, melyet egészsége fenntartására követ, a fogak helyes ápolása majdnem a legfontosabb. Gondoljuk meg — és újabb vizsgálatok ezt újlag kétségtelenül bebizonyították — hogy a fogak állapota közérzetünkre sokkal nagyobb befolyást gyakorol, mint azt többnyire hiszik. De csak akkor mondható a fogápolás helyesnek, ha a fogrontó anyagok, az erjesztő és rohasztó csírák, melyek a szájból naponta újból képződnek, naponta tétetnek ártalmatlanná. Ehhez, mint azt mindenki elképzelheti, szükséges, hogy ily anyagok eltávolítsanak vagy legalább is káros hatásukban megakadályoztassanak. A fogakhoz közvetlenül tapadó tisztatlanságokat bizonyos fokig eltávolítja a fogkefe, de csak bizonyos fokig; mivel a kefe csak felületesen hat, de az ártalmas csírák a száj nyálkahártyájának minden részében, főleg zugokban és ráncokban is, hová a kefe el nem érhet, jelen vannak, a fogkefén kívül még Odolt is kell használni, mely a száj legrejtettebb részeibe is eljut és az összes kártékony anyagokat eltávolítja.

Ami az Odolt különösen kitünteti az összes többi szájtisztító szerekek szemében, az a különös sajátossága, hogy a szájrészt az öblítés után mikroskópi

vékonyága, de mégis sűrű antiseptikus-réteggel vonja be, mely még órákon át, miután a szájöblítés megtörtént, tovább hat. Ezen tartós hatás, mellyel semmiféle más készítmény nem bír, adja meg annak, aki az Odolt naponta használja, azt a biztosságot, hogy száját határozottan megvédi a rothasztó és gerjesztő anyagok hatásától, melyek a fogakat megrontják. A nagy üveg-Odol ára 2 kor., a kis üvegé 1.20 kor.

ÁLARCZ ALATT

— FRANCZIA REGÉNY. —

26

A vádlott néhány szóval előadta a porosz helyzetét anyósával szemben és a harcot, melyet folytatott, hogy a német tervezett házasságát meggátolja; a német kapzsígságát és ezen ember utolsó megjelenését a Montmorency nyaraló közelében szintén fel-emlité. Ezen elbeszélés bizonyosan érdekelte a hivatalnokot; mert egy pillanatig hallgatott. A gróf minden egyes szavát mérlegelte, ennek hangsúlyozásából kitűnt a való. Talán az ő elméjében is utat tört magának az igazság!

De a törvénnyel szemben az igazság olyan, mint a parázs egy halom szén közt! ha a láng már-már felcsap, újra nedves szemet dobunk reá, hogy a parázs éledjen. Ha a tűz már elég meleget terjesztett, még néhány lapáttal dobunk reá, hogy eloltjuk. Azt lehetne mondani, hogy az igazság sorsa is ez: elfojtani a világosságot mindaddig, míg az utat tört magának, az erőlködés daczára, mellyel el akartunk fojtani.

E rendszer nagyon alkalmas arra, hogy elkedvetlenítse a becsületes embereket, kik hajlandók volnának igénybe venni az emberi igazságot.

Hogy kijussunk egy vád alól, nemcsak kétszer igaznak kell annak lenni, de még a látszatnak sem szabad ellenünk fordulni. Hol van a hivatalnok, ki nem óhajtja, hogy igaza legyen és ki beismeri, hogy csalódott? A gróf határozott és részletes vallomásán az igazság utat tört magának, de a látszat ellene volt.

A bíró így folytatta:

— De a fiatal leány! Felteszem, hogy csak nem ennek ellensége a leánynak, ha ugyan vannak ilyenek, mentek el önhöz el-rabolni! Kétségtelen, hogy ön léptető életbe ezen elővigyázati szabályokat, hogy ne talál-

juk meg e leányt; mielőtt visszaadnánk az ön szabadságát az igazságnak ki kell hallgatni ezen gyermeket. Hol van?

— Ma reggel a nyaralóban hagytam és fogalmam sincs arról, hogy mi történt azóta.

Ki fog-e becsájtani az elbocsátási parancs? Jogával élve, a helyettes kijelenté, hogy bővebb értesítésig, míg a rablott gyermeket feltalálhatják, a vádlott, ki Lockeren Hector grófnak adja ki magát, fogságban marad.

Ha a villám csap le Hector lábai előtt, nem ijesztheti meg jobban; érezte tehetetlenségét és elveszettnek tartá magát; nem maga miatt rettent meg, hanem Libussa miatt a megmentett gyermek miatt, kinek életét áldozta. Tompa düh fogta el és felhevülésében azon súlyos vésések egyikét követé el, melyekkel tisztában kell lennünk, ha egyszer az igazság kezébe jutottunk.

— Egyedül én — szolt — hozhatok mindent mozgásba, hogy feltaláljam a leányt, egyedül én ragadhatom ki mindkettőnk ellenségei kezéből.

Talán az igazság embere el volt készülve e kitérésre, mert meg volt elégedve azzal, mit legalább a csel sikerének nevezett. Így folytató:

— Ön tehát tudja, hogy hol van e leány. Ön tüntette el!

Hector belátta hibáját; de a szenvedély, a bősziúság egyszerre kihozták a mérsékelt tartózkodásból, melyet pedig oly üdvös lett volna mindvégig megőriznie. A hivatalnok meg volt elégedve eljárásával, mint oly férfi, ki megtalálta a rejtély kulcsát. Azt hitte, hogy végre szólásra bírja a vádlottat és mindent meg fog tudni. Felszóltá tehát a gróft, hogy írja alá kihallgatása jegyzőkönyvét.

Chatenay, ki e végjelentnél ott volt, azon kérdést intézte a helyetteshez, vajjon barátja óvadék mellett nem maradhatna-e szabad-lábon?

— Három nap lefolyása előtt nem, — viszonzá a hivatalnok, — ha ugyan a kutatások, melyeket el fogok rendelni, nem hoznak létre ellene újabb vádpontokat.

Majd hozzátevé:

— Különbön a vádlott vallomása elősegíthetik nyomozásainkat és szabadonbocsátása csak tőle függ. Majd meggondolja a dolgot.

— Nincs mit meggondolnom, — szolt büszkén Hector, — az igazságnak nincs két arca.

És barátjához közelítve, megszorítá kezét. Reá bízta némán a gyermek felkeresését, kiért oda adta volna életét. Chatenay megértette és így szolt hozzá:

— A viszontlátásig!

Lockeren gróf kilépett a vizsgálóbíró dolgozószobájából. Két férfi várt künn már reá. Újra átfutotta a sötét folyosót és a két ügynök kíséretében bérkocsiba ült.

Chatenay a gróf kocsiját használta és a kocsinak oda vetve az Auteuil nevet, gyorsan elhajtott a nyaralóba, melyben egy nap óta oly fontos események történtek.

VIII.

A tűzvész.

Oly mérvben, amint Chatenay fogyni látta a távolságot maga és barátja lakása közt, komor gondolatok szálltak meg agyát. Hector elfogatása, Libussa eltűnése csak a sok szerencsétlenség bevezetésének látszott, melyeknek kiterjedését képtelen volt felfogni. A végzet bizonyos embereket a kellemetlenségek előérzetével állott meg és ha ezen emberek felemlik aggodalmaikat, félnékek, ábrándozók, vagy elkeseredetteknek csúfolják őket. Chatenay kijöve a törvényszéki épületből, így szolt önmagához:

— Meg fogom menteni, mert az igazság fényével mégis majd csak utat tör magának.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Kedd, 1912. október 1-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Éva boszorkány.
Dráma 3 felvonásban. Irta: Herczeg Ferencz.

Személyek:
Eva hercegnő Váradi A.
A gróf Ivánfi
A deák Odry
Orsola néni Rákosi Sz.
Anzelmus Rózsahegy
A kamarás Horváth
A kapitány Mihályi
Ulrik ur Somlay
Ennio Garamszeghi
A morva Sugár
A bosnyák Bartos
Inasfiu Mészáros
Toronyőr Bónis
Tanácsos ur Horváth

Kezdeté 1/8 órakor.

BUDAPESTI SZÍNHÁZ

Küry Kára és Ferenczy Károly felléptével

A régi Pest.

(Alt Wien.)

Operett 3 felvonásban. Irta: Kadelburg Gusztáv és Wilhelm Gy. Fordította: Mérey A. Zenéjét szerelte: Lanner József.

Személyek:
Patzing gróf Szabolcs
Plutoneus, huga Szathmáryné
Felicitas Lábos J.
Seespitz báró Aldory
Lina Küry Kl.
Bogozó Péter Ferenczy
Sátor Ferkó Fekete
Stöchl Nepumok J. Szathmáry
Prohászka Vince Fenyvesy
Stájer, házmester Terék

Kezdeté 1/8 órakor.

NÉPÓPERA.

Tengerész-Kató.

Operette 3 felvonásban. Irta: Buchbinder Bernát. Magyar színi-re alkalmazta: Mérey Adolf. Zenéjét szerelte Jarno György.

Személyek:
Steinfeld lovag Mátral
Váci Róbert Horthy
Kopp Gyula Fehér
Radák Lajos báró Hajagos
Dr. Kazár Sándor Ujvári
Kádasa Tamás Bihar
Szepi Pázmán
Sághy Loránd
Temessi báró Pajor
Kató Szoyer I.
Lujza Bendüer
Teréz Hajnal
Beria B. Abaffy E.
Radványiné Dinyési
Boriska Vidor

Kezdeté 1/8 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A rablólovag.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Biro Lajos.

Személyek:
Ferencz gróf Törzs
László gróf Sebestyén
Emma grófnő Haraszti M.
Mihály gróf Réthy
Margit grófnő T. Forrai R.
Stefi gróf Z. Molnár
Viktor gróf Tarnai
Galambos Csizsér
Anna R. Gombaszögi
Kürt Csontos

Kezdeté 1/8 órakor.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN-THEÁTER igazgató.
Jegypénz: 10-15-20-30-50-100.

V. Magyarsz. utca 17.
Az előadás kezdete 8 órakor.

ELLEN TELS

TÁNC-IDYLLEK

München,
London, Páris
és Berlin ezidei
szenzációi

Továbbá 20 attrakció

MARGIT GYÓGY-FORRÁS

(Bereg megye)

a gyomor, belek, húgyhólyag, s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatásu még akkor is ha vérzések esete forog fenn

Megrendelhető: Edeleszky L.-nél Budapesten és a forrás kezelőszéknél Munkácson.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 18. szám.
Igazgató: Keleti Henrik. Főrendező: Rott Sándor.
Telefon: 14-69. Előadás kezdete 1/8 órakor.

9/4 órakor! Ma! 9/4 órakor!

„A menyasszony leánya“.
Bobózat 1 felv., irta: Satyr. Rendező: Rott Sándor.
10 órakor! 10 órakor!

MORITZ II.

Sketch, előadja: Springer Ármán.

11 órakor! 11 órakor!
SEINE TANTE.

Bobózat 1 felvonásban, irta: Hirschfeld L.
és a többi új szolozsámok.
Jegyek elővételben: a Folies Caprice nappali pénztáránál d. e. 9-11 és d. u. 3-6-ig, Hirsch Andrássy-ut 19. Sopronyi Rákóczy-ut 1. és Az Est kiadóban. — 12 óra után az I. ső emeleti „Casino de Parisban a világ legelső ének- és táncszámának fellépte.

Saját kertemben
tenyésztett, Ia

Jonáthán és Bismark fajta

ALMÁK 50 kilogramos láda küldeményekben rendelhetők. Ezen fajta almák az egész országban a legszebbek és legjobbak. Az árak megállapodás szerint. Közlelőbbit Herskovits Alter az eladónál.

IRHÓCZ (Máramaros megye.)

Ahová levélbeli megkeresések intézendők.

CIRKUSZ-BEKETOW

Városiiget. Telefon 107-43

UTOLSÓ HÉT!

Bucsu-előadás vasárnap, okt. 6-án.

Nagyszerű műsor!
ALICE és HEMA, a világ legjobb cirkuszi család. Nagy nemzetközi birkózóverseny. DÖNTŐ MÉRKŐZÉSEK. Csütörtökön, d. u. 4 órakor utolsó családi előadás féltárral. Ma este kirkuszi alkalmi előadás — Bahn, az alarcos ma leveszi az alarcot. Lurich — Westergard-Smith, Cyganiewicz — Lobmayer. Randófi — Mamutow

ROYAL ORFEUM

Telefon 110-22 VII., Erzsébet-körút 31. sz. Telefon 110-22

Minden este 8 órakor

a felülmúlhatatlan októberi új műsor!

Nick Winter a világhírű mozi-színész és társulatának rövid vendégszereplése a „Nick Winter apaszkézen“ című szenzációs kinemaszkécsben. Alice Carver és Co. a czellővezet csodája. The 3 Renards a levegő királyai. H. Blank beszélő bábuival. Les Soeurs Druffir akrobatikus tánczármas. Balzar kómikus mutatványai. K. Solti Hermin új kuplékkal. Az előkelő idegen párisi darab. Szász Ilona Zerkovitz bölcsődalát énekl. Pesti Futár Nadas Sándor tréfas jelenetei. Lolotte Granichstaden Bruno kiállításos nagy operettje. Virágh Jenő. Fred St. Onge Co. és Miss Eslev. Mlle Hildegarde és a többi legelsőrangú attrakció.

Jegyek elővétel díj nélkül válthatók a Royal Orfeum jegypénztáránál és a városi jegyárúsió helyeken. Előadás után Royal-Cabaret Csütörtökön okt. 3-án d. u. 3/4 órakor mérs. helyáru családi előadás Nick Winter és az összes új attrakciók felléptével.

Császárfürdő BUDAPESTEN. Nyári és téli gyógy-terület. A magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú kénos hévízű gyógyfürdő; moderu berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszap-, medence- és kádifürdők, melyek kiváló gyógyhatással használatnak az összes reumatikus és idegbántalmaknál. Uszodák, hőlég-, szénsavas és villamosvíz-fürdők. Ivó- és belélegzési kúra. Prospektust ingyen és bérmentve küld az igazgatószék.

Weinberger és Fodor

az összes

sportcikkek áruháza.

FOOTBALL

czikkeken az ország legnagyobb raktára.

IV., Marischbazar 4.

Telefon 113-59.

Minden sportágról külön

árjegyzék ingyen.

HEMPEL FRIDA

összes felvételei
:: kaphatók ::

a Hangszer
Otthonban

Budapest,

VIII., József-körút 9 E. sz.

Telefon 91-04. Telefon 91-04.

Művész felvételben 6. — koronáért.

Royal Cabaret

Erzsébet-körút 31. Telefon 110-22

Ma és minden este pont ötfélkor nagy nemzetközi cabaret-előadás. szenzációs ének- és tánc-attrakció! Többek közt: Les Soeurs Druffir, Nora Nelson, Melitta Breutano, Ida Meriguez, Min et Fin, Marguerite D'Armand, Sonja Orlov, Grete Briand, Jeanette Fleury, Mlle Hildegarde, Hausi Urbach, Fodor Vilma, Grete Matignon, Sisters Deák, Abonyi Irén, végh Zsazsa, Fiedl Marolt, Hegyi Irén, Mizi Roland, Halász Ferike, Ely Nay, Magay Jul, Charlotte Darlott, Traute Warsaw, Lóczy Marolt, Katten Dik, Aida Florista, Kolomen Böske stb, stb. Kükö Vince zenekara. Bal mabla. Keringő verseny reggelig. Új noták. Új táncok. Kedélyes Mulatság.

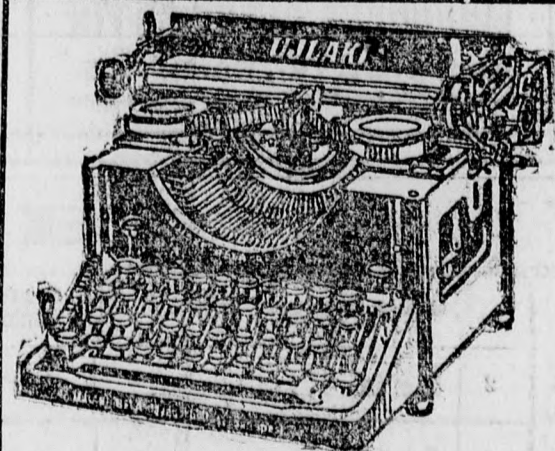
Közvetlen keleti behozatal.

Válódi Perzsa és Smyrna szőnyegok

nagy választékban kaphatók, budapesti lakóknak árfel. részletfizetésre is. emelés nélkül

SZŐNYEG-UDVAR BUDAPEST, KIRÁLY-U. 32. (az udvarban.)

ALKALMI
SZŐNYEGEK
BUTOROK
CSILLÁROK
szalon- és tárgyalószobák, teljes lakberendezések legolcsóbban kaphatók az
Alkalmi Butoráruházban
VIII. kor., Baross-utca 9. szám, (az egész házban.)

Részletfizetésre is! Látható írásu

UJLAKI írógépek

Arjegyzék kívánatra. Arjegyzék kívánatra.

UJLAKI írógéptelep

Bpest, VII., Erzsébet-körút 28. Telefon 122-60. Telefon 122-60.

SZÍNHÁZAK.

Kedd, 1912. október 1-én.

KIRÁLY SZÍNHÁZ

Limonádé ezredes.

Enekes vigjáték 3 felvonásban. Német eszme után írta: Harsányi Zsolt.

Személyek:
Gr. Szentmarjai Báikn
Lenke Perczel
Magietta T. Harmath
Von Flammitz Hainal
György Király
Kelemen Ligdi
Teréz Soós M.
Diga Rozsai L.

Kezdeté 1/8 órákor.

ROYAL-ORFÉUM

Világmozzi- és színház. Telefon 40-22.

Ma este 8 órákor

legelsőrangú színházi- és variété-előadás.

A felülmúlhatatlan októberi új műsor. **NICK WINTER** a világhírű mozi-színész és társulatának rövid vendégszereplése a "Nick Winter apoczezon" című szanzációs új kinema-szkeccsben. — **Alice Carver & Co.** a cellovészet csodája. **The 3 Renards** a leghíresebb királyi. **H. Blank**, beszélő bábitáncos. **Balsar** komikus mutatványai. — **Les Soeurs Draffir**, akrobatikus táncosnőpáros. — **Posti Futar** Nadas Sándor tréfás jelenete. **K. Solti Hermin** új kislekkel. **Az elköltő idegen**, párisi darab. **Szász Ilona Zerkó**, witz előadása. **Enkelii Lolotte**, Granichstödten B. operettje. **Viragh Jenő**, **Fred St. Onge & Co.** és **Miss Eskó**. **Mlle Hildegarde** és a többi legelsőrendű attrakció. Jegyek elővétel árú nélkül vált haték a Royal-Orféum jegypénztáránál és a városi jegyvásárló helyeken. **Előadás után Royal-Cabaret.**

Csütörtökön, október 3-án délután 8 1/2 órákor megkezdik helyi előadás **Nick Winter** és az összes attrakciók fellépését.

VIGSZÍNHÁZ

Piktorok.

Vigjáték 3 felvonásban. Írták: Rivoire és Mirande.

Személyek:
Mandair piktor Góth
Noemi Harsányi
Madeleine G.-Kerész
Házmosternő Rónaszékyné
Fanny Csáky I.
Erardoux Tanay
Ruffat Stella Gy.
Chiméne Szarém
Chaplan Tapolczai
Paupion Tihanyi
Legrand D. tróli

Kezdeté 1/8 órákor

ÚJ SZÍNHÁZ.

Előszórt

Szent házasság.

Két fejezet a házasságból. Írta: B ró Lajos.

Ezt követi

Rabszolgazadás.

Korrajz 1 felvonásban. Írta: Sas Ede.

Végül

Sátán.

1 felvonásos tréfa írta: Zinner Pál. Fordította: Molnár Ferenc.

Kezdeté 1/8 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Az Olimpiász

Kezdeté 1/8 órákor.

Valódi Meidinger-kályhák

cserep-kályhák, tüzhelyek, kandallók, kéménytelők legjobb kivitelben, gyári árban. Állandó nagy raktár az összes kályha és tüzhelyalkatrészekben

Ehrlich Kályhagyár Rt.

Iroda és mintaraktár: Budapest, VII. ker., Dohány-utca 6. sz. u. Telefonszám 60-08. II

Mindenféle javítások gyors és precíz kivitelben.

CIMBALMOT

10 koronás részletfizetésre 10 évi jótállás mellett, az általánosan elismert legszelídabb kivételéről híres

Reményi Mihály

ezt a magyar kir. zene-akadémia házi hangszerkészítője szállítja.

Budapest, Király-utca 58.

Kérjen árjegyzéket és prospektust.

MIKSZÁTH KALMAN utolsó könyve:

Tövisszes látogatóban

Elbeszélések

(Az író könyveiben még meg nem jelent, utolsó elbeszélései és regényterjedéke.)

Ára füzve 5 korona, vászonkötésben 7 kor.

Kapható:

LAMPEL K. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, Andrássy-út 21, valamint minden könyvkereskedésben.

DARANYI LENCZABO MODELLO

Számoló

ES LÁTHATO IRASU

Összeadó gépei

nem szorulnak reklámra. Díjmentes bemutatás az ország bármely helyén. Telefon 133-54. **DARANYI MIKSA** Első Magyar Számoló- és Összeadó gépek Kereskedelmi Vállalat, a Számítástechnikai és Ipari Részvénytársaság Árszolgálatja Budapest, VI., Váci-hírt 37.

ATHENAEUM KÖNYVTÁR

legújabb kötetek:

A magyar széppróza halálátlan meserőnek egyetlen elbeszélő munkája:

TÓTH BÉLA: A boldogasszony derzise

384 oldal. Ára diszesen kiállított vászonkötésben ...

Eddig megjelentek:

- Köbor Tamás: Komédiák. Novellák (424 oldal).
- Biró Lajos: Glória. Nov. (448 o.)
- Belzac: A szomárbőr. Reg. Fordította Harsányi K. (387 old.)
- Zola: Pascal orvos. Regény. Fordította Gerő Attila. (448 old.)
- Dickens: Két város. Regény. Ford. Bálint Mihály. (448 oldal.)
- Anatole France: A Pingvinek szigete. Regény. Fordította Böllöny György. (320 oldal.)
- Csehov: Az orvos felesége és más novellák. (384 oldal.)
- Bölsche: Szerelmek az édes világban. (1152 o.) Két kötet
- Teisztov: Hadasi-művészt. Reg. Az Erdög. Elbeszélés. (374 old.)
- Voss Richárd: A kőrök és az asszony. (A Falconer-villa). Regény. (384 oldal.)

EGY-EGY KÖTET ÁRA:

Kiadja az ATHENAEUM irodalmi és nyomdai r.-t. Kapható minden hazai könyvkereskedésben. 333

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 68. sz. Telefon 54-23.

A vörös Bernát

11 órákor: Zavaros rokonság

Steinhardt siager kuplél és új külföldi számok. Minden vasárnap délutáni előadás, fél helyárakkal. — **Kezdeté fél négy órákor.**

Jegyek: délelőtt 10-1 óráig és délután 3-5-ig a mulató pénztáránál, egész nap a Hirsch-féle nagyteremben Andrássy-út 13. és a Hungaria fürdő pénztáránál kaphatók.

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA
Budapest, IV., Párisi-u. 5.
■■■■■■ (Főpostával szemben) ■■■■■■

Heti műsor:

Október hé	Nemzeti Színház	Magy. Kir. Operaház	Népopera	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Budapesti Színház	Új Színház	Urania
2 Szerda	A mama	—	Traviata	Erdős lánczok	Limonádé ezredes	Szerencse fia	A régi pest	A szent házasság Rabszolgazadás, Sátán	Olimpiász
3 Csütörtök	Széchy Mária	—	Tengerész Kató	Piktorok	Limonádé ezredes	Sárga lilom	A régi pest	A szent házasság Rabszolgazadás, Sátán	Olimpiász
4 Péntek	No váljunk el	—	Tengerész Kató	Erdős lánczok	Limonádé ezredes	A frankfurtiak	A régi pest	A szent házasság Rabszolgazadás, Sátán	Olimpiász
5 Szombat	No váljunk el	—	Rigolotto	Prímose kisa zony	Limonádé ezredes	Szerencse fia	A régi pest	A szent házasság Rabszolgazadás, Sátán	—
6 Vasárnap	Az ember tragédiája	—	A koronázott harangok	Piktorok	János vitéz	Az apocri	Sárga csikó	A szent házasság Rabszolgazadás, Sátán	—

HOLLANDI

életbiztosító részvénytársaság.

(Allgemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)

AMSTERDAM.

Magyarországi Igazgatóság az Intézet saját palotájában
Budapesten, Kálvin-tér, Baross-u. 1. Üllői-ut 2-4 sz.
Bejárat az Üllői-ut 4. sz. kapun.

Legelőszőbb díjak:

Az 1910. év végén a **376 millió** koronát
biztosítások összege meghaladta

A tartalékok **112 millió 507,077 kor.**
összege

Eddigi **107 millió 623,345 kor.**
kifizetések a biztosítottaknak.

Pesti Hazai Takarékpénztári sorsjegy 48 havi 3 K 50 f. havi részletre

kapható nálunk. Az első részlet postautalványon való beküldése után azonnal megkapja, az eredeti sorsjegy számával ellátott részletívót, mely azonnali játékjogot biztosít, tehát minden sorsjegyre esett nyeremény az ön kizárólagos tulajdonát képezi. A teljes vételár megfizetése után megkapja az eredeti sorsjegyet.

Huzások: október 5, február 5, június 5.

A legkisebb nyeremény, melyet minden sorsjegynek okvetlen nyernie kell, 105 K-tól 125 K-ig emelkedik. Ha a sorsjegyet csupán a legkisebb nyereménnyel húzták ki, a tulajdonos még egy nyereményszelvényt is kap, amely az összes további huzásokon játszik, úgy hogy egy sorsjegyre több nagy nyeremény is eshetik. A nyereményjegy el is adható, mai készpénz ára 55 kor., tehát egy Hazai sorsjegy tulajdonosa a legkedvezőtlenebb esetben is 105-125 kor. törlesztési összeget és 55 kor. értékű nyereményjegyét, összesen 160-180 K-át kap.

Főnyeremény

Négyszázezer K
200.000, 200.000

K és évente 447 melléknyeremény.

A sorsjegy még

64 évig játszik 23 millió K
nyereményre.

Minden sorsjegy nyer.
Egy sorsjegy többször is nyerhet.

Huzás: Központi Váltóüzlet Részvénytársaság Huzás: okt. 5. Budapest, V. kerület, Szabadság-tér 3. szám. okt. 5.

Ha több sorsjeggyel akar játszani, vegyen:

1 db Pesti Hazai Tak. sorsjegyet

1 db József sorsjegyet

2 db Erzsébet sorsjegyet

Mind a 4 sorsjegyért 48 havi 5 K fizetendő.

Évente 8 huzás!

Főnyeremény 400.000 K.

Azonnali játékjog!

SPECIALISTA

Dr. KAJDACSY

Gyógyít biztos sikerrel kórházakban szerzett tapasztalatok alapján: vér-, bőr-, ideg- és gyengésségi állapotot és mindentéle női bajokat

Budapest, VIII., József-körut 2.

Rendel: 10-4-ig. Este: 7-8-ig.

„EHRlich 606” alkalmaztatik.

Levél útján is biztos gyógyulást találnak azok, kik személyesen meg nem jelenhetnek, vagy távol a fővárostól laknak. Gyógyszerek utasítással kívánatra küldetnek.

Csillárok

résből és galvanizált, gáz- és villanyhasználatra a legújabb eljárás szerint gyártva, legjutányosabb áron szállít

Schulz-csillárgyár

Rózsá-utca 109. Podmaniczky-utca mellett. Telefon 108-07.

BRISTOL

Elsőrangú szálloda.

Kávéház és étterem.

BUDAPEST-DUNAPARTON.

Eckardt Vilmos és Hotop Ernő

Részvénytársaság

Budapest, V. ker., Dörögtya-utca 6. sz.

Tervezünk és vállalunk 1870 óta

téglafalakat, oszeréptéglagyarakat, chammotte-gyarakat, mészgöngyöket, magnesitműveket, tüzelőberendezéseket, gyárkéményeket, kazánfalazásokat.

Több mint 5000 építkezés.

Hirdetések felvételnek e lap kiadóhivatalában.

ÉLŐESZKÖZÖK

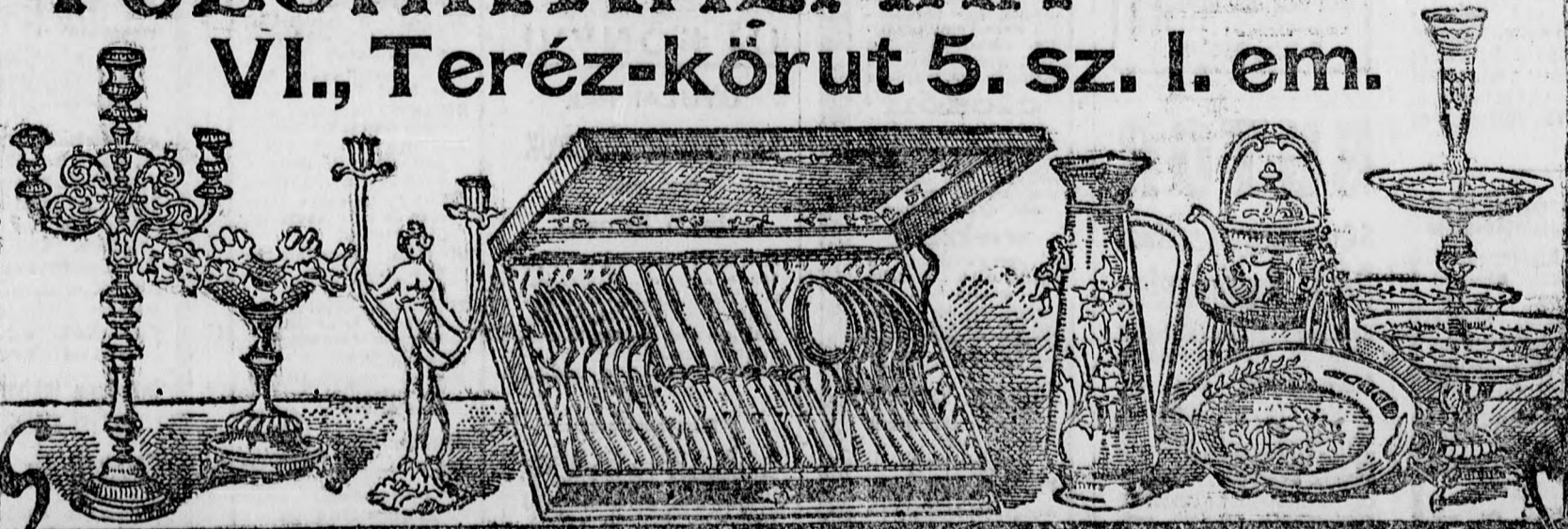
EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL,

DISZTÁRGYAK. ALKALMI AJÁNDÉKOK

A LEGELÖNYÖSEBBEN

KOLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTELEPÉN

VI., Teréz-körut 5. sz. I. em.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK.
ÁRJEJYZÉK 2000 RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri belkötése közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri belkötése közönséges...

Akar nősülni?

28 éves csinos, vagyonos erős hűgy, 22 éves egyedülálló árva...

Csemegeszőlő,

muskotály, saszele, mázsáknét 50 kor, postakosaranként 3.50...

Saszellaszőő

mézédes, mázsáknét 54.-K, postakosaranként 3.50...

Nappali

Kereskedelmi szaktanfolyam (Engedélyezett a 40988-1910 sz. min. sz. sz. r. v. r. alapján)...

Gyorsírás és gyorsírás. A Gyorsíró Gyorsíró Társaság szaktanfolyamai...

Zálogcédulekat

veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt...

Singer Jakob

ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz.

Házasságokat

diszkrétan, minden igénynek megfelelően közvetít Nagy Jenő elismert legszolidabb házasságközvetítő irodája...

Akar Ön

szelimes lenni? Akarja, hogy kellemes társalgónak tartásák? Akar a társaságban tekintélyhez jutni...

Acetylén-kézilámpa

Nékiüláphetetlen minden vidéki házában. Gyári ára 100 mm-es reflektorral K 4.-

LÁNG JAKAB és FIA

Bpest, VIII., József-körút 41. Árjegyzék ingyen.

Soványosodás

Az egyedüli eredménytől kísérő hálszer dr. William Hartly tanár amerikai orvostudományi doktora...

BUTOR

30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Forancziak-tere 3...

Találmányokat

tömegcikküket megvételre külföldnek Állandóan keres Róvai és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya...

Boroshordók

új és keveset használtak, minden nagyságban, erős szilvoniál tölgyfából, bor-szivattyúk, „para”-bor-tömlők, borsajtók, szőlő-zuzók...

Parlamentari

gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíróiskola. Gépirás különféle gépekben és magyar-német fogalmazásoktatás...

Szingazdag

természeti leírások! Makay Béla Hegyen-Völgyön

Természeti és vadászképek Szerző ezen újabb könyve mellett sorakozik az előbbihez...

Ára 6 korona. Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése

Részpénzért

vagy hitelteljes egységnek kedvező feltételek mellett szállítok teljes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztosítanom, hogy ilyen

olesón

sehol nem kap modern háló, ebédlő, n. és szalon szobákat stb. Győződjön meg, tekintse meg zsúfolt raktárakat, itt jutányosan

vehet

a leggyorsabbított a legdisztesebb kivittel minden fajta

BUTORT

Nagy Imre lakberendezési vállalkozó cég BUDAPEST, VI., Lázár-utca 7. sz.

Deményi és Társa

Budapest, VI., Teréz-körút 4. Kérjen árjegyzéket.

UJ KÖNYVI

GYULAI PÁL KRITIKAI DOLGOZATOK 1854-1861. Ára 5 korona.

Hét nagyobb kritikai esszé van e kötetben, Gyulai Pál munkásságának az az irodalomtörténeti fontosságú része...

Megrendelhető: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél

Kitűnő fegyverek

öröknek. önvédelemre, vadászatra és szobadisznok. Wernld gyaloglági fegyver 5 kor. szurony hüvelyvel 1 K Wernld lovassági karabély 16 korona...

Feltalálóknek

díjtalanul küld szabadalmi tanácsadót találmányokat minden államban értékesít Révai és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya Budapest József-körút 21.

Herceféjtőgépek

minden nagyságban, legteljesebb szavatossággal azonnali szállításra legelőnyösebb árakban megvételre ajánlatunk. Szűcs Ödön Budapest, Nagy-mező-utca 66. sz. cég által.

Szabadalmakat

külföldi értékesítésre elfogad Révai és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya Budapest, József-körút 21.

„Hungária

beszélő-gépek tölcserésnikliket is kizárólag eredeti első-rangu gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók.

Deményi és Társa

Budapest, VI., Teréz-körút 4. Kérjen árjegyzéket.

UJ KÖNYVI

GYULAI PÁL KRITIKAI DOLGOZATOK 1854-1861. Ára 5 korona.

Hét nagyobb kritikai esszé van e kötetben, Gyulai Pál munkásságának az az irodalomtörténeti fontosságú része...

Megrendelhető: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél

A világhírű

THE ROYAL

Gramofonokat minden recsegés vagy utózáj nélkül mesés tiszta hanggal, szigorúan az oradeti, nagyban gyári árakon és minden arfölemelés nélkül havi 6-10 kor. részletfizetésre szállítjuk a vidékre is. Piacolat. Grammofonok 20 kor.-tól fejjebb.

Láng Jakab és Fia

grammofon-nagykereskedők, Budapest, József-körút 41. Fióküzletek VIII., Baross-ter 4. Buda, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Diszkerkedvelők

kérjenek árjegyzéket az első magyar diszkerkedő faskolától. Tulajdonosa: Copony Ede Körmenten. 120 fajta tülevellők, lombfák, sorfák, diszkerkedők kaphatók.

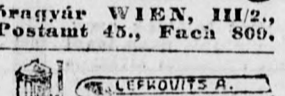
Ki akar egy órát

ingyen?

Hogy kitűnő zsebrórákat mindenütt megismerjék, 5000 db. órát ingyen osztunk szét. Írja meg pontos címét egy levelező-lapon

Jak. König

órágyár WIEN, III/2., Postamt 43., Fach 809.

LEFKOVICS ADOLF

Budapest, VII., Weaseleny-ut. 51/E. Telefon 118-46. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

AZ ATHENAEUM

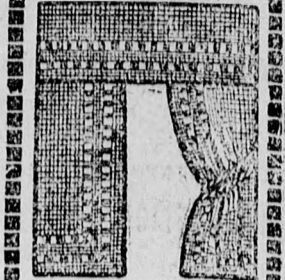
A KÖNYVTÁR

legújabb kötete: A magyar széppróza halhatatlan mestereinek egyetlen elbocsázó munkája: TÓTH BÉLA: A bolgiaszrony dervisze 190

Eddig megjelentek: KÓZOR TAMÁS: Koméziák. Nov. (224 old.) BIRÓ LAJOS: Glória. Novellák (243 old.) BALZAC: A számárbór. Regény (357 old.) Fordította Karsányi K. ZOLA: Pascal orvos. Reg. (443 o.) Ford. Gerő A. DICKENS: Hét város. Reg. Ford. Bálint H. (443 o.) ANATOLE FRANCE: A Pingulnek szifete. Regény. Ford. Bölöny Gy. (320 o.) CSEHGY: Az orvos felesége és más novellák. (354 oldal.) BÖLSCHKE: Szerlem az éiék világában. (152 oldal.) Ket kötet. TOLSZTOJ: Hadasi-Hurát. Regény. Az érd. Elbeszélés. (374 old.) VOSS RICHÁRD: A kőit és az asszony. (2 Falt-cenitri-villa). Regény. (384 oldal.) Minden kötet ára 190

Kapható minden könyvruhánál. Kérje az Athenaeum irod. és nyomdai r.-társ.

Függöny

Kongressz-szövetek

85 és 110 cm. széles méterje 75 fill.-től fejjebb. Kérjen mintákat.

Bécezi D. Sándor

kozimunka nagyiparos Budapest, VI., Cseaswily u. 5.

Ajtók, Ablakok

vasredőnyök, használt és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál

BUDAPEST, GILLOI-UT 123. Telefon: 62-30. Alapított 1886-ban

Zálogcédulekat

brilliantot, gyöngyöt, ékszer, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz cönttárgyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek Kertész ékszerész és régiséggereskedő Király-utca 85. Telefon 95-45 Meghívásra jövek

Illusztrált korrajz

a párisi kommunáról! RÁKOSI VIKTOR A PÁRISI GYUJTOGATÓK (A kommun története) Regényes korrajz Ára füzve 6 korona, vászonkötésben 8 korona. Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél Budapest, Andrassy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

Soha nem létezett

rendkívül kedvező fizetési feltételek mellett szállítunk helyben és vidékre teljes lakberendezéseket, valamint egyes butordarabokat részletfizetésre. Modern lakberendezési vállaalatt Budapest, IV. ker., Corbócy-utca 7. sz. 3 izres butor-album 1 kor.